

National Library
of Sweden

Denna bok digitaliserades på Kungl. biblioteket år 2012

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1946:89
SOCIALDEPARTEMENTET

UTREDNING

OM

UTBETALNINGEN AV BARNBIDRAGEN

AVGIVEN AV
INOM SOCIALDEPARTEMENTET
TILLKALLADE SAKKUNNIGA

STOCKHOLM
1946

Statens offentliga utredningar 1946

Kronologisk förteckning

1. Betänkande angående rundradion i Sverige. Dess aktuella behov och riktlinjer för dess framtida verksamhet. Norstedt. 167 s. **K.**
2. Dödföddheten och tidigdödligheten i Sverige. Dess samband med nativitetsminskningen och dess förhållande vid olika former av förlossningsvård samt dess socialmedicinska och befolkningspolitiska betydelse. Av C. Gyllenswärd. Beckman. 115 s. **S.**
3. Betänkande med förslag till ändrade grunder för flottningslagstiftningen m. m. Hæggström. 99 s. **Jo.**
4. Betänkande med förslag angående uniformspliktens omfattning för viss personal vid försvarsväsendet. V. Petterson. 59 s. **Fö.**
5. Betänkande om barnkostnadernas fördelning med förslag angående allmänna barnbidrag m. m. V. Petterson. 351 s. **S.**
6. Betänkande om barnkostnadernas fördelning med förslag angående allmänna barnbidrag m. m. Bilagor. Beckman. 153 s. **S.**
7. Betänkande och förslag rörande åtgärder för att begränsa antalet kontraktsanställt manskap inom krigsmakten. Beckman. 136 s. **Fö.**
8. 1941 års lärarlönesakkunniga. Betänkande med förslag till boställsordning för folkskolans lärare m. m. Marcus. 146 s. **Fi.**
9. 1945 års universitetsberedning. 1. Docentinstitutionen. Hæggström. 62 s. **E.**
10. Betänkande med förslag till omorganisation av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen m. m. Katalog- o. Tidskriftstryck. 217 s. **K.**
11. 1940 års skolutrednings betänkanden och utredningar. 4. Skolpliktstidens skolformer. 2. Folkskolan. A. Allmän del. Idun. 341 s. **E.**
12. Betänkande om tandläkarutbildningens ordnande m. m. Del 1. Beckman. 216 s. **E.**
13. Investeringsutredningens betänkande med utredning rörande personal- och materielresurser m. m. för genomförande av ett arbetsprogram enligt av utredningen tidigare framlagt förslag. Marcus. 72 s. **Fi.**
14. 1940 års skolutrednings betänkanden och utredningar. 4. Skolpliktstidens skolformer. 4. Realskolan. Praktiska linjer. Idun. 193 s. **E.**
15. 1940 års skolutrednings betänkanden och utredningar. 4. Skolpliktstidens skolformer. 2. Folkskolan. B. Förslag till undervisningsplaner. Idun. 253 s. **E.**
16. Betänkande angående forsknings- och försöksverksamheten på jordbrukets område i Norrland. V. Petterson. 133 s. **Jo.**
17. Den familjevårdande socialpolitiken. Beckman. 132 s. **S.**
18. PM angående utvecklingsplanering på jordbrukets område. Marcus. 252 s. **Jo.**
19. Betänkande med förslag rörande den ekonomiska försvarsberedskapens framtida organisation. Idun. 92 s. **Fo.**
20. Betänkande angående den centrala organisationen av det civila medicinal- och veterinärväsendet. Idun. 361 s. **S.**
21. Betänkande med utredning och förslag angående rätten till arbetstagares uppfinningar. Norstedt. 71 s. **Ju.**
22. Betänkande med förslag till ordnande av kreditgivnings- och rådgivningsverksamhet för hantverk och småindustri samt bildande av företagarnämnder. Marcus. 144 s. **H.**
23. Socialvårdskommitténs betänkande. 12. Utredning och förslag angående moderskapsbidrag. Beckman. 115 s. **S.**
24. Kommitténs för partiellt arbetsföra betänkande. 1. Förslag till effektiviserad kurators- och arbetsförmedlingsverksamhet för partiellt arbetsföra m. m. Katalog- o. Tidskriftstryck. 200 s. **S.**
25. Betänkande med förslag till lag med särskilda bestämmelser om uppfinningar m. m. av betydelse för rikets försvar. Norstedt. 37 s. **Ju.**
26. Betänkande angående tjänstepensionsförsäkringens organisation. Marcus. 71 s. **H.**
27. Betänkande med förslag till investeringsreserv för budgetåret 1946/47 av statliga, kommunala och statsunderstödda anläggningsarbeten. Marcus. vij, 378 s. **Fi.**
28. Bilagor till betänkande med förslag till investeringsreserv för budgetåret 1946/47 av statliga, kommunala och statsunderstödda anläggningsarbeten. Marcus. 95 s. **Fi.**
29. 1943 års jordbrukstaxeringssakkunniga. Betänkande med förslag till ändrade bestämmelser i fråga om taxering av inkomst av jordbruksfastighet samt lag om jordbruksbokföring. Marcus. 282 s. 3 bil. **Fi.**
30. Socialutbildningssakkunniga. 2. Utredning och förslag rörande statsvetenskapliga examina m. m. Hæggström. 127 s. **E.**
31. 1940 års skolutrednings betänkanden och utredningar. 6. Skolans inre arbete. Synpunkter på fostran och undervisning. Idun. 194 s. **E.**
32. Betänkande med förslag till förordning angående allmänt kyrkomöte m. m. Hæggström. 161 s. **E.**
33. Försäkringsutredningen. Förslag till lag om försäkringsrörelse m. m. 1. Lagtext. Norstedt. iv, 150 s. **H.**
34. Försäkringsutredningen. Förslag till lag om försäkringsrörelse m. m. 2. Motiv. Norstedt. vj, 441 s. **H.**
35. Statsmakterna och folkhushållningen under den till följd av stormaktskriget 1939 inträdda krisen. Del 6. Tiden juli 1944—juni 1945. Idun. 476 s. **Fo.**
36. Parlamentariska undersökningskommissionen angående flyktingärenden och säkerhetstjänst. 1. Betänkande angående flyktingars behandling. Beckman. 500 s. **S.**
37. Socialvårdskommitténs betänkande. 13. Förslag angående folkpensioneringens administrativa handhavande m. m. V. Petterson. 114 s. **S.**
38. Betänkande med förslag rörande officersutbildningen inom armén m. m. Hæggström. xiij, 504 s. **Fö.**
39. Den svenska växtodlingens utvecklingstendenser samt dess inriktande efter kriget. Idun. 106 s. **Jo.**
40. Betänkande angående hantverkets och småindustriens befrämjande. Marcus. 192 s. **H.**
41. Betänkande med förslag till skogsvårdslag m. m. Marcus. 430 s. **Jo.**
42. Riktlinjer för den framtida jordbrukspolitiken. Del 1. Idun. 282 s. **Jo.**
43. Betänkande med förslag till verkstadsorganisation för väg- och vattenbyggnadsväsendet. Sv. Tryckeri AB. (2) 105 s. **K.**
44. Sakkunniga angående arbetsförmedlingens organisation. Del 1. Den offentliga arbetsförmedlingen under krigsåren. V. Petterson. 390 s. **Fi.**
45. Betänkande med förslag till åtgärder för främjande av ridhästaveln m. m. Norstedt. 94 s. **Fö.**
46. Riktlinjer för den framtida jordbrukspolitiken. Del 2. Idun. 606 s. **Jo.**
47. Rationalitetsvariationerna inom det svenska jordbruket. Av L. Nanneson. Idun. 84 s. **Jo.**
48. 1945 års lönekommitté. 1. Betänkande med förslag till statliga löneplaner m. m. Marcus. 240 s. **Fi.**
49. Ärvdabalksakkunnigas förslag till föräldrabalk. Norstedt. 192 s. **Ju.**
50. Betänkande med förslag till nyorganisation av kyrkomusikerbefattningarna m. m. Del 2. Sv. Tryckeri AB. iv, 216 s. **E.**
51. Sakkunniga angående arbetsförmedlingens organisation. Del 2. Den offentliga arbetsförmedlingens framtida organisation. Motiv och förslag. V. Petterson. 189 s. **Fi.**
52. Socialvårdskommitténs betänkande. 14. Utredning och förslag angående ålderdomshem m. m. Beckman. 88 s. **S.**
53. Betänkande om befolkningspolitikens organisation m. m. Beckman. 70 s. **S.**
54. Utredning angående reglering av den territoriella församlingsindelningen i Stockholm. Av E. Schalling. V. Petterson. 254 s. **E.**
55. Utredning rörande sexualundervisningen i högre skolor jämte förslag till handledning i sexualundervisning för lärare i högre skolor. Hæggström. 103 s. 4 pl. **E.**
56. 1944 års skattesakkunniga. 2. Betänkande med förslag angående idrottssammanslutningars beskattning för inkomst. V. Petterson. 198 s. **Fi.**

(Forts. å omslagets 3:e sida.)

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1946: 89

SOCIALDEPARTEMENTET

UTREDNING OM

UTBETALNINGEN AV BARNBIDRAGEN

Avgiven av inom socialdepartementet tillkallade sakkunniga

VICTOR PETTERSONS BOKINDUSTRIAKTIEBOLAG
STOCKHOLM 1946

KUNGL. BIBLIOTEKET STOCKHOLM

Innehållsförteckning.

Skrivelse till Statsrådet och Chefen för Socialdepartementet 5

1. Allmänna utgångspunkter 7
2. Avvisade alternativ 8
3. För barnbidragens utbetalande behövliga organ och deras uppgifter 14
4. Insamlandet av behövliga uppgifter och fastställandet av bidragsmottagare 15
5. Central utbetalning 22
6. Decentraliserad utbetalning 27
7. Kostnadsberäkningar 29
8. Kontrollen gentemot de lokala organen 32
9. Synpunkter på frågan central eller lokal utbetalning av barnbidragen 34
10. Sammanfattning. De sakkunnigas förslag 37

Bilaga. P.M. angående den tekniska utformningen och kostnadsberäkningen av vissa alternativa förslag till utbetalningssystem för barnbidrag. Utarbetad inom generalpoststyrelsen 42

Innehållsförteckning till bilagan 99

Till Herr Statsrådet och Chefen för Kungl. Socialdepartementet.

I skrivelse den 1 juli 1946 förklarade 1941 års befolkningsutredning på anförda skäl, att utredningen icke ansett sig kunna taga ställning till frågan om utformningen av utbetalningssystemet för barnbidragen, samt föreslog, att denna fråga skulle göras till föremål för särskild utredning genom sakkunniga.

Jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 12 juli 1946 tillkallade chefen för socialdepartementet samma dag undertecknade, ledamoten av riksdagens andra kammare, lantbrukaren K. O. H. Andersson i Dunker, sekreteraren, fil. lic. Gustav Cederwall och direktören Martin Sigfrid Helin att såsom sakkunniga inom socialdepartementet verkställa utredning av frågan om den tekniska utformningen av utbetalningssystemet för barnbidragen samt till Kungl. Maj:t avgiva det förslag, vartill denna utredning kunde föranleda, varjämte åt undertecknad Andersson uppdrogs att såsom ordförande leda de sakkunnigas arbete. Som sekreterare har undertecknad Cederwall fungerat.

Vid fullgörandet av sitt uppdrag ha de sakkunniga utgått från befolkningsutredningens huvudförslag om barnbidrag på 200 kronor per år för alla barn upp till 16 års ålder. I vissa detaljer ha de sakkunniga dock funnit sig föranlåtna att på sätt som framgår av den följande framställningen frångå befolkningsutredningens förslag.

Under sitt arbete ha de sakkunniga konfererat med ett flertal experter på olika områden. Sålunda ha överläggningar ägt rum med byråchef J. Östlind i pensionsstyrelsen, direktör S. Larsson i Svenska landskommunernas förbund, direktör S. Humble i Svenska stadsförbundet, direktör E. Wahlberg i Svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet, kyrkoherde J. E. Lindholm i Botkyrka församling och kontraktsprosten P. Ternstrand, Flodafors, samt ordförandena i barnavårdsnämnderna i Eds och Lovö kommuner kantor Dahlström och folkskollärarinnan G. Wangård. Vid besök på länsstyrelsen i

Stockholms län ha de sakkunniga informerat sig om organisationen av det där upplagda folkbokföringsregistret, varjämte de sakkunnigas ordförande jämväl besökt länsregistren i Södermanlands och Malmöhus län. De sakkunniga ha vidare besett den maskinella utrustningen vid Stockholms stads statistiska kontor (hålkortsanläggning) och Stockholms arbetslöshetsnämnd (adressmaskiner). Särskilt ingående överläggningar ha de sakkunniga haft med representanter för Kungl. generalpoststyrelsen; på de sakkunnigas begäran har inom posten verkställts en ingående utredning med kostnadsberäkning för ett antal tänkbara alternativa utbetalningsformer, vars resultat redovisas i en härtill fogad bilaga.

I enlighet med under hand erhållna direktiv ha de sakkunniga närmare angivit utformningen av två alternativ, nämligen dels för en central, dels för en lokal utbetalning av bidragen. De sakkunnigas utredningar ha varit inriktade på att utröna den för vardera alternativet mest lämpade anordningen. De sakkunniga angiva även de synpunkter, som enligt deras uppfattning närmast böra påverka valet mellan de bägge alternativen.

De sakkunniga få härmed vördsamt överlämna resultatet av sina undersökningar. Med avgivande av den föreliggande utredningen anse de sakkunniga sitt uppdrag slutfört.

Stockholm i november 1946.

HARALD ANDERSSON

Gustav Cederwall *Martin Helin*

1. Allmänna utgångspunkter.

De förslag, som 1941 års befolkningsutredning framlagt, rymma flera alternativ beträffande barnbidragen. De sakkunniga ha enligt under hand erhållna direktiv vid sina överväganden utgått från befolkningsutredningens huvudalternativ, nämligen införandet av ett lika bidrag om 200 kronor per år till alla barn (kombinerat med de skattefria barnavdragens slopande). De alternativ, som innebära en begränsning av bidragen endast till vissa barn (efter familjens storlek eller inkomstens höjd) ha de sakkunniga sålunda icke tagit hänsyn till. Däremot har det ansetts vara ett rimligt krav på utbetalningssystemet, att detta skall vara sådant att det möjliggör förändringar av barnbidragets storlek med bevarande av förutsättningen, att det skall vara enhetligt till sitt belopp. En sådan förändring kan ju vara motiverad exempelvis av omläggningar i det allmännas övriga åtgärder eller med hänsyn till förskjutningar i penningvärdet.

I överensstämmelse med befolkningsutredningens förslag ha de sakkunniga utgått från att barnbidragen skola utbetalas kvartalsvis. Då det visat sig lämpligt av praktiska skäl, vilka redovisas i det följande, ha de sakkunniga funnit sig kunna förorda att bidragen skola utbetalas under den sista månaden i varje kvartal och därvid avse det löpande kvartalet.

Mot befolkningsutredningens förslag att bidragen skola utgå under 16 år för varje barn (som icke under den tiden avlider) ha de sakkunniga ingen erinran. Däremot kunna de icke ansluta sig till befolkningsutredningens förslag att bidragen skola åtnjutas från och med kalenderåret efter det, under vilket barnet fötts, och till och med det kalenderår, under vilket barnet fyller 16 år. Denna regel torde ha varit avsedd att föranleda förenklingar i samband med bidragens utbetalande. Någon sådan förenkling vinnes dock icke med de anordningar för bidragens utbetalande, som de sakkunniga funnit sig kunna ur andra synpunkter rekommendera. Däremot måste det komma att framstå som egendomligt, att föräldrarna komma att få vänta olika lång tid på första bidragsutbetalningen; för barn, födda i början av ett kalenderår, erhålles bidrag först efter ett års förlopp, medan bidrag för dem, som fötts i december, skulle utgå redan från och med första kvartalet följande år. Detta jämnar i viss mån ut sig därigenom, att en tid av motsvarande längd skulle komma att förflyta efter den dag barnet fyller 16 år till dess bidraget skall upphöra. Egendomligare verkningar kan den föreslagna regeln få vid dödsfall. För ett barn, som avlider i början av ett kalenderår, skulle bidrag sålunda utgå under hela detta år. Direkt orimlig ter sig denna konsekvens i det fall, att bidraget härvid skulle gå till fosterföräldrar, som endast

kort tid före dödsfallet fått barnet i sin vård. De sakkunniga vilja därför förorda, att bidragen skola utgå från och med kvartalet efter det, under vilket barnet fötts, och i stället upphöra i och med det kvartal, under vilket barnet fyller 16 år eller — om detta inträffar dessförinnan — avlider. Då utbetalningen tänkes förlagd till den sista månaden i varje kvartal, innebär detta att hänsyn vid utbetalningen varje gång skall tagas till sådana förändringar (födelser, passeranden av 16-årsgränsen, dödsfall m. m.), som inträffat före kvartalets början. Man kommer därvid att ha tillräcklig tid för att hinna göra erforderliga justeringar i för utbetalningen upplagda register.

De sakkunniga ha sökt finna anordningar för utbetalningen av barnbidragen, vilka erhålla en så generell uppläggning som möjligt. Detta innebär att de sakkunniga räkna med att den apparat, som i det följande behandlas, endast skall utbetala hela kvartalsbelopp. Om barnbidragen fastställas till 200 kronor per år och utbetalning sker kvartalsvis, skall sålunda varje utbetalning lyda på 50 kronor eller en multipel av detta belopp. Någon delning av kvartalsbelopp skulle sålunda icke komma i fråga. De sakkunniga förbise dock icke, att en uppdelning i vissa fall skulle kunna vara lämplig. För en familj med ett stort antal barn skulle sålunda i vissa fall en uppdelning på månadsutbetalningar kunna vara att föredraga. För fosterbarn, vilka under loppet av ett kvartal flyttas från ett fosterhem till ett annat, kunde en delning av bidraget mellan de gamla och de nya fosterföräldrarna framstå som skälig. Möjligheter böra därför finnas att företaga av sådana anledningar motiverade jämkningar. För att icke rubba det allmänna utbetalningssystemet räkna de sakkunniga med att den lokala nämnden i dylika fall ställer sig själv som mottagare av kvartalsbeloppet och därefter i sin tur utbetalar det på lämpligt sätt.

I befolkningsutredningens förslag ingick även att bidrag under vissa förutsättningar skulle kunna utgå jämväl för barn i åldern 16—18 år. Detta skulle förutsätta särskild ansökan och prövning. I det följande tages till en början ingen hänsyn till de utbetalningar, som föranledas av beslut om sådana särskilda bidrag. Avslutningsvis påpekas dock att utbetalningen i dessa fall enkelt kan kopplas på de anordningar för utbetalningen av de övriga barnbidragen, som de sakkunniga anse sig kunna förorda.

2. Avvisade alternativ.

De sakkunniga ha ansett det angeläget att komma fram till utbetalningsformer, som medföra så liten extra belastning som möjligt såväl för myndigheterna som framför allt för bidragsmottagarna. Från dessa utgångspunkter ha de sakkunniga till en början undersökt möjligheterna att sammankoppla

barnbidragens utbetalning med annan samhällelig verksamhet och därmed lägga arbetet med utbetalningen på för andra uppgifter tillskapade organ. De sakkunniga finna det angeläget att inledningsvis redogöra för anledningarna till att en dylik kombination icke befunnits lämplig på de vägar, som närmast synas kunna komma i fråga. De sålunda diskuterade alternativen äro utbetalning genom de lokala skattemyndigheterna, sjukkasseväsendet och folkbokföringsmyndigheterna.

a) En sammankoppling med skatteväsendet har man redan nu genom de skattefria avdragen för barnen. I och för sig är det givetvis mycket väl tänkbart, att på ett fullt analogt sätt avräkna barnbidragen såsom skatteavdrag på debetsedlarna i stället för att man hittills vid skattens uträknande tagit hänsyn till de skattefria avdragen. En fullständig avräkning skulle på sådant sätt kunna ske för alla sådana bidragsmottagare, vilkas sammanlagda skatter överstiga summan av bidragen. Ett betydande antal personer, berättigade att uppbära barnbidrag, kunna emellertid förmodas komma att ha lägre skatt och ett icke ringa antal komma sannolikt icke att vara påförda någon skatt. Enligt kalkyler byggda på en representativundersökning på 1940 års folkräkningsmaterial har befolkningsutredningen uppskattat, att det år 1940 fanns omkring 160 000 barn under 18 år i familjer, som saknade taxerad inkomst, omkring 225 000 barn i familjer med en inkomst understigande 1 000 kronor och omkring 400 000 barn i familjer med under 1 500 kronors vid taxeringen uppskattad inkomst (SOU 1946: 5 sid. 283). I sådana fall, då bidragen överstiga skattebeloppen, finge givetvis en utbetalning äga rum från uppbördsmyndigheten. Denna utbetalning torde icke kunna äga rum tidigare än ett år i efterskott, då det vid den slutliga skattens uträknande framgår, hur stort belopp som tillgodoräknats vid den preliminära uppbörden. Denna eftersläpning och den ytterligare komplikation av källskattesystemet, som härigenom uppkommer, är redan i och för sig skäl emot en dylik kombination med skattesystemet.

Det må vidare ifrågasättas huruvida uppbördsmyndigheterna kunna anses lämpade för utbetalningen i de icke alltför få fall, då vederbörande bidragsmottagare icke uppnår sådan inkomst, att han eller hon blir skattskyldig. För utbetalningar till tillfälliga fosterföräldrar och lokala nämnder synas uppbördsorganen än mindre lämpliga och en avräkning mot skatterna i många fall omöjlig.

Även om de praktiska svårigheterna kunde övervinnas, kan det likväl ifrågasättas, huruvida en ny sammankoppling mellan barnbidrag och beskattning vore önskvärd av psykologiska skäl. Befolkningsutredningens förslag om ett särskiljande torde få anses motiverat bland annat ur den synpunkten, att man ansett det vara av värde att medborgarna genom åtgärdernas utformning på ett enkelt sätt bibringas klarhet om vad samhället gör för familjerna

och barnen. Detta vinnes uppenbarligen bäst om barnbidragen hållas skilda från andra anordningar.

b) En tänkbar väg kunde möjligen synas vara att uppdraga utbetalningen av barnbidragen åt sjukkassorna. Sedan den allmänna sjukförsäkring genomförts, varom förslag förelagts riksdagen hösten 1946, torde man få räkna med att sjukkassorna komma att ha kontakt med praktiskt taget alla medborgare. Den allmänna sjukförsäkringen är emellertid avsedd att träda i kraft först från ingången av år 1950 och sjukkassorna kunna knappast beräknas vara i stånd att bära ytterligare arbetsbelastning under den kritiska omorganisationstiden omkring denna tidpunkt. Då barnbidragen avses skola införas från ingången av 1948, gäller därför om möjligheterna att låta sjukkassorna sköta utbetalningen av dessa detsamma som socialvårdskommittén i sitt betänkande om folkpensioneringens administrativa handhavande m. m. (SOU 1946: 37) anförde om möjligheterna att låta sjukkassorna svara för pensionsutbetalningen: »Det torde dessutom icke kunna komma i fråga att sjukkassorna betungas med en för deras verksamhet i stort sett främmande arbetsuppgift av denna storleksordning förrän viss tid förflutit efter sjukförsäkringens reformering. Denna utbetalningsmetod är sålunda icke tänkbar för närvarande.»

Däremot vilja de sakkunniga rekommendera, att möjligheterna undersökas att framdeles åstadkomma ett samarbete mellan sjukkassorna och de lokala organ, som skola svara för utbetalningen av barnbidragen, därest man stannar för en decentraliserad utbetalning av dessa bidrag. Ett gemensamt utnyttjande av expeditioner, personal, maskinell utrustning, register m. m. torde mångenstädes visa sig fördelaktigt.

c) Man synes icke heller lämpligen kunna använda något av folkbokföringens organ för den direkta utbetalningen av barnbidragen. Dessa organ äro pastor, länsbyrå och riksbyrån. Pastor kan givetvis lämna uppgifter, som erfordras för utbetalningen; att betunga honom med något annat arbete — att sköta utbetalningen eller utlämna betalningsbevis av något slag — synes däremot icke lämpligt. Från riksbyrån kunna även vissa uppgifter erhållas, men denna är icke så organiserad att den lämpligen kan påläggas mera omfattande arbetsuppgifter.

Av folkbokföringens organ äro länsbyråerna de, som närmast kunna komma i fråga för här förevarande ändamål. Dessa skola löpande föra uppgifter rörande samtliga invånare inom länet. Uppgifterna läggas där upp bland annat på s. k. tryckande register, d. v. s. präglas på plåtar, som kunna användas för tryckning av adresser, längder och förteckningar av olika slag. De sakkunniga ha ingående diskuterat möjligheterna att för barnbidragens utbetalande använda dessa register, men kommit till den slutsatsen, att de i

sitt nuvarande skick icke äro användbara för förevarande ändamål. Varje medborgare har i dessa register sin plåt. Barnens plåtar äro emellertid så till vida ofullständiga som de icke upptaga någon adress (dock angives namnet på den, hos vilken barnet bor, om dennes och barnets efternamn äro olika). På barnets plåt angives vidare moderns initialer och födelsetid (förmodligen senare även nummer). På de vuxnas plåtar finnas fullständiga adresser men däremot ingen som helst uppgift om förekommande barn.

I befintligt skick äro därför varken barnens eller föräldrarnas plåtar användbara för adressering av barnbidragsförsändelser. För att göra dem användbara för sådant ändamål skulle erfordras, antingen att barnens plåtar förseddes med namn och adress på den, som skall äga uppbära barnbidrag för ifrågavarande barn, eller också att föräldrarnas (faderns eller moderns eller annans) plåtar förseddes med beteckning utvisande åtminstone, hur många bidrag vederbörande vore berättigad att uppbära. Utöver sådan komplettering finge utmärkta plåtar »ryttas» på sådant sätt, att adresseringsmaskinerna kunde bringas att trycka endast dessa.

Även efter en sådan ytterligare prägling på vederbörande plåtar, kan ändamålsenligheten av att använda länsbyråernas tryckande register för detta ändamål ifrågasättas. Användas barnens plåtar, måste anvisningar utfärdas för varje barn, d. v. s. till ett antal av c:a 1 300 000 stycken för varje utbetalning för hela riket; i registren skulle sålunda därvid avtryck tagas av ungefär var femte plåt. Användas åter betalningsmottagarnas plåtar, sammanföras barnen familje- eller hushållsvis. Antalet anvisningar för varje utbetalningstillfälle skulle i så fall för hela riket bli omkring 800 000 stycken och avtryck skulle komma att tagas av ungefär var åttonde plåt i de tryckande registren. Vid sina undersökningar ha de sakkunniga kommit till den slutsatsen, att olägenheterna av att använda på länsbyråerna befintliga plåtar för utfärdandet av barnbidragsanvisningar äro så stora, att det lämpligaste torde vara att lägga upp ett särskilt register för utbetalningen av barnbidragen.

Även om ett sådant särskilt register erfordras, kunna vissa fördelar vinnas genom att förlägga arbetet med dettas uppgörande till länsbyråerna. Dessa ha tillgång till de uppgifter rörande befolkningen, som kunna erfordras, varför åtskillig korrespondens mellan olika myndigheter skulle kunna undvikas. De ha tillgång till maskinell utrustning, som åtminstone i viss utsträckning skulle kunna användas även för detta nya ändamål. De sakkunniga ha emellertid vid sina undersökningar fått ett intryck av att länsbyråernas maskiner redan förut äro så utnyttjade, att ytterligare nyanskaffningar måste ske, därest utbetalningen av barnbidragen skulle läggas på dem. Då vidare olägenheter för arbetet på länsbyråerna skulle uppkomma av en sådan extrabelastning och då en centralisering av arbetet med utbetalningen av barnbidragen synes medföra avsevärda fördelar, ha de sakkunniga funnit sig icke kunna

rekommendera att arbetet med barnbidragens utbetalande lägges på länsbyråerna.

En annan sak är givetvis, att viss korrespondens mellan folkbokföringsorganen å ena sidan och de myndigheter, som utbetala barnbidragen, å den andra alltid måste förekomma. De sakkunniga tänka sig att utbetalningsorganen alltid måste få vissa uppgifter från folkbokföringen och hos denna kunna kontrollera från andra håll erhållna upplysningar. De sakkunniga återkomma nedan till hur denna kontakt lämpligen skall ordnas.

d) *Enkla kupongsystem* ha för de sakkunniga skisserats som möjliga och lämpliga vägar att ordna barnbidragens utbetalande. De sakkunniga ha sökt analysera innebörden och konsekvenserna av dylika system. Denna analys har givit vid handen, att de föregivet enkla anordningarna, därest de skola fylla rimliga krav på säkerhet och kontroll, i själva verket bli mera invecklade och kostsamma än man synes ha tänkt sig. Ehuru de sakkunniga sålunda funnit sig böra avföra de skisserade systemen från de praktiskt lämpliga, vilja de dock i korthet angiva anledningarna till att dessa system icke hålla måttet.

De skisserade systemen ha inneburit, att de bidragsberättigade hos något lämpligt organ skulle få hämta (eller eventuellt få sig tillsänt) ett kort med kuponger, vilka skulle på angivna tider kunna inlösas på postanstalt (eventuellt också i bankkontor). Man har tänkt sig att ett sådant kort skulle gälla ett år och innehålla fyra kuponger, avseende vardera en kvartalsutbetalning; ett sådant kort skulle utlämnas för varje barn. Vid avhämtningen måste givetvis varje mottagare legitimera sig och kvittera ut kortet; vederbörande måste även avprickas i en förteckning, i vilket det bör kunna kontrolleras, att ifrågavarande person har de uppgivna barnen. Detta medför, att avhämtningen antingen måste ske hos pastor, som kontrollerar uppgifterna i kyrkoböckerna och där gör anteckning om utlämnade kort, eller också får ske hos något kommunalt organ, som har tillgång till ett tillräckligt aktuellt register över alla inom kommunen, t. ex. senaste mantalslängd, och i denna gör motsvarande kontroll och avprickning. I det register, varom här talats, måste vidare, innan avhämtningen kan få börja, anteckning ha skett om sådana barn, för vilka barnavårdsnämnden anser sig böra omhändertaga bidraget eller finner anledning att utse annan än föräldrarna som mottagare. Fullföljes denna tankegång kommer man till det resultatet, att en sådan avhämtning av kort förutsätter, att det utlämnande organet redan i förväg uppgjort ett utbetalningsregister med nära nog samma omsorg som om det skulle sköta de direkta utbetalningarna.

Dessa svårigheter kunna icke heller kringgås därigenom, att vederbörande vid avhämtningen av korten själv får styrka sina uppgifter. De nuvarande personkorten kunna givetvis icke bibehållas endast för detta ändamål. De

medborgarkort, som från den 1 juli 1947 skola vara tilldelade alla vuxna, uppta inga uppgifter om barnen och för barnen utdelas inga medborgarkort. Att vederbörande först skulle få gå till pastor och hämta ett intyg för sig och sina barn och därefter uppvisa detta på annat håll, måste väl anses alltför omständligt, även om det andra organet i så fall skulle kunna nöja sig med ett spärregister för dem, till vilka kort enligt barnavårdsnämndens beslut icke skulle få utdelas.

Korten med tillhörande kuponger finge vidare, såvitt de sakkunniga kunna finna, förses med nummer och anteckningar göras om utlämnade nummer. Endast härigenom kan en tillfredsställande kontroll ordnas. En sådan ligger både i bidragsmottagarnas och i det allmännas intresse. En bidragsmottagare kan tänkas förlora ett kort under omständigheter, över vilka han icke själv råder. Han synes då ha ett berättigat intresse av att i viss ordning kunna få ett nytt kort. Härvid måste dock först undersökas huruvida inlösen skett på det förkomna kortet och hinder mot vidare sådan inlösen resas. — Ur samhällets synpunkt måste vissa garantier skapas mot att obehörig inlösen äger rum och, framför allt, mot att förfalskning sker. De kort, det här gäller, måste därför få ett utseende som försvårar en förfalskning (det erinras om att tryckning av falska ransoneringskort förekommit under kristiden). En betryggande kontroll vinnes egentligen endast om förteckning föres över utlämnade korts nummer och inlösta kuponger sorteras upp i nummerordning och kontrolleras mot denna förteckning; därigenom kontrolleras både att icke andra och att icke flera kuponger presenterats än som i vederbörlig ordning utlämnats. Accepteras också denna tankegång rörande kontrollen, kommer man fram till ett revisionssystem som överensstämmer med vad de sakkunniga tänkt sig både vid en lokal och vid en central utbetalning av barnbidragen.

Kupongsystemen kunna sålunda varken befria de utlämnande organen från uppgörandet av register över de bidragsberättigade eller minska på den eljest erforderliga kontrollen. Kvar står då som det utmärkande för de skisserade systemen, dels att man skulle belasta de bidragsberättigade med att med vissa mellanrum avhämta korten, dels att man skulle binda bidragen för viss tidsperiod, t. ex. ett år, genom att på en gång utlämna kuponger för flera utbetalningstillfällen. Det förra, d. v. s. avhämtandet av korten, torde för systemen i fråga knappast vara erforderligt; sannolikt sparas arbete både för de lokala organen och för mottagarna, om korten i stället utsändas per post. Det senare, d. v. s. bindningen till viss tidsperiod, är givetvis i och för sig en olägenhet. Man är därigenom förhindrad att beakta förändringar, som inträffa under denna period; man kan sålunda ej taga hänsyn till dödsfall eller ombyte av fosterföräldrar; ej heller har den lokala nämnden möjlighet att under året omhändertaga bidrag, om skäl för sådan åtgärd skulle föreligga. Dessa olägenheter böra endast accepteras, om de motvägas av fördelar

i andra hänseenden. Närmast vore att ifrågasätta, om inte vissa besparingar kunde nås genom att sådana kort utsändas en gång om året i stället för att anvisningar utfärdas kvartalsvis; med de system för det senare arbetet, som de sakkunniga angiva i det följande, torde någon nämnvärd sådan vinst knappast uppkomma. De sakkunniga ha sålunda kommit till den slutsatsen, att kupongsystemen måste anses olämpliga och därför icke ansett sig böra utforma förslag efter dessa linjer.

3. För barnbidragens utbetalande behövliga organ och deras uppgifter.

Enligt samtliga de utbetalningsformer, som de sakkunniga funnit anledning att mera ingående pröva, erfordras dels *lokala organ* och dels *ett centralt organ*.

Det lokala organet kommer att i fortsättningen kallas för den lokala nämnden eller nämnden. Befolkningsutredningen har föreslagit, att som lokalt organ skall fungera en på visst sätt ombildad barnavårdsnämnd, av utredningen förslagsvis kallad familjenämnden. Till dess en sådan inrättats, synes det närmast ifrågakomma att lägga förevarande arbetsuppgifter på de redan existerande barnavårdsnämnderna.

Som centralt organ i detta sammanhang, d. v. s. för utbetalningen av barnbidragen, har utredningen i samtliga alternativ tänkt sig *en barnbidragsavdelning* inom generalpoststyrelsen. Dennas uppgifter och omfattning bli dock olika för alternativen central eller lokal utskrivning av bidragsanvisningar ävensom beroende av det system, som väljes i fråga om maskinell utrustning.

För samtliga alternativ fordras vissa primära uppgifter om förekomsten av barn. Dessa kunna antingen lämnas av folkbokföringsorganen eller infordras från de bidragsberättigade. De böra under alla förhållanden passera den lokala nämnden. Denna skall äga att fatta beslut om annan bidragsmottagare än vad som närmast framgår av primäruppgiften, därvid även inräknas det fall, att den själv omhändertar barnbidrag. Varje ärende, som inkluderar någon form av prövning, påkallar ett beslut av nämnden.

För samtliga alternativ fungerar barnbidragsavdelningen inom generalpoststyrelsen som revisionsorgan. Vid en decentraliserad utbetalning av bidragen inskränkes dess verksamhet dock i huvudsak till att motsvara det arbete, som skulle komma på postgirokontoret, därest kommunerna begagna det vanliga postgirot för detta ändamål, i stället för den här nedan föreslagna nya utbetalningsformen: barnbidragsanvisningar.

De behandlade alternativen skilja sig från varandra beträffande mellanliggande operationer, vilka i huvudsak utgöras av förandet av löpande register över barnen och bidragsmottagarna samt utfärdandet av bidragsanvisningarna. Vid en decentraliserad anordning skulle detta arbete tillkomma de kommunala nämnderna, vid en centralisering skulle det åter förläggas till barnbidragsavdelningen inom generalpoststyrelsen.

Som framgår redan av denna sammanfattande översikt erfordras under alla förhållanden sammanförandet av vissa uppgifter rörande förekommande barn, ifrågakommande bidragsmottagare och dessas adresser. Samlandet av dessa uppgifter ställer sig i stort sett likartat vid alla alternativ. En närmare redogörelse för arbetsgången enligt olika linjer kan därför börja med att behandla denna del på ett enhetligt sätt. Analysen av arbetsgången i fortsättningen måste däremot uppdelas på de båda huvudalternativen av central eller lokal utbetalning.

4. Insamlandet av behövliga uppgifter och fastställandet av bidragsmottagare.

De behövliga uppgifterna äro följande:

barn, för vilket bidrag skall utgå: fullständigt namn, födelsetid och födelsenummer (= folkbokföringens identitetsnummer, vilket är avsett att ligga till grund för erforderliga registers ordnande) samt

den, som skall uppbära bidraget för barnet: fullständigt namn, titel, födelsetid och födelsenummer (= identitetsnummer som ovan) samt noggrann postadress. Därtill bör komma uppgift om anledningen till att vederbörande skall uppbära bidraget (fader, moder, fosterföräldrar eller dylikt).

Dessa uppgifter behövas dels vid starten för alla barn, dels i fortsättningen löpande för nytillkommande barn, d. v. s. huvudsakligen nyfödda. Uppgifterna kunna som redan nämnts antingen hämtas ur folkbokföringen eller också erhållas genom anmälningar från bidragsmottagarna; båda dessa vägar behöva diskuteras.

Vid uppläggningen.

a) Uppgifter från folkbokföringen.

Folkbokföringens primäruppgifter äro de, som erhållas genom kyrkobokföringen. Hos pastor finnas sålunda alltid de fullständigaste uppgifterna över de inom församlingen bosatta. I den mån folkbokföringen återspeglar de verkliga förhållandena, är det därför möjligt att ur kyrkoböckerna erhålla

alla de uppgifter, som erfordras för uppläggningen av varje utbetalningssystem för barnbidragen. I mindre församlingar kan det vara praktiskt att direkt utnyttja denna källa. Ett hjälpmedel kan därvid vara det församlingsregister, bestående av avtryck av länsbyråernas plåtar, som enligt den nya folkbokföringsordningen skall finnas hos pastor. I flertalet fall torde det emellertid knappast vara lämpligt att lägga en så omfattande arbetsbörda på kyrkobokförarna, som det skulle vara att låta dessa ur sina böcker lämna alla de uppgifter, som erfordras i detta sammanhang.

Skola folkbokföringens uppgifter utnyttjas för detta syfte, torde man i första hand böra undersöka huruvida uppgifterna kunna lämnas av länsbyråerna, vilka organiserats och utrustats med tekniska hjälpmedel för att kunna färdigställa sådana förteckningar och andra sammanställningar, som i olika sammanhang erfordras. Som redan nämnts innehålla emellertid varken barnens eller föräldrarnas plåtar sådana uppgifter, att man härvid skulle kunna nöja sig med ett enkelt avtryck av dessa. För att få samhörigheten mellan barnen och de hushåll de tillhöra, torde man få tillverka längder efter de tryckande registren; plåtarna äro nämligen så ordnade, att barn under 15 år äro uppställda i ordning omedelbart efter föräldrarna (fosterföräldrarna eller jämförliga). Med hjälp av en sådan hushållsvis uppställd förteckning bör det vara möjligt att för varje barn få uppgift jämväl på ifrågakommande bidragsmottagares namn och adress m. m. Efter en sådan längd kan därför ett bidragsmottagareregister uppställas. Erfordras även ett barnregister, vilket de sakkunniga för sin del anse, kan stommen till detta utgöras av avtryckskort av barnplåtarna, vilka kort därefter med stöd av den nyssnämnda förteckningen kompletteras med uppgifter rörande bidragsmottagarna. Länsbyråerna skulle sålunda för uppläggningen av utbetalningssystemet för barnbidragen dels trycka en längd upptagande samtliga hushåll med barn, dels iordningställa kort med avtryck av barnens plåtar.

Det kan förefalla som om den förteckning över hushåll med barn, varom nyss talats, borde kunna ersättas av annan sådan längd, som länsbyråerna skola upprätta, närmast mantalslängden. Detta är emellertid enligt vad de sakkunniga kunnat utröna icke fallet. 1947 års mantalslängd är icke användbar. Dels upptar den icke samtliga de uppgifter, som i detta sammanhang äro erforderliga. De s. k. medborgarkorten enligt 20 § folkbokföringsförordningen skola före den 1 juli 1947 utdelas till alla som fyllt 15 år; härvid måste förutsättas att födelsenummer vid sagda tid också blivit tilldelade alla. Tills vidare upptaga länsbyråernas plåtar inga födelsenummer, varför sådana icke heller komma att finnas i 1947 års mantalslängd. Dels äro adressuppgifterna i denna längd, vilka avse läget i slutet av 1946, i icke ringa grad föråldrade vid tiden för första utbetalningen av barnbidragen, vilken tänkes infalla i mars 1948. Å andra sidan synes man icke heller kunna invänta 1948 års mantalslängd, som icke torde vara disponibel förrän i mars 1948. Upp-

läggningen av erforderliga register för utbetalningen kan i så fall icke medhinnas.

De sakkunniga ha därför kommit till den slutsatsen, att länsbyråerna måste med hjälp av sina plåtregister trycka en särskild längd för detta ändamål. Man kan också tämligen noga precisera den tid, då det är möjligt och lämpligt att få denna längd iordningställd. Det bör vara under år 1947 sedan arbetet med övriga längder, som länsbyråerna skola trycka, avslutats och sedan alla medborgare tilldelats födelsenummer samt sedan under första halvåret inkomna anmälningar om adressförändringar hunnit beaktas. Detta pekar på att arbetet knappast kan företagas förrän tidigast ett stycke in på andra halvåret. Å andra sidan måste det vara avslutat, innan plåtarna för dem, som äro födda år 1932, flyttats från sin plats i ordningsföljd efter föräldrarnas och innan förarbetena för 1948 års mantalslängd påbörjas i oktober 1947. Vid denna tid måste även uppläggningsarbetet med utbetalningsregistren påbörjas. Uppgifterna från länsbyråerna måste sålunda iordningställas under augusti—september 1947.

Det har redan anmärkts, att uppgifterna i första hand skola gå till den lokala nämnden, och det blir dennas sak att för varje barn påföra en bidragsmottagare. Detta kan antingen ske relativt automatiskt enligt i lagstiftningen angivna regler eller också företagas efter beslut av nämnden i varje särskilt fall, givetvis i överensstämmelse med vissa allmänt formulerade riktlinjer. Skillnaderna i tillvägagångssätt torde härvid inte bli särdeles stora. En viss betydelse torde det dock få att man enligt det första alternativet betonar medborgarnas rätt att erhålla bidrag, medan man enligt det senare alternativet framhäver den lokala nämndens ansvar för samtliga barn; i båda fallen förutsättes givetvis ett formellt beslut av nämnden beträffande de fall, där nämnden själv vill bestämma över bidragets användning eller utse annan mottagare än den i första hand ifrågakommande.

De regler eller riktlinjer, som skola gälla för utseendet av bidragsmottagare, ha i korthet angivits av befolkningsutredningen. De olika möjligheterna äro följande.

För hemmavarande barn inom bestående äktenskap har befolkningsutredningen ansett att bidraget bör utbetalas till modern, som i allmänhet sköter hemmet och familjens hushållning (allt under förutsättning att nämnden inte finner skäl till ingripande). En majoritet av de sakkunniga (herrar Andersson och Helin) har ansett, att bidraget bör, där särskilda skäl icke till annat föranleda, utbetalas till fadern, som i regel är den som ansvarar för familjens ekonomi; ett annat förfarande skulle uppfattas som en markerad brytning med vad som är gängse sed inom svenska familjer och därigenom kunna vålla slitningar. En minoritet (herr Cederwall) har icke ansett skäl föreligga att på denna punkt frångå befolkningsutredningens uppfattning.

I de fall då barnet vårdas och fostras hos den ena av föräldrarna, bör barnbidraget utbetalas till denne.

Beträffande fosterbarn har befolkningsutredningen förordat, att det skall tillkomma barnavårdsnämnden att i varje särskilt fall bestämma om sättet för utanordningen av bidrag. En automatisk regel skulle här innebära, att bidraget, därest nämnden icke annorlunda bestämmer, skall utgå till fadern (modern) i det hushåll, där barnet vårdas och fostras.

För barn omhändertagna för samhällsvård och skyddsuppfostran skall bidraget enligt befolkningsutredningens förslag gå till den barnavårdsnämnd, som beslutat om sådan åtgärd. Beträffande å anstalt vårdade barn skulle nämnden pröva vart bidraget skulle gå.

Därest generella regler om bidragsrätten utfärdas, skulle nämnden vid en genomgång av de uppgifter, som den erhåller från länsbyrån för folkbokföringen, skilja ut sådana barn och bidragsmottagare, beträffande vilka nämnden tidigare vidtagit åtgärd eller beträffande vilka enligt för nämnden kända upplysningar särskild åtgärd kan ifrågasättas. I dessa fall finge nämnden därefter fatta beslut om bidragsrätten. För de övriga skulle nämnden däremot endast med stöd av den erhållna längden föra över uppgift om bidragsmottagaren på de särskilda barnkorten.

b) Anmälningar för erhållande av barnbidrag.

Ett utnyttjande av folkbokföringen på sätt som nyss skildrats innebär den fördelen, att medborgarna icke behöva besväras med särskilt uppgiftslämnande för detta ändamål. Man kan även säga, att det är en av folkbokföringens uppgifter att utgöra grunden för tillämpningen av samhällets åtgärder. Å andra sidan kan givetvis icke fördöljas, att folkbokföringen sannolikt icke är vare sig absolut fullständig eller absolut tillförlitlig. Vid varje tidpunkt saknas alltid uppgifter över ett antal medborgare och vissa uppgifter kunna på ett eller annat sätt ha blivit oriktiga; särskilt adressuppgifter kunna ha blivit föråldrade. Vilket förfarande som än väljes för utbetalningen av barnbidragen, måste man vidare räkna med risk för att fel kunna bli begångna. I sådana fall kan irritation vållas av att bidrag icke kommer fram eller icke kommer fram i rätt tid till personer, som anse sig ha rätt till bidrag. Denna irritation kommer därvid lätt att vända sig mot myndigheterna och det kommer alltid att finnas svårigheter att — särskilt med önskvärd snabbhet — finna reda på anledningen till uppkomna fel. Ur dessa synpunkter skulle ett system, där man lade en viss anmälningsskyldighet på allmänheten, vara ägnat att minska missnöjet. Fullgörandet av anmälningsskyldigheten blir då en förutsättning för åtnjutande av bidrag, och den som inte får något bidrag kommer då i många fall att ha sig själv att skylla. Det kan även sägas, att anmälningsskyldigheten är en mycket ringa motprestation från bidragsmottagarnas sida i förhållande till den förmån, som samhället genom barnbidragen erbjuder dem. Alltför rigoröst får givetvis inte kravet på an-

mälan vara; möjligheter måste erbjuda sig för den, som underlåtit att i rätt tid verkställa anmälan, att senare utfå honom tillkommande bidrag. Däremot måste det förutsättas, att sådant bidrag till den, som försummar anmälan i rätt tid, icke kommer att utbetalas vid samma tid som för övriga. Den försumlige får sålunda finna sig i ett dröjsmål, som han själv är skuld till. Man bör vidare ha en övre gräns för den tid, för vilken bidrag retroaktivt skall kunna utgå. Denna tid torde kunna sättas till ett år, dock med rätt för nämnden att efter särskild prövning då skäl därtill äro medgiva ytterligare förlängning.

Ett ytterligare motiv för systemet med anmälan från den, som reser anspråk på barnbidrag, utgör det förhållandet att man därvid kan nöja sig med en vagare formulering av bestämmelserna om rätt bidragsmottagare. Den allmänna regeln bör i överensstämmelse med befolkningsutredningens tankegång vara, att bidraget skall utgå till den som vårdar och fostrar barnet i fråga. Vid anmälningsförfarande bör anmälan därför kunna göras av barnets fader eller moder, fosterfader eller fostermoder, förmyndare, barnavårdsman eller annan, som svarar för barnet. Vid anmälan bör uppgivas till vem anmälaren anser att bidraget skall utbetalas. I regel torde nämnden endast erhålla en sådan anmälan för ett och samma barn; sedan den övertygat sig om dels att barnet existerar, dels att det vårdas hos den i anmälan angivna bidragsmottagaren — om båda dessa saker torde i allmänhet upplysning kunna hämtas ur mantalslängd eller annat dylikt register — kan nämnden godtaga den sistnämnde, såvida icke nämnden på grund av sin kännedom om förhållandena finner anledning att besluta om annan bidragsmottagare. På detta sätt skulle familjerna själva kunna få bestämma, om de önska bidraget sänt till fadern eller modern. Endast om flera personer göra anspråk på bidrag för ett och samma barn eller om nämnden har anledning till ingripande, måste nämnden ingå på särskild prövning och överväga annan mottagare.

I detta sammanhang må anmärkas, att viss skillnad föreligger mellan alternativen med en uppläggning grundad på uppgifter från folkbokföringen och en uppläggning grundad på anmälningar beträffande den nämnd, som i första hand har att fastställa bidragsmottagare. I det förra fallet är det givet, att länsbyrån måste sända sina uppgifter till nämnden i den kommun, där barnet är skrivet. Om en automatisk regel för fastställandet av bidragsmottagare tillämpas och om anledning saknas att ifrågasätta riktigheten av folkbokföringens uppgifter eller eljest företaga särskild utredning, blir det också denna nämnd, som fastställer bidragsmottagare. Om åter anmälan förutsättes, bör regeln vara, att sådan anmälan skall ingivas till nämnden i den kommun, där barnet vistas. Vid sin granskning av anmälningarna bör nämnden komma att urskilja sådana fall, där vederbörande inte kan återfinnas i folkbokföringen inom kommunen. Det finns därvid anledning att utröna, var

barnet är skrivet eller senast varit skrivet och orsakerna till att ändring inte införts i folkbokföringen. Härigenom bör arbetet med barnbidragen i sin mån kunna hjälpa till att åstadkomma förbättringar i folkbokföringen. Det synes även naturligt att nämnden i vistelsekommunen söker förbindelse med nämnden i den kommun, där barnet är skrivet. Som regel bör enligt de sakkunnigas mening gälla, att avgörandet alltid skall tillkomma nämnden i den kommun, där barnet vistas, en regel som har betydelse icke endast vid uppläggningen utan även så snart ändring av bidragsmottagare eller omhändertagande av bidrag kan ifrågasättas. Som ett undantag från regeln bör dock gälla, att bestämmanderätten om bidrag för barn, som av barnavårdsnämnden i en kommun omhändertagits och utackorderats i annan kommun, skall tillkomma den nämnd, som beslutat om omhändertagandet; denna bär ju ansvaret för barnet.

De sakkunniga vilja i anslutning härtill understryka vikten av att de lokala nämnderna inbördes samarbeta. Det är givetvis angeläget att förhindra att en dubbelföring av barn uppkommer. Vid en central utbetalning, som även innefattar uppläggandet av ett barnregister, ordnat efter födelsetid och födelsenummer, kunna visserligen riskerna för dubbelutbetalningar teoretiskt sett elimineras. Vid en decentraliserad utbetalning måste dessa risker vara betydande och omöjliga att helt utesluta. Så mycket viktigare är det därför, att kommunikationen mellan nämnderna på denna punkt icke klickar. En nämnd bör därför icke få intaga ett barn och mottagare av bidrag för detta i sina register, såvida barnet inte är skrivet i kommunen eller meddelande lämnats till nämnden i annan kommun, där barnet är skrivet, och bekräftelse mottagits från denna på att barnet strukits ur dess register.

Det senast sagda äger tillämpning även i fråga om det fortlöpande arbetet på nämnderna. Det måste förutsättas, att dessa ägna särskild uppmärksamhet åt fosterbarnen. När ett barn flyttar från ett fosterhem till ett annat, bör nämligen bidraget i regel också överflyttas. Det skulle ju framstå som stötande, därest bidrag alltfort skulle utgå till fosterföräldrar för ett barn, som icke längre vårdas av dem. Vid täta byten torde de lokala nämnderna vara tvungna att själva omhändertaga barnbidraget och fördela det mellan de olika fosterföräldrarna eller använda det på annat lämpligt sätt. Vid en mera permanent överflyttning av ett barn från ett hem till ett annat bör bidraget också följa med till de nya fosterföräldrarna. Det kan härvid ofta gälla en flyttning från en kommun till en annan och det är då av vikt, att de kommunala nämnderna meddela sig med varandra. Motsvarande gäller givetvis också då en familj med barn flyttar. Som närmare utvecklas i ett följande avsnitt måste man vid en decentraliserad utbetalning förutsätta, att nämnd i inflyttningskommunen icke äger göra utbetalning, innan den erhållit besked från nämnden i utflyttningskommunen om att bidragsbetalningen därifrån stoppats.

Arbetet med uppläggningen av för utbetalningen erforderliga register kräver rätt avsevärd tid. Vid en central utbetalning måste därför anmälningarna sannolikt inkomma senast i oktober 1947 för att första utbetalningen skall kunna äga rum i mars 1948. Vid en lokal utbetalning kräves i Stockholm och de största kommunerna i övrigt sannolikt lika lång tid för uppläggningen, varför anmälningarna också i detta alternativ måste göras vid samma tidpunkt, oktober 1947. I mindre kommuner, där antalet barn och bidragsmottagare är ringa, får man visserligen räkna med att möjligheterna att anlita tjänstemän och maskinell utrustning för uppläggningen äro mindre och behandlingen av varje anmälan därför kräver något längre tid än i de större kommunerna. Det mindre antalet barn bör likväl kunna medföra, att uppläggningen medhinnes även om anmälningarna inkomma kortare tid före första utbetalningen.

Anhopningen av arbete vid uppläggningen torde föranleda, att anmälningar, som inkomma för sent, icke kunna komma med vid den första utbetalningen i mars 1948. Man torde för dessa få ordna med en särskild utbetalning i april eller maj 1948 av bidrag, avseende detta års första kvartal. För det stora flertalet fall bör bidrag i regelbunden ordning därefter kunna utgå från och med juni 1948.

I fortsättningen.

När barnbidragssystemet kommit i funktion, blir den apparat, som erfordras för införandet i systemet av nytillkommande barn, väsentligt mindre än när det gäller den första uppläggningen. Utspritt under loppet av ett kalenderår kommer det härvid att röra sig om endast cirka tiondelen av det antal barn, som vid uppläggningen måste behandlas på en gång.

Nytillkommande barn komma i flertalet fall att utgöras av nyfödda. Om man utgår från att barnbidragen skola tillkomma barn, som äro svenska medborgare och skrivna inom riket, så kan bland dem, för vilka bidrag skall utgå, även tillkomma barn med svenskt medborgarskap, som inflytta från utlandet, och barn som vistas inom landet och bli naturaliserade.

Också för de nytillkommande barnen kan man tänka sig att behövliga uppgifter erhållas antingen genom folkbokföringen eller genom särskilda anmälningar.

Tagas uppgifterna genom folkbokföringen synes detta lämpligen kunna tillgå så, att en kopia av den anmälningsuppgift, som pastorn sänder till länsbyrån, från denna översändes till nämnden efter komplettering med barnets födelsenummer (som länsbyrån tilldelar detsamma). På samma blankett torde komma att finnas uppgifter om barnets föräldrar och deras adress.

Om anmälan skall göras, bör barnets föräldrar, fosterföräldrar, förmyndare och barnavårdsman eller annan, som svarar för barnet, vara berättigade att

ingiva sådan. Därvid böra också barnets föräldrar angivas. På anmälan bör även uppgift kunna lämnas om modern avser att själv vårda barnet eller att lämna det i annans vård. Födelsenummer för barnet får skaffas från folkbokföringen.

För inflyttade och naturaliserade få uppgifter inhämtas på motsvarande sätt.

Det är önskvärt att anmälningar om nyfödda m. fl. inkomma fortlöpande. Då födelser, som inträffat under ett kvartal, äro avsedda att föranleda rätt till bidrag från och med det följande kvartalet, vilket utbetalas under sista månaden i detta kvartal, bör åtminstone sådana uppgifter, som inkomma under första kvartalsmånaden, hinna behandlas i rätt tid. Kortaste tid, som kan förflyta mellan födelsen och bidragsutbetalningen, uppgår sålunda till omkring 2 1/2 månader och mellan födelsen och den tidpunkt, då anmälan senast måste ha inkommit för att kunna beaktas vid första utbetalningstillfället, till omkring 1 månad.

Utbetalningsorganen behöva utöver vad här nämnts uppgifter rörande dödsfall bland barn, för vilka bidrag utgå, rörande adressförändringar för bidragsmottagare och barn samt rörande dödsfall bland bidragsmottagarna. Inhämtandet och behandlingen av dessa uppgifter blir dock beroende av det utbetalningssystem, som väljes. Härtill återkommer därför framställningen vid den närmare diskussionen rörande de olika alternativa utbetalningssätten.

5. Central utbetalning.

Sedan de lokala nämnderna erhållit erforderliga primäruppgifter och med ledning av dessa fastställt bidragsmottagare — arbetsuppgifter som enligt de sakkunnigas uppfattning under alla förhållanden böra åvila de lokala organen — kan utbetalningen äga rum. Enligt under hand erhållet uppdrag ha de sakkunniga övervägt olika möjligheter att ordna denna antingen centralt eller lokalt. Här skall först redovisas de slutsatser, till vilka de sakkunniga kommit i fråga om utformningen av en central utbetalning.

På denna punkt ha de sakkunniga sökt kontakt med generalpoststyrelsen. En central utbetalning kan nämligen knappast tänkas ske på annat sätt än genom posten. Då postverket därför måste vara intresserat av att få en sådan anordning, som ur dess synpunkter framstår som mest rationell, ha de sakkunniga begärt generalpoststyrelsens medverkan för en mera ingående utredning rörande uppläggningen av en central utbetalning. Den 27 september 1946 beslöt generalpoststyrelsen att för ifrågavarande ändamål tillsätta ett särskilt utredningsorgan, bestående av fem tjänstemän inom styrelsen. Denna utredning har avgivit en »P.M. angående den tekniska utformningen och

kostnadsberäkningen av vissa alternativa förslag till utbetalningssystem för barnbidrag», vilken promemoria såsom bilaga fogas till de sakkunnigas utlåtande.

I viss anslutning till diskussionerna rörande utbetalningen av folkpensionerna ha postens utredningsmän upptagit närmare undersökningar rörande i princip två olika system för en central utbetalning. Det ena systemet har tänkts utformat i nära anslutning till det, som under flera årtionden med i huvudsak gynnsamma erfarenheter tillämpats i fråga om folkpensionernas utbetalande. Det utmärkande för detta system är att bidragsmottagarna erhålla häften, innehållande kvittensblanketter, vilka berättiga till lyftande av bidrag vid angivna tidpunkter för en längre period. Det andra systemet har utformats på samma sätt som den utbetalningsordning, vilken skall tillämpas för folkpensionerna från ingången av år 1948. Det utmärkande för detta är, att anvisningar framställas och utsändas för varje utbetalningstillfälle, varvid för anvisningarnas framställande användas särskilda maskinella hjälpmedel.

Det förstnämnda systemet, häftessystemet, har kostnadsberäknats i två olika varianter, i postens utredning benämnda alternativ I a och II a. Det senare skiljer sig ifrån det förra därigenom att kvittensblanketterna givits form av s. k. hålkort, iordningställda för en maskinell sortering och revision efter inlösen. I båda alternativen tänkas häften utfärdade för varje barn, innehållande kvittensblanketter för hela den tid, under vilken bidrag skall utgå, nämligen för nyfödda 16 år (vid kvartalsbetalning sålunda $16 \times 4 = 64$ kvittenser). Ett par ursprungligen uppställda alternativ (I b och II b), enligt vilka häftena skulle upptaga kvittenser endast för 5—6 år i likhet med hittills brukade folkpensionshäften, varvid för varje barn skulle komma att under årens lopp utfärdas tre häften, ha postens utredningsmän redan på ett tidigt stadium avfört från diskussion på grund av kostnadsskäl.

Den verkställda utredningen har givit vid handen, att icke heller de närmare undersökta häftessystemen kunna rekommenderas. Mot förmodan har utredningen visat, att dessa häftessystem — av vilka det som alternativ II a betecknade dock medför någon kostnadsbesparing i jämförelse med alternativ I a — ställa sig väsentligt dyrare än övriga undersökta vägar. I någon mån sammanhänger detta med att postens utredningsmän inte ansett sig kunna förorda annat än att rätten till utkvittering på ett häfte bindes till viss postanstalt och att särskild legitimation, knuten till häftet kräves, i båda fallen i överensstämmelse med gällande regler för folkpensionskvittenserna. Däremot har en viss förenkling av spärrförfarandet föreslagits. Vid adressförändring måste därför legitimationskortet insändas till posten för ändring och därefter återställas i rekommenderat brev; även varje häftesförsändelse måste ske under rekommendation. Om man, trots de risker detta kunde medföra, gjorde häfteskvittenserna giltiga på samtliga postanstalter och

minskade kraven på legitimation, synas likväl häftessystemen medföra sådana kostnader i förhållande till övriga undersökta anordningar, att de måste uteslutas.

Härtill kommer emellertid ytterligare en omständighet, som leder till samma slutsats. Häftessystemen innebära, att ett betydande arbete för utbetalningen av barnbidragen koncentreras till själva uppläggningen. Denna måste därför komma att kräva väsentligt mera av tid, arbetskraft, tryckerikapacitet och papper vid uppläggningen än övriga system. Tiden för uppläggningen har beräknats icke kunna understiga ett år; redan detta gör det omöjligt att få ut häftena före mars 1948, då uppläggningen icke kan påbörjas förrän födelsenummer i folkbokföringen tilldelats alla medborgare och detta icke torde ha skett förrän i mitten av 1947. Postens tryckeri lär icke kunna åtaga sig tryckningen och häftningen av kvittenserna, och underhandsförfrågningar hos andra tryckerier ha lämnat samma negativa besked.

De sakkunniga ha sålunda kommit till den slutsatsen, att någon anordning med kvittenshäften för barnbidragen icke kan komma i fråga.

Utfärdandet av anvisningar för varje utbetalningstillfälle kan icke ske centralt utan att maskinella hjälpmedel komma till användning. De hjälpmedel, som här ifrågakomma, äro antingen hålkortssystem eller adressmaskiner. Hålkortsmaskiner kunna erhållas av två olika tillverkningar, adressmaskiner av fyra olika fabrikat. I postens utredning har en analys av arbetssättet och kostnaderna verkställts för hålkortsmaskiner av de båda förekommande typerna och för en typ av adressmaskiner, de båda hålkortssystemen ingående under beteckningen alternativ III a och adressmaskinernas användning under alternativ III b. De verkställda undersökningarna angiva något olika totalkostnader. Variationerna äro emellertid enligt de sakkunnigas uppfattning icke av sådan storleksordning att man bör grunda ett definitivt val av maskintyp enbart på de här angivna kostnadsdifferenserna. Väljes ett system med central utbetalning, torde det böra ankomma på postverket att ytterligare förhandla med de olika maskinleverantörerna och träffa ett val dem emellan. Härvid bör hänsyn också tagas till maskinfirmornas leveransmöjligheter, till de erfarenheter som kunna stå till buds om de olika maskinernas pålitlighet och andra sådana omständigheter.

I princip och i stora drag är arbetsgången vid central utbetalning följande. På grundval av de uppgifter, som inkomma från de lokala nämnderna om barn och bidragsmottagare uppläggas två slags register, nämligen dels ett barnregister och dels ett register över bidragsmottagare. Möjligheterna att härför direkt använda de inkommande formulären växla något vid de olika systemen.

Barnregistret ordnas efter födelsetid och födelsenummer, d. v. s. barnens identitetsnummer i folkbokföringen. Detta register är nödvändigt som sökarregister i det fortsatta arbetet. På varje barnkort antecknas därvid uppgift

om bidragsmottagaren. Med ledning av detta kan det centrala organet besvara förfrågningar rörande vem som erhåller bidraget för vederbörande barn. Vid anmälan om dödsfall eller om ändrad betalningsmottagare vidtages erforderlig ändring i barnregistret och därifrån motsvarande ändring i bidragsmottagarregistret.

Barnregistret tjänstgör emellertid vid en central utbetalning även som en automatisk kontrollanordning. Intet bidrag kan utbetalas förrän barnet intagits i detta register, och det är lätt att hos länsbyråerna eller folkbokföringens riksbyrå genom en kontroll av utlämnade födelsenummer kollationera, att barnet existerar. Barnregistret tjänstgör också som spärr mot dubbelutbetalningar; för ett och samma barn kan icke införas mera än en bidragsmottagare.

Registret över bidragsmottagarna, som skall upptaga dessas namn, identitetsnummer och adress samt åtminstone för hur många barn bidrag skall utgå, fyller i princip en dubbel funktion. Dels är det utbetalningsregister, efter vilket utbetalningsanvisningarna framställas. Dels ligger det till grund för den revision, som måste ske när inlösta anvisningar återkomma; härvid kontrolleras att dessa överensstämma med dem som utfärdats.

Med hjälp av utbetalningsregistret och de maskinella anordningarna framställas kvartalsvis barnbidragsanvisningar, som distribueras genom postverket och som inlösas på angiven tid på postanstalterna. De gälla på samma sätt som postanvisningar vid samtliga postanstalter och kunna i viss ordning eftersändas. Under vissa förhållanden skall dublettanvisning för förkommen anvisning kunna utfärdas. Vid inlösningen skall mottagaren förete sitt medborgarkort som legitimation. De närmare detaljerna härvidlag äro noga angivna i postens utredning, till vilken hänvisas. Reglerna äro utformade i överensstämmelse med dem, som skola gälla för folkpensionsanvisningarna från och med 1948.

Även beträffande postens interna kontroll och revision hänvisas till bilagan. Anordningarna skilja sig härvidlag inte från vad som eljest varit brukligt. Beträffande revisionen må anmärkas, att den påverkas av valet av maskiner. Vid hålkortssystem kan all sortering och revision ske på maskinell väg. Vid användande av adressmaskiner får sortering och revision i huvudsak ske för hand på samma sätt som exempelvis hittills tillämpats för inlösta folkpensionsanvisningar. Det bör dock enligt de sakkunnigas mening undersökas, huruvida inte vissa hjälpmedel skulle kunna komma till användning vid sorteringen även i detta fall.

De förändringar, som den centrala utbetalningsmyndigheten har att beakta, äro följande: nytillkommande barn, adressförändring för bidragsmottagare, ändring av bidragsmottagare, dödsfall och annan avgång för barn.

Beträffande nytillkommande barn — nyfödda, inflyttade och naturaliserade

— måste den centrala utbetalningsmyndigheten erhålla uppgifter från de lokala nämnderna. Anmälningarna härom måste upptaga samma uppgifter som erfordras för den första uppläggningen, d. v. s. barnens namn, födelsetid och födelsenummer och bidragsmottagarens namn, födelsetid och födelsenummer och fullständiga adress. Vederbörande inordnas därefter i de olika registren.

Adressförändring för bidragsmottagare kan enklast beaktas, om mottagaren själv anmäler den på särskild blankett till postanstalt. Det bör observeras, att de kommunala nämnderna vid en central utbetalning av bidragen icke behöva taga någon som helst befattning med bidragsmottagarnas adressförändringar.

Ändring av bidragsmottagare förutsätter däremot ett besked från lokal nämnd till posten. Härunder komma de fall, då nämnden beslutar att själv omhändertaga bidrag eller utse annan bidragsmottagare än den hittillsvarande, vare sig detta beror på att denne anses olämplig eller att barnet flyttats till ett annat hem. Kännedom om omständigheter som kunna föranleda sådant beslut får barnavårdsnämnden under sin allmänt barnavårdande verksamhet ävensom under den kontroll över fosterbarnvården, som åvilar barnavårdsnämnden. Fråga om ändring av bidragsmottagare kan också uppkomma genom att anspråk på bidrag resas från exempelvis nya fosterföräldrar. Ändring av bidragsmottagare kan dessutom föranledas av dödsfall; de anhöriga torde härvid — om icke förr så när en till den avlidne ställd barnbidragsanvisning ankommer — vända sig till postanstalt eller nämnd och lämna meddelande härom. Uppgift på ny mottagare bör alltid gå via nämnden till den centrala utbetalningen.

Om dödsfall bland barnen ävensom avflyttning till utlandet torde den centrala utbetalningsmyndigheten enklast kunna få uppgift från länsbyråerna. Sådant meddelande bör kunna komma i tillräckligt god tid för att utbetalningen skall kunna stoppas från och med kvartalet efter det, under vilket barnet avlidit eller utflyttat. Om bidragsmottagare själv gör anmälan härom till posten, bör givetvis sådan anmälan beaktas. Skyldighet att göra sådan anmälan torde dock icke erfordras. Uppgift om dödsfall eller avflyttning torde knappast behöva lämnas den lokala nämnden utom i sådana fall, där denna står som bidragsmottagare.

Barn, som passera 16-årsgränsen, skola också utgå ur betalningssystemet. Detta skall den centrala utbetalningsmyndigheten själv kontrollera. Genom barnregistrets uppställning efter födelsetid ställer sig en sådan utsortering mycket enkel.

Med den här föreslagna anordningen skulle alla utbetalningar av barnbidrag komma att passera genom posten. Avräkningen för statsverkets vidkommande finge alltså bli en affär mellan statskontoret och generalpoststyrelsen av samma art som tillämpats för folkpensioneringen. Posten skulle

få rekvirera ett summariskt beräknat förskott och i efterhand komma med en redovisning. I huvudsak skulle man därvid få lita på postens egen revision. I detta sammanhang finge posten begära ersättning såväl för utbetalade barnbidrag som även för sina egna kostnader.

Till frågan om den kontroll som kan erfordras gentemot de kommunala organen, återkommer framställningen i ett följande avsnitt.

6. Decentraliserad utbetalning.

Vid en decentraliserad utbetalning torde man få räkna med att flertalet kommuner likväl komma att anlita postverket för sina utbetalningar. Visserligen låter det sig kanske göra i vissa kommuner att ordna med en direkt utbetalning. Även i sådana fall skulle det likväl sannolikt i regel vara bekvämare både för kommunen och än mera för mottagarna att använda postverket. Antalet postanstalter är större och avståndet till närmaste postanstalt i allmänhet mindre än vad fallet kan vara med kommunens utbetalningsställen.

Närmast till hands för kommunerna vore att för utbetalningen av barnbidrag begagna postgirot. I postens utredning citeras emellertid vissa erinringar, som av socialvårdskommittén tillkallade sakkunniga för utredning av frågan om lämpligaste sättet för utbetalning av folkpensioner anförde i sitt den 30 mars 1946 avgivna yttrande rörande postgirots användande för folkpensionsutbetalningarna. Det anfördes därvid, att det för pensionsutbetalningarna kunde behöva givas särskilda föreskrifter, att postgirorörelsen svårligen skulle kunna tåla en sådan extra belastning, som detta skulle medföra, och att avgiften för postgiroutbetalning icke täckte postverkets kostnader. För pensionsutbetalningarna konstruerades därvid ett nytt slags försändelser, s. k. folkpensionsanvisningar.

I anslutning härtill anföres i postens utredning en inom generalpoststyrelsen år 1942 verkställd kostnadsberäkning, enligt vilken medelkostnaden för handläggningen av ett utbetalningskort vid sagda tid skulle ha uppgått till 27,78 öre. Då avgiften för utbetalningskort är 15 öre, skulle sålunda denna inte täcka kostnaderna. Skillnaden utjämnas emellertid i viss mån av ränteinkomster. Enligt under hand från posten till de sakkunniga lämnade uppgifter skulle den anförda kostnaden per utbetalning komma att stiga till omkring 35 öre år 1948.

Utredningsmännen inom posten ha därför sökt konstruera ett nytt slags anvisningar, lämpade för utbetalningen av barnbidragen, vilka skulle kunna utfärdas av de lokala nämnderna och därefter behandlas inom posten på

enklare sätt än vanliga postgiroutbetalningar. Denna undersökning har givit vid handen, att inga egentliga svårigheter av teknisk eller administrativ art borde lägga hinder i vägen för utbetalning av barnbidragsbelopp medelst av nämnderna utställda barnbidragsanvisningar. Man tänker sig därvid att funktionär å den postanstalt, till vilken de av nämnd utfärdade anvisningarna inlämnas för postbehandling, skall granska anvisningarna mot sammandrag samt stämpla och signera anvisningarna. Dessa skulle sålunda först efter inlösen behöva insändas för central revision.

Vid denna utbetalningsform skulle det sålunda ankomma på den lokala nämnden att sedan primäruppgifterna inkommit och bidragsmottagare fastställts upplägga erforderliga register. Också här torde man knappast kunna undvara såväl ett barnregister som ett bidragsmottagareregister, det senare fungerande som utbetalningsregister. Uppgifterna i dessa skola svara mot dem, som erfordras i motsvarande register hos posten vid central utbetalning. Det kan förväntas att åtminstone de större kommunerna komma att finna det lämpligt att verkställa utskrivningen av utbetalningsanvisningarna med hjälp av adresseringsmaskiner.

För förändringar i registren krävas motsvarande operationer som vid central uppläggning av desamma.

För nytillkommande barn uppläggas nya kort i barnregistret samtidigt som även utbetalningsregistret kompletteras.

Adressförändring måste noteras i utbetalningsregistret. Vid flyttning från en kommun till en annan måste också en överföring av kort mellan nämnderna äga rum. Särskild noggrannhet måste iakttagas härvidlag. Postens utredningsmän anföra härom:

»Med tanke på icke minst de många årliga flyttningarna från en kommun till en annan bland bidragstagarna måste man räkna med nödvändigheten av att enhetliga formulär till registerkort fastställas för alla nämnder. För att förhindra dubbelutbetalningar torde vidare barnbidrag böra få utanordnas av nämnden i en kommun, dit bidragstagare inflyttat från annan kommun, först sedan nämnden i den förstnämnda kommunen från nämnden i den förutvarande bostadskommunen mottagit registerkorten jämte uppgift om det kvartal, till och med vilket bidrag därifrån utanordnats.»

Om ändring av bidragsmottagare fattar nämnden själv beslut, varefter motsvarande justeringar företagas i registren.

Dödsfall och annan avgång får nämnden beakta på samma sätt som det centrala organet i förut behandlat alternativ.

Efter registren utskriver nämnden kvartalsvis anvisningar jämte förteckning på dessa. De kontrolleras och stämplas på inlämningspostanstalten, utbäras genom postverket och inlösas på samma sätt som centralt utställda

anvisningar. Efter inlösen översändas anvisningar och förteckningar till generalpoststyrelsens barnbidragsavdelning för revision.

Avräkning får sedan ske mellan generalpoststyrelsen och statskontoret på samma sätt som vid den centrala utbetalningen. En fördel med det här skisserade systemet för lokal utbetalning är nämligen den, att de kommunala nämnderna icke själva behöva handhava andra medel eller postgirokonton än som svarar mot sådana bidrag, för vilka nämnden beslutar att själv övertaga ansvaret. Medelsrekvisition från statsverket skulle också i detta fall ske centralt.

Till frågan om kontrollen gentemot de kommunala organen återkommer framställningen i ett följande avsnitt.

7. Kostnadsberäkningar.

Postens utredning innehåller jämväl kostnadskalkyler, enligt vilka olika i utredningen medtagna alternativ kunna jämföras med varandra. De allmänna reservationer, som därvid anförts, förtjäna understrykas.

»Utredningen vill inledningsvis framhålla, att praktiskt underlag saknats för vissa av de här nedan gjorda beräkningarna. I de fall tidsåtgången för en arbetsoperation icke varit känd, bygger utredningen följaktligen på teoretiska kalkyler, som dock likformigt tillämpats vid kostnadsberäkning av de olika alternativen. Vidare har utredningen ansett sig icke kunna beräkna de kostnader — fördelade på alla folkbokföringens länscentraler och alla nämnder — vilka uppkomma för länscentralerna och nämnderna för själva arbetet med uppläggningen av erforderliga registerkort. Portokostnaderna för andra försändelser än barnbidragsanvisningar ha beräknats enligt de för försändelser i allmänhet gällande taxebestämmelserna. Slutligen har uträkningen av avlöningskostnaderna för postverkets personal grundats på slutavlöningen i respektive lönegrader enligt de löneplaner, som föreslagits skola tillämpas från och med den 1 juli 1947.

Huru omsorgsfullt den teoretiska kartläggningen av de olika arbetsoperationerna än utförts, är det helt naturligt, att alla de arbetsmoment, som ingå i en arbetsuppgift av den omfattning, varom här är fråga, aldrig kunna exakt planläggas och kostnadsberäknas i förväg. Den praktiska tillämpningen av en dylik arbetsplan och därvid gjorda erfarenheter påkalla i regel vissa avvikelser i praktiken från den skisserade arbetsplanen.»

Vad först beträffar uppläggningskostnaderna ha dessa kunnat beräknas endast för central utbetalning. Resultatet härvidlag framgår av följande tabell.

Uppläggningskostnader i kronor vid central utbetalning.

Kostnad	Hålkort A	Hålkort B	Adressmaskiner
Personal	100 200	94 610	117 075
Lokaler m.m.	10 525	10 525	10 525
Blanketter m.m.	31 720	16 175	30 500
Porto m.m.	6 625	5 125	7 250
Maskinhyra	17 000	23 000	—
Uppläggning av tryckande re-register	—	—	230 000[1]
Summa	**166 070**	**149 435**	**395 350**

[1] Enligt offert.

Vad härefter angår de årligen fortlöpande kostnaderna ha vissa beräkningar gjorts jämväl för alternativet med lokal utbetalning. Uppläggningen och skötseln av erforderliga register har därvid icke kostnadsberäknats. Däremot har ett försök gjorts att mycket approximativt uppskatta själva arbetskostnaden för utskrivningen av bidragsanvisningar med tillhörande förteckningar. Utredningen anför härom:

»En sådan beräkning måste dock bliva mycket approximativ, enär utredningen saknar tillförlitliga uppgifter om dels behövliga och disponibla lokaliteter, kontorsmaskiner och skrivmaterialier m. m., dels den säkerligen mycket varierande löneställningen för den personal, som skulle komma att utföra arbetet. Enligt gjorda undersökningar torde man få räkna med att för utskrivning på skrivmaskin av barnbidragsanvisningar från utbetalningsregistret, kontrolläsning av anvisningar mot registret, numrering och signering av anvisningar, utskrivning av förteckningar, kontrolläsning av förteckningar mot anvisningar och avslutning av förteckningar åtgår i genomsnitt 1 min. 45 sek. per anvisning. Om man vidare utgår från en medelavlöning av 5 000 kronor per år och tjänsteman och i detta liksom i övriga fall räknar med 250 effektiva arbetsdagar om 7 timmar per år och tjänsteman skulle enbart själva arbetskostnaden för nämndernas iordningställande av 3 200 000 bidragsanvisningar med tillhörande förteckningar uppgå till c:a 267 000 kronor för år.»

Beräkningarna rörande de årliga kostnaderna sammanfattas i följande tablå.

Årliga kostnader i kronor.

Kostnad	Central utbetalning			Lokal utbetalning
	Hålkort A	Hålkort B	Adress-maskiner	
För posten				
Personal	153 010	138 570	237 620	113 810
Lokaler m.m.	18 150	18 150	18 150	2 950
Blanketter m.m.	34 000	27 650	41 780	29 000
Porto m.m.	688 140	688 140	670 240	664 600
Kontorsutrustning	9 125	4 685	23 550[1]	1 230
Hålkortsmaskiner	72 575	51 635	—	—
Summa posten	**975 000**	**928 830**	**991 340**	**811 590**
För nämnderna				
Utskrivning m.m.	—	—	—	267 000
Summa	**975 000**	**928 830**	**991 340**	**1 078 590**

[1] Häri ingår amortering å erforderliga maskiner.

Av sammanfattningen framgår att den dominerande kostnaden är den, som upptagits under rubriken porto. Postens utredning räknar nämligen här med en avgift av 20 öre per utbetalningsanvisning. De sakkunniga ha icke haft möjlighet att bilda sig någon uppfattning om riktigheten av denna beräkning. Hållbarheten av densamma påverkar dock icke *jämförelsen* mellan de olika alternativen. Det må dock framhållas, att innebörden av de framlagda beräkningarna är den, att den löpande kostnaden per barnbidragsanvisning skulle uppgå till omkring 30 öre, därest posten själv skulle svara för utskrivningen av anvisningarna. Postens kostnader för behandlingen av anvisningar, utskrivna av de lokala nämnderna, uppskattas i jämförelse härmed till omkring 25 öre per anvisning. Detta bör sålunda jämföras med ovan anförd uppgift att postens självkostnader för utbetalningskort i postgiroröreIsen skulle uppgå till 35 öre, medan avgiften för sådan utbetalning utgör 15 öre. Att jämförelsen mellan olika utbetalningssätt baseras på en sådan genomsnittskostnadsberäkning, som postens kalkyl avser att vara, synes icke böra föranleda någon erinran. Vilken gottgörelse postverket å andra sidan skall erhålla för sin medverkan, är en fråga, som de sakkunniga förutsätta blir föremål för ytterligare överväganden.

Enligt den anförda beräkningen skulle en lokal utbetalning ställa sig något dyrare än en central. Emellertid är beräkningen härvidlag mindre fullständig för den lokala utbetalningen än för den centrala. Nämndernas övriga kostnader — utöver själva arbetet med utskrivningen av barnbidragsanvisningarna — ha sålunda icke uppskattats. Särskilt arbetet med den löpande kompletteringen av registren torde bli rätt betungande. Det synes dock svårt att bedöma, i vilken utsträckning för andra ändamål anställd arbetskraft skulle

kunna utnyttjas härför. I varje fall måste någon ytterligare kostnad beräknas för detta arbete. Som framgår av följande avsnitt måste vidare kontrollen vid en kommunal utbetalning enligt här utarbetat system medföra vissa extrakostnader.

Den anförda beräkningen tenderar sålunda att underskatta kostnaderna för den lokala utbetalningen i jämförelse med den centrala. Enligt de sakkunnigas mening är skillnaden i kostnad likväl icke av sådan storleksordning, att den i och för sig borde avhålla från begagnandet av en decentraliserad anordning, därest vägande skäl av annan art kunna anföras för en dylik.

Innan några synpunkter anföras på frågan om avvägningen mellan de olika alternativen, måste frågan om kontrollen och revisionen gentemot de lokala nämnderna bli föremål för en granskning.

8. Kontrollen gentemot de lokala organen.

Den kontroll som från statsverkets sida erfordras gentemot utbetalningsorganet, postverket, har förut kort berörts. Så som de alternativa linjerna i det föregående utformats, har denna kontroll kommit att få samma innebörd, vare sig bidragsanvisningarna utskrivas lokalt eller centralt. I båda fallen tänkes posten vara det enda organ, som har att rekvirera medel från statsverket. Avräkningsordningen mellan statskontoret och posten torde heller icke behöva vålla några svårigheter.

Med denna utformning anse de sakkunniga sig även ha funnit vägar, som väsentligt förenkla den kontroll som måste förekomma gentemot de lokala organen. Nämnderna komma ju icke att förfoga över andra medel än dem som de i angiven ordning rekvirera från posten genom att ställa sig själva som mottagare av bidrag för vissa barn. En kameral revision från exempelvis länsstyrelsernas sida i samband med statsbidragsrekvisitioner kommer sålunda icke i fråga.

Viss kontroll erfordras under sådana förhållanden vid en central utbetalning endast beträffande *dels* nämndernas beslut om bidragsmottagare, *dels* nämndernas användning av sådana barnbidrag, som de själva omhändertaga. Vid en decentraliserad utbetalning kräves därutöver viss kontroll över att barnbidragsanvisningar utfärdas i rätt ordning.

Vad först nämndernas beslut om bidragsmottagare beträffar, finnas dubbla säkerhetsanordningar. Först och främst har befolkningsutredningen tänkt sig en viss besvärsordning. Den, som anser sig berättigad att uppbära barnbidrag men enligt nämnds beslut förmenas detta, kan överklaga sagda beslut hos länsstyrelsen. Vidare förutsättes självfallet att nämnderna stå under viss tillsyn, dels av länsstyrelserna genom deras fattigvårds- och barnavårds-

konsulenter, dels i sista hand av socialstyrelsen, vilken enligt befolkningsutredningens förslag skulle vara central tillsyningsmyndighet för barnbidragsverksamheten. Vid en central utbetalning har man som ovan framhållits genom det centrala barnregistret en automatisk kontroll på att icke mera än en bidragsmottagare utses för ett och samma barn och att utbetalningar ske endast för barn som verkligen existera.

Vad åter beträffar nämndernas användning av de bidrag, som de själva omhändertar, förutsätta de sakkunniga att denna faller under den kommunala revisionen. Skulle någon tvekan därutinnan kunna råda, torde uttrycklig föreskrift därom böra utfärdas. Dessutom skall givetvis även denna verksamhet stå under fattigvårds- och barnavårdskonsulenternas och socialstyrelsens inspektion.

Den vid en decentraliserad utskrivning av bidragsanvisningarna nödvändiga kontrollen över anvisningarnas utfärdande ställer sig något mera invecklad. Den väg, som här kan beträdas, har utpekats i postens utredning. Enligt denna får man stickprovsvis avkräva en del nämnder jämväl en förteckning på de barn, för vilka anvisningar vid visst utbetalningstillfälle utfärdats. Denna kontroll synes böra tillkomma socialstyrelsen i dess egenskap av central tillsyningsmyndighet. Därvid bör till en början avstämning ske mot förteckningen på utfärdade anvisningar till kontroll av att antalet barn överensstämmer med det, för vilket anvisningar utfärdats. Vidare bör en granskning av barnförteckningen kunna tjäna som kontroll på att icke dubbla utbetalningar verkställts för ett och samma barn av samma nämnd. Genom kollationering mot exempelvis länsbyråernas (eventuellt riksbyråns) efter födelsetid och födelsenummer uppställda register bör kontroll kunna vinnas av att på förteckningen upptagna barn existera. Slutligen bör undersökas att bidrag för barn, som enligt länsregistret äro skrivna i annan kommun, icke utbetalats jämväl därstädes. Fullständig säkerhet för att icke bidrag utbetalas i flera kommuner för ett och samma barn står visserligen inte att vinna på denna väg, men som stickprovsordning torde den nämnda kontrollmöjligheten kunna anses tillfyllest.

Därest den sålunda skisserade kontrollen över utskrivningen av barnbidragsanvisningar hos nämnderna leder till att felaktigheter upptäckas, torde anledningen till dessa få efterforskas. Man torde därvid få räkna med att såväl kommuner som dess tjänstemän kunna bli ersättningsskyldiga för felaktigt utbetalda bidrag.

9. Synpunkter på frågan central eller lokal utbetalning av barnbidragen.

I det föregående har framställningen angivit i huvudsak två alternativa utbetalningsformer, vilka dock förete stora likheter med varandra. Inhämtandet av de primära uppgifterna och genomförandet av den slutliga utbetalningen och revisionen ställer sig sålunda i stort sett likartat. De båda alternativen skilja sig från varandra beträffande de mellanliggande arbetsmomenten, vilka främst bestå i förandet av erforderliga register och utfärdandet av bidragsanvisningarna. Detta arbete har i det ena fallet centraliserats till posten, i det andra fördelats på de lokala nämnderna.

Det kan förefalla som redan denna uppläggning alltför starkt beskurit själva frågeställningen: central eller lokal utbetalning. De sakkunniga ha emellertid för sin del utgått från att en jämförelse måste grundas på den mest rationella utformning av vardera alternativet, som man kan finna. En central utbetalning synes knappast kunna organiseras på ett bättre sätt än här föreslagits, där fördelarna av att använda tillgängliga maskinella hjälpmedel utnyttjats. Icke heller ha de sakkunniga kunnat finna någon anordning med decentraliserad utbetalning, som skulle vara enklare än den i det föregående angivna. En utlämning från ett kommunalt kontor kan givetvis i vissa fall ordnas för mycket låga kostnader men torde knappast som allmänt system kunna rekommenderas. Så snart nämnderna åter skola anlita posten för utbetalningen, torde ett enklare system än det här utarbetade svårligen kunna åstadkommas.

Baseras jämförelsen därför på de förut redovisade alternativen, måste uppmärksamheten koncentreras på de arbetsmoment, där alternativen skilja sig från varandra, nämligen registerföringen och utskrivningen av anvisningarna. Primäruppgifternas samlande och fastställandet av betalningsmottagare ställer sig likartat i båda alternativen. Detta arbete ankommer under alla förhållanden på de kommunala nämnderna. Med hänsyn till de skiftande lokala förhållandena är det omöjligt att beräkna kostnaderna för detsamma. — Anvisningarnas distribution till bidragsmottagarna, inlösen och därtill hörande revision ankommer under alla förhållanden på posten. Kostnaderna härför ha tämligen noga beräknats.

Det framgår av de anförda kostnadsberäkningarna, att skillnaden i kostnader för *postverket* om det självt skall utfärda anvisningarna eller om nämnderna göra detta är relativt ringa. Den uppgår till storleksordningen 100 000—200 000 kronor om året. Skillnaderna i erforderlig personal äro ändå mindre. Enligt de båda hålkortssystemen skulle som framgår av kostnadskalkylerna i postens utredning för det löpande arbetet på postens barnbidragsavdelning krävas tillhopa 19 respektive 14 anställda. Användes adressmaskinssystem

uppskattas den erforderliga personalen till 37 anställda. Vid lokalt utfärdande av anvisningarna kräves en personal av 12 anställda på barnbidragsavdelningen för revisionen (vari dock icke ingår den i föregående avsnitt omtalade särskilda stickprovskontrollen gentemot nämnderna) men dessutom påläggas postanstalterna extra arbete med kontrollering av inlämnade anvisningar och förteckningar, vilket beräknas motsvara arbetsprestationen för 7 tjänstemän under ett år.

För posten är sålunda merbelastningen såväl vad kostnader som personal beträffar av att också sköta registerföring och utfärda anvisningar så förhållandevis ringa, att posten ur sina synpunkter kan antagas vara villig att påtaga sig utfärdandet. Härigenom vinnas även för posten viktiga fördelar med bättre kontroll över utfärdandet och säkrare garantier för att anvisningarna bli riktiga. För det allmänna vinnes bland annat en automatisk kontroll över att dubbelutbetalningar icke ske.

Skillnaden i arbete mellan de båda alternativen är däremot av verklig betydelse för *nämnderna*. Detta framgår av en sammanfattande analys av nämndernas uppgifter i de båda fallen.

Vid en central utbetalning av barnbidragen ha nämnderna att först mottaga primäruppgifterna antingen från länsbyråerna för folkbokföringen eller också från allmänheten genom anmälningar. Dessa uppgifter skola granskas och bidragsmottagare påföras varje barn. Arbetet blir härvidlag något olika beroende på om man utgår endast från folkbokföringsuppgifterna eller kräver anmälningar från allmänheten. I det förra fallet torde de lokala nämnderna med stöd av längder och avtryck av barnplåtarna från länsbyråerna få fastställa bidragsmottagare efter vissa generella regler. Vid anmälningsförfarande torde nämnderna få mottaga och granska anmälningarna samt kontrollera att från nämndens synpunkt anledning till erinran icke förefinnes mot föreslagen bidragsmottagare. En kollationering mot folkbokföringsuppgifterna, vid vilken särskilt barnens och de föreslagna bidragsmottagarnas identitetsnummer skulle kontrolleras eller påföras, kan därefter ske antingen hos nämnderna eller — och enligt de sakkunnigas mening bättre — hos länsbyråerna. Vid central utbetalning insänder nämnderna eller länsbyråerna därefter besked om barn och bidragsmottagare till den centrala utbetalningsmyndigheten, posten. Om så skulle vara önskvärt, kan nämnden till sina handlingar lägga till nämnden inkomna uppgifter, kopior av till posten insända sådana eller från posten efter användningen i retur bekomna meddelanden. Samlingen av sådana blanketter bildar då på samma gång en journal över behandlade uppgifter och ett protokoll över nämndens beslut om bidragsmottagare. Vid central utbetalning skulle nämnden i fortsättningen icke behöva hålla reda på andra än de fall, där nämnden ställer sig själv som bidragsmottagare. Beträffande nytillkomna barn förfares på motsvarande sätt. Vid ändring av bidragsmottagare torde det enklaste vara att genom förfrågan

hos posten inhämta upplysning om tidigare bidragsmottagare, varom posten med lätthet kan lämna besked med ledning av sitt barnregister.

Vid central utbetalning behöver den lokala nämnden sålunda endast dels påföra bidragsmottagare för varje barn och eventuellt behålla kopior av de meddelanden nämnden härom lämnar till posten eller andra liknande handlingar, dels fortlöpande hålla reda på de fall, där nämnden företar särskilt ingripande. Det register, som ständigt måste underhållas, kommer sålunda att upptaga endast de sistnämnda, relativt fåtaliga fallen.

Vid en lokal utbetalning måste nämnden därutöver fortlöpande föra dels ett barnregister, dels ett bidragsmottagareregister. Dessa måste ändras för varje adressförändring. Vid flyttning inom kommunen behöver anteckning härom endast göras i bidragsmottagareregistret. Vid flyttning mellan två kommuner måste uppgifterna uttagas såväl ur barn- som ur bidragsmottagareregistret och korten översändas till nämnden i inflyttningskommunen, som påför den nya adressen och inordnar dem i sina båda register. Dödsfall bland barnen, utflyttning och passerandet av den övre åldersgränsen måste också fortlöpande bevakas och föranleda ändringar i registren.

Nämnderna skola sedan kvartalsvis efter sina bidragsmottagareregister utskriva anvisningar jämte förteckning över dessa och inlämna dem till postanstalt. Detta arbete torde på sina håll kunna verkställas med hjälp av adressmaskiner (varvid bidragsmottagareregistret kan uppläggas på plåtar), men får i regel göras med skrivmaskin.

Frågan blir då, om det kan anses lämpligt att lägga detta arbete på de kommunala nämnderna. Dessas möjligheter att klara registerföringen och utfärdandet av anvisningarna äro givetvis mycket växlande. De större kommunerna äro redan förut tvungna att ha en förvaltningsapparat, på vilken detta arbete bör kunna läggas. I vissa fall kan det kanske utföras utan att den anställda personalen behöver ökas, i andra fall finnas inga sådana möjligheter att i högre grad utnyttja befintlig personal och andra resurser, utan där måste en viss personalförstärkning komma till. Svårare torde det ställa sig i det stora antal kommuner, där allt arbete ombesörjes av valda förtroendemän. Att på dessa lägga den börda, som förandet av register och utfärdandet av anvisningar skulle innebära, synes mindre lämpligt och är i de icke alltför små kommunerna knappast möjligt. En lokal utbetalning av barnbidragen skulle därför sannolikt ytterligare stärka tendensen mot en centraliserad förvaltning och anställandet av tjänstemän för denna ute i kommunerna. Svårigheter att tillfredsställande utföra här åsyftade arbetsuppgifter komma likväl att uppstå i ett betydande antal kommuner.

Skall detta arbete under sådana omständigheter läggas på kommunerna, måste detta vara motiverat av särskilda skäl av annan art än som i det föregående berörts. Det kan härvid ifrågasättas, om kommunerna för andra ändamål kunna behöva exempelvis de register över barnen och deras vårdare,

som barnbidragens utbetalande kräver. De sakkunniga ha för sin del föreställt sig, att den allmänna barnavården i kommunerna skulle kunna dra fördel av att ha tillgång till sådana register. Såvitt de sakkunniga kunnat utröna synes emellertid intet nämnvärt intresse finnas härför. I de större kommunerna kunna barnavårdsnämnderna icke hålla reda annat än på det begränsade antal barn, som blir föremål för deras ingripande. I de mindre kommunerna är den direkta personliga kontakten av stort värde. I intetdera fallet skulle sysslandet med ett sådant »dött» register medföra några värdefullare kunskaper, som inte på annat sätt kunna vinnas.

Det bör slutligen understrykas, att själva registerföringen och utskrivandet av barnbidragsanvisningarna icke medför någon direkt personlig kontakt med barnen eller familjerna. Nämndernas ledamöter eller tjänstemän ha ingen anledning att i detta sammanhang söka kontakt med familjerna. Den kontakt, som kan ifrågakomma, hänger samman med fastställandet av bidragsmottagare, en uppgift som ju under alla förhållanden skall tillkomma nämnderna.

Därmed är också sagt, att det från mottagarnas synpunkt måste vara helt och hållet likgiltigt, vem som skriver ut en anvisning som kommer på posten. Det för mottagarna viktiga är att anvisningarna komma i rätt tid och ordning och att det är lätt att veta, vart man skall vända sig med eventuella klagomål. Garantierna för att anvisningarna skola komma i rätt tid och ordning synas de sakkunniga större om de utfärdas centralt än om de utfärdas lokalt. Även rättelser av eventuella fel kunna sannolikt snabbare företagas vid ett sådant system.

10. Sammanfattning. De sakkunnigas förslag.

I den föregående framställningen ha på flera punkter angivits olika alternativa möjligheter, deras innebörd har diskuterats och några synpunkter på deras fördelar och olägenheter ha anförts. De sakkunniga ha emellertid sparat sina egna slutsatser och rekommendationer till denna sammanfattning.

Utförligast ha de sakkunniga behandlat frågan om central eller lokal utbetalning. Med stöd av vad som i det föregående anförts, vilja de sakkunniga för sin del bestämt rekommendera en central utbetalning. Den lokala utbetalningen synes av verkställda beräkningar att döma bliva tydligt dyrare än den centrala, även om kostnadsskillnaden i och för sig kanske inte är av sådan storleksordning att den behöver verka avskräckande. Därtill kommer emellertid, att den lokala utbetalningen skulle på många, särskilt mindre och medelstora kommuner lägga arbetsuppgifter, som dessa endast med svårighet kunna klara. Den centrala utbetalningen ger vidare säkrare garan-

tier för att bidragsanvisningar utfärdas i riktig ordning och större möjligheter till kontroll. Icke heller synes det finnas andra skäl att pålägga kommunerna arbetet med den registerföring, som erfordras för utbetalningen, och med utfärdandet av anvisningarna. Intresset för att inom kommunen erhålla sådana register på barnen och deras vårdare torde vara ganska ringa och någon direkt kontakt med familjerna skulle detta arbete icke medföra. Icke heller ur mottagarnas synpunkt synes det finnas något intresse av att utfärdandet av anvisningarna sker lokalt. Under sådana förhållanden bör man föredraga det billigaste, effektivaste och lättast kontrollerbara utbetalningssystemet, vilket visat sig vara det med en central utbetalning genom posten.

Av de metoder för en central utbetalning, som kunna ifrågakomma, har den verkställda utredningen visat, att ett system med för varje utbetalningstillfälle utfärdade anvisningar är det lämpligaste. För utfärdandet av anvisningarna kunna moderna maskinella hjälpmedel komma till användning. Man har här att välja mellan olika slag av hålkorts- och adressmaskiner. Den verkställda utredningen tyder närmast på att hålkortsmaskinerna skulle medföra de lägsta kostnaderna. Skillnaderna äro dock icke så avsevärda, att adressmaskinerna utan vidare kunna anses uteslutna. De sakkunniga vilja därför icke taga ställning till valet av maskintyp utan förorda, att postverket erhåller i uppdrag att bedriva fortsatta underhandlingar med leverantörer av olika maskintyper och inkomma med förslag till avtal med dessa.

Beträffande arbetet inom posten för en central utbetalning av barnbidragen med hjälp av anvisningar vilja de sakkunniga tillstyrka en uppläggning av i huvudsak den art, som framgår av den inom posten verkställda utredningen.

I fråga om nämndernas fastställande av bidragsmottagare och primäruppgifternas inhämtande äro de sakkunniga mera tveksamma. Som tidigare framhållits kan man starta från folkbokföringens uppgifter eller från anmälningsuppgifter från allmänheten. Det förra innebär uppenbarligen en mera automatisk anordning, det senare ett initiativ från bidragsmottagarna, vilket även kan underlätta fastställandet av lämplig mottagare.

Om man utgår från folkbokföringens uppgifter, torde fördelar kunna vinnas i fråga om det vidare arbetets uppläggning och större garantier åstadkommas för att fel icke begås under arbetets gång. Resultatet blir emellertid behäftat med de fel, som kunna finnas hos primäruppgifterna. Av betydelse är härvid att adressuppgifter kunna vara inaktuella För förevarande syfte kommer det att spela en roll, att barn många gånger äro skrivna hos föräldrarna även om de vårdas på annat håll. I en del fall kunna sådana fel rättas under granskningen i de lokala nämnderna, men som regel kunna dessa icke besitta så fullständig personkännedom eller ha möjlighet att företaga sådana undersökningar, att de kunna stoppa sådana fall, där ett från folkbokföringen uppgivet barn inte vistas inom kommunen, eller kunna komplettera erhållna förteckningar och kort med sådana barn, som å andra sidan

vistas utan att vara skrivna i kommunen. I en del fall kan man i efterhand få krav på barnbidrag från fosterföräldrar; om bidrag för ifrågavarande barn redan utkvitterats av annan, synes en ändring väl kunna företagas för framtiden men knappast retroaktivt.

Vid ett anmälningsförfarande komma myndigheterna att åsamkas betydande besvär med otydligt eller ofullständigt ifyllda uppgiftsformulär. Man belastar allmänheten med en ytterligare uppgiftsskyldighet. Men man vinner å andra sidan bland annat att man kan få senare adressuppgifter och man kan få en del i folkbokföringen förekommande fel korrigerade.

De sakkunniga ha funnit det av verkställda undersökningar framgå, att man lika väl kan iordningställa för barnbidragens utbetalande erforderliga register endast med stöd av folkbokföringens uppgifter som med hjälp av från allmänheten inkommande anmälningar. Ur arbetstekniska synpunkter äro de båda alternativen närmast likvärdiga. Sannolikt kan arbetet ordnas lättare, om man endast utgår från folkbokföringen, men man får därvid finna sig i att resultatet kommer att vara behäftat med de felaktigheter, som kunna finnas hos denna.

Valet mellan de båda alternativen härvidlag bör emellertid påverkas av ytterligare en omständighet, vid vilken de sakkunniga lägga viss vikt. Vid en uppläggning utgående från folkbokföringens uppgifter synes man vara tvungen att för fastställandet av bidragsmottagare relativt schematiskt tillämpa någon generell regel. Redan vid utformandet av en dylik regel kan tvekan råda om dess lämpliga innehåll: om bidraget skall utgå till fadern eller till modern i det hushåll, där barnet vårdas. Vilken regel, som än väljes, kan förväntas komma att i en del fall ge ett mindre gynnsamt resultat. Vid ett anmälningsförfarande å andra sidan behöver en sådan generell regel icke följas lika strikt. En huvudregel måste alltid vara, att bidrag skall utgå till den, som vårdar och fostrar barnet. Men familjerna sättas i tillfälle att på anmälningsuppgiften välja, till vem bidraget skall utbetalas. I det stora flertalet fall böra myndigheterna kunna acceptera detta förslag. Först om flera förslag till bidragsmottagare för ett och samma barn inkomma, d. v. s. om flera anmälningar göras, eller om den lokala nämnden har anledning till erinran mot den föreslagna bidragsmottagaren, finnes skäl till prövning av frågan, vem som skall äga uppbära bidrag.

Den här senast nämnda omständigheten har föranlett de sakkunniga att lämna företräde åt en anordning med anmälningar från allmänheten. De sakkunniga vilja sålunda — om än med någon tvekan — föreslå, att anordningarna för utbetalningen av barnbidragen baseras på ett anmälningsförfarande.

För denna anmälan, som skall göras till nämnden i den kommun, där barnet vistas, bör tillhandahållas särskild av socialstyrelsen fastställd blankett. På denna upptages barnets fullständiga namn och födelsetid, föräldrar-

nas namn och adress samt förslag till bidragsmottagare med fullständigt namn, noggrann adress samt födelsetid (födelsetid + födelsenummer utgör folkbokföringens identitetsnummer, vilka tänkts ligga till grund för hela det vidare arbetet), varjämte plats bör finnas för underskrift.

Nämnden bör mottaga anmälningarna, tillse att de äro fullständiga och söka få dem kompletterade samt kontrollera att från nämndens sida anledning till erinran mot föreslagna bidragsmottagare icke föreligger.

Uppgifterna skola därefter kollationeras mot folkbokföringens data. Detta kan givetvis tänkas ske hos nämnderna, om folkbokföringens länsbyråer iordningställa längder över inom kommunerna befintliga hushåll med barn. De sakkunniga anse det emellertid lämpligare, att arbetet förlägges till länsbyråerna. Nämnderna skulle därför till dessa insända inkomna anmälningar efter av dem företagen granskning. På länsbyråerna skulle uppgifterna kontrolleras i förefintliga register och identitetsnummer påföras för såväl barnen som de föreslagna och av nämnderna godtagna bidragsmottagarna.

Från länsbyråerna skulle anmälningsuppgifterna därefter vidaresändas till generalpoststyrelsens barnbidragsavdelning för att där ligga till grund för uppläggningen av erforderliga register över dels barnen, dels bidragsmottagarna. Anmälningsuppgifterna skulle, om så befinnes önskvärt, efter användningen för detta ändamål kunna återställas till de kommunala nämnderna för att hos dessa kvarligga.

Därest flera anmälningar ingivas för ett och samma barn, vilket kan vara fallet antingen inom en och samma kommun eller ske till nämnderna i olika kommuner, måste detta — om icke förr — upptäckas i postens centrala barnregister. Sådan upptäckt får då, därest olika bidragsmottagare upptagits, föranleda en återremiss till de lokala nämnderna för ytterligare utredning.

Berättigad att göra ifrågakommande anmälningar bör vara barnets föräldrar, fosterföräldrar, förmyndare, barnavårdsman eller annan som har vård om barnet. Anmälan bör göras till nämnden i den kommun, i vilken barnet vistas. Då uppläggningsarbetet måste komma att taga avsevärd tid hos nämnderna, länsbyråerna och posten, måste anmälningarna infordras före den 1 oktober 1947. Den upplysningsverksamhet, som erfordras för att anmälningarna skola kunna erhållas i tillräcklig omfattning, bör dock lämpligen kunna börja redan i augusti 1947.

Utredningen har redan i det föregående förordat, att en extra utbetalning av barnbidrag för första kvartalet 1948 ordnas i april eller maj 1948 för dem, som på grund av för sent inkommen anmälan inte kunna komma med vid den ordinarie utbetalningen i mars 1948. I fortsättningen bör antalet senkomna ha kunnat nedbringas till ett ringa antal; för dem bör en retroaktiv utbetalning kunna ordnas, dock icke — där icke alldeles särskilda skäl därför äro — för längre tid än ett år. Dessa retroaktiva utbetalningar torde få ske i särskild ordning.

De sakkunniga vilja även förorda, att man för nytillkommande barn även i fortsättningen uppställer krav på anmälan för utfående av bidrag. Härvid böra motsvarande regler gälla.

Adressförändringar för bidragsmottagare anmälas av dessa å postanstalt.

Ändring av bidragsmottagare kan endast ske efter beslut av nämnden i den kommun, där barnet vistas.

Dödsfall och utflyttningar beaktas av den centrala utbetalningsmyndigheten med ledning av från länsbyråerna för folkbokföringen inkommande uppgifter. Avgång på grund av passerande av den övre åldersgränsen för erhållande av barnbidrag beaktas automatiskt av posten.

Befolkningsutredningen har föreslagit, att barnbidrag skall kunna åtnjutas även för barn mellan 16 och 18 år, vilka på grund av fortsatt utbildning eller annan anledning icke kunna bidraga till sin egen försörjning. Härom skulle fordras ansökan, som ingives till den lokala nämnden. Efter av denna verkställd utredning fattar länsstyrelsen beslut om bifall eller avslag.

Det skisserade utbetalningssystemet torde kunna omhänderhava utbetalningen också av de sålunda bestämda barnbidragen. Meddelande om länsstyrelsens beslut behöver då endast antingen av länsstyrelsen eller av den lokala nämnden översändas till posten. Sådant meddelande måste innehålla eljest vanliga uppgifter rörande såväl barnet som bidragsmottagaren samt dessutom om den tid, under vilken bidrag ytterligare skall utgå.

Med stöd av det ovan anförda få de sakkunniga föreslå,

att utbetalningen av barnbidragen ordnas centralt genom en barnbidragsavdelning inom generalpoststyrelsen, som upplägger erforderliga register, kvartalsvis utfärdar särskilda barnbidragsanvisningar och sköter revisionen av inlösta anvisningar; medel för verksamheten får av posten rekvireras från statskontoret;

samt att för barnbidragens erhållande förutsättes anmälan från bidragsberättigad, vilken ingives till lokal nämnd i den kommun, där barnet vistas, och därefter kontrolleras och kompletteras på vederbörlig länsbyrå för folkbokföringen samt vidarebefordras till det centrala utbetalningsorganet.

P. M.

angående den tekniska utformningen och kostnadsberäkningen av vissa alternativa förslag till utbetalningssystem för barnbidrag.

Tillkallade särskilda sakkunniga för utredning av frågan om lämpligaste sättet för utbetalning av allmänna barnbidrag har hos kungl. generalpoststyrelsen anhållit om biträde med den tekniska utformningen och kostnadsberäkningen av vissa alternativa förslag till utbetalningssystem för barnbidrag.

Genom beslut den 27 september 1946 beslöt generalpoststyrelsen att för ifrågavarande ändamål tillsätta ett särskilt utredningsorgan, bestående av förste byråsekreteraren J. E. R. Eriksson, som skulle leda utredningsarbetet, revisorn G. P. F. Sörblad, kontrollören H. W. Owe, kontrollören N. S. Winqvist och förste postassistenten K. H. Jäder.

Utredningsorganet kallas i det följande endast utredningen.

I. Utgångsläget.

I enlighet med de för utredningsarbetet lämnade direktiven har utredningen utgått från att allmänt barnbidrag automatiskt, d. v. s. utan ansökningsförfarande, skall tillkomma alla barn från och med kvartalet efter det, under vilket barnet är fött, till och med det kvartal, under vilket barnet fyller 16 år. Vid dödsfall utgår bidraget till och med det kvartal, under vilket barnet avlider. Barnbidraget, 200 kronor för kalenderår och barn, utbetalas genom postanstalt med 50 kronor varje kvartal till barnets föräldrar eller dem, som i deras ställe vårda och fostra det.

Sedan förekomsten av bidragsberättigat barn fastställts, beslutar vederbörlig lokal nämnd, här nedan kallad nämnden, om vem, som skall uppbära bidraget. Nämnden skall vidare äga besluta, att barnbidrag eller del därav i visst fall skall utbetalas till nämnden.

I efterföljande kalkyler har räknats med att bidrag skall utgå för c:a 1 400 000 barn, fördelade på c:a 800 000 familjer (bidragsberättigade mödrar). Antalet nyfödda barn uppskattas till c:a 135 000 per år, varav c:a 80 000 är moderns första barn. Antalet dödsfall bland barn, för vilka bidrag utgår, beräknas till c:a 5 000 årligen. Folkbokföringen räknar med c:a 800 000 adressförändringar i folkregistret per år. Antalet adressförändringar för förenämnda 800 000 familjer beräknas till c:a 95 000 per år. Antalet dödsfall bland de 800 000 bidragsmottagarna uppskattas till högst 5 000 årligen. Den årliga avgången av barn, som uppnått 16 års ålder, kommer i början att utgöra c:a 85 000, varav 35 000 är enda kvarstående bidragsberättigade barn. Slutligen torde man få räkna med minst 10 000 ändringar i besluten om utanordning av barnbidrag av andra anledningar än tillkomsten av

nyfödda barn, dödsfall bland barnen och bidragsmottagarna samt adressförändringar. Sammanlagda antalet ändringar i utbetalningsuppdragen har sålunda beräknats till approximativt 335 000 (135 000 + 5 000 + 95 000 +5 000 + 85 000 + 10 000) årligen.

De alternativa förslag till ordnandet av barnbidragsutbetalningarna, som utredningen haft att kostnadsberäkna, äro

I a): utbetalningar enligt kvittenshäftessystemet, varvid häftet för varje barn skulle innehålla tryckta kvittoblanketter för hela bidragstiden,

I b): utbetalning enligt kvittenshäftessystemet, varvid för nyfött barn skulle under utbetalningstiden utlämnas tre kvittenshäften, två för vardera en 5-årsperiod och ett för en 6-årsperiod,

II a): = alternativ I a) men med kvittenshäften, innehållande kvittoblanketter i form av hålkort,

II b): = alternativ I b) men med kvittenshäften, innehållande kvittoblanketter i form av hålkort,

III a): = utbetalning medelst s. k. barnbidragsanvisningar, tillverkade enligt hålkortsmetoden,

III b): utbetalning medelst s. k. barnbidragsanvisningar, varvid för adressbeteckningen skulle användas s. k. tryckande register och

IV: decentraliserad utbetalning från resp. nämnder över postgiro.

Varje barn, för vilket bidrag utgår, tilldelas ett identitetsnummer. Om för denna numrering användes folkbokföringens identitetsnummer — enligt Folkbokföringsförordningen den 28 juni 1946 (SFS 1946: 469, § 3) sammanställt av födelsetid och födelsenummer — synes detta medföra sådana påtagliga fördelar, att något annat numreringssystem näppeligen torde behöva diskuteras. Hänvisning till detta identitetsnummer skulle underlätta all korrespondens i barnbidragsfrågor. Det skulle nämligen återfinnas i de olika register, som behöva upprättas. Även revisionsapparaten beräknas kunna enklast uppbyggas med utgångspunkt från barnens och de bidragsberättigades identitetsnummer. Enligt under hand inhämtade upplysningar har folkbokföringens plåtsystem emellertid ännu icke kompletterats med födelsenumren. Vid angivna förhållande och då uppgift om identitetsnummer måste lämnas av folkbokföringens länsregister, är förutsättningen för att utbetalningssystemet för barnbidrag skall kunna grundas på de fullständiga identitetsnumren den, att uppgift om dessa nummer föreligger vid sådan tidpunkt, att det vidlyftiga organisationsarbete, som måste föregå den första utbetalningen av barnbidrag, medhinnes. Ur denna synpunkt vore det således önskvärt, om kompletteringen av folkbokföringens plåtregister med födelsenummer kunde påskyndas i all möjlig mån.

Det förutsättes, att revisionen gentemot utbetalningspostanstalterna vid centralt iordningställande av kvittenshäften eller barnbidragsanvisningar skall åvila centralorganet och avse *dels* avstämning av de i räkenskaperna krediterade barnbidragsbeloppen mot vederbörliga verifikationer, *dels* granskning av att ingen utbetalning gjorts i strid mot centralorganets utbetalningsregister. Specifikationer skola i anslutning till denna revision icke behöva upprättas vare sig över möjligen icke lyftade bidragsbelopp eller över de till varje kommun (nämnd) hänförliga utbetalningarna.

Vad återigen angår revisionen gentemot nämnd förutsättes det, att denna skall bestå i en stickprovskontroll av att barn, för vilka nämnd fastställt bidragstagare, återfinnas i folkbokföringens länsregister. En sådan granskning skulle samtidigt innebära en stickprovskontroll av att det centrala organet icke gjort obehörig utbetalning.

II. Fastställande av förekomsten av barn, för vilka bidrag skall utgå, och av bidragsberättigade samt deras registrering m.m.

Den utbetalande myndigheten har behov av ett *register över alla barn, för vilka bidrag skola utbetalas.* För detta register, här nedan kallat barnregistret, anses med fördel kunna användas avtryck av folkregistrets barnplåtar. Dessa inordnas i kortlådor med ett ledkort för var och en av de i barnens födelsetid ingående 192 födelsemånaderna.

Med utgångspunkt från att barnbidragen skola utgå från och med den 1 januari 1948 böra följaktligen de registerförande myndigheterna erhålla erforderligt antal avtryck av de i länsstyrelsernas folkregister ingående plåtar, som avse år 1932 eller senare födda barn. Dessa avtryck skulle länscentralerna göra å särskilda registerkort och översända till vederbörlig nämnd.

Oberoende av det utbetalningssystem, som väljes, skulle till grund för utbetalning av bidrag för visst barn föreligga ett dagtecknat och vederbörligen underskrivet *nämndbeslut om godkänd bidragsmottagare* (i fortsättningen kallad bidragstagaren). Sådant beslut skulle innehålla uppgift om *dels* bidragstagarens fullständiga namn, identitetsnummer, bostadsadress och adresspostanstalt, *dels* identitetsnummer för det eller de barn, för vilka bidrag skola utgå. Vad angår barn födda efter den 31 december 1931 och införda i mantalslängderna för år 1947 hade det varit önskvärt att nämnd kunnat inhämta för detta beslut erforderliga uppgifter från mantalslängden. Enligt uppgift komma dock längderna för sagda år icke att innehålla uppgift om vederbörandes identitetsnummer. Vid sådant förhållande ifrågasättes om icke folkbokföringen skulle kunna — efter komplettering av plåtarna med födelsenummer — iordningställa särskilda längder för nämndernas räkning. Beträffande barn, som fötts efter det att dessa särskilda längder upprättats, lär det icke kunna ordnas på annat sätt än att erforderliga uppgifter om den person, som i allmänhet blir bidragstagare (modern eller, om modern avlidit, fadern) inrapporteras till vederbörlig nämnd antingen från pastorsämbetet eller från folkregistret. Man kan lämpligen tänka sig, att folkregistret, när det översänder avtryck av barnplåt till nämnd, bifogar ett avtryck även av moderns (ev. faderns) plåt.

Vid användning av kvittenshäftessystemet kan arbetet för vederbörlig nämnd underlättas. Detta skulle ske därigenom, att den tecknade sitt utbetalningsbeslut och däri ingående uppgifter på en gång (medelst kopiering) å de båda exemplaren av det från folkregistret mottagna plåtavtrycket för varje barn, av vilka ett exemplar skulle arkiveras hos nämnden och ett vidaresändas till det centrala utbetalningsorganet. Den kartong, av vilken registerkorten tillverkas, bör då icke vara tjockare än att den möjliggör användning av kopieringsmetoden.

Skulle anvisningsformen komma att tillämpas synas alla till en och samma bidragstagare samtidigt utgående bidrag böra sammanföras och utbetalas medelst *en* anvisning. Med beaktande av det anförda böra — åtminstone enligt alternativ III b — avtrycken av barnplåtarna i arbetsförenklande syfte göras å särskilda registerkort, som kunna sammanföras till förenämnda barnregister, och nämndbeslutet tecknas å särskild handling, som kan ingå i ett särskilt utbetalningsregister. Under förutsättning att nämnderna få tillgång till exemplar av förenämnda längder, erfordras anmälan till utbetalningsmyndigheten om alla de dödsfall bland barn födda år 1932 och senare, vilka inträffa efter det att mantalslängderna för år 1947 upprättats. Till förebyggande av att bidrag utbetalas för avlidet barn efter utgången av det kvartal,

under vilket barnet avlidit, torde dödsfallet möjligen böra anmälas till utbetalningsmyndigheten både av pastorsämbete och folkregistret.

Vid central utbetalning måste utbetalningsmyndigheten även underrättas om av nämnd beslutat ombyte av bidragstagare. För sådan anmälan bör tillhandahållas särskild blankett.

Därest utbetalning skulle ske medelst barnbidragsanvisningar eller utbetalningskort erfordras anmälan från bidragstagaren vid ändring av bostadsadress. Sådan adressanmälan göres å en av postanstalterna tillhandahållen blankett, som insändes till utbetalningsmyndigheten.

Enligt kvittenshäftessystemet skulle barnbidrag utbetalas av viss postanstalt, som skulle vara angiven i häftet eller å särskilt legitimationsbevis. Om bidragstagaren önskar ändring av utbetalningspostanstalt erfordras anmälan härom till utbetalningsmyndigheten å särskild blankett, varvid häftet eller beviset skulle bifogas.

Behovet av och formen för ett särskilt *register över bidragstagarna* blir beroende av valet av utbetalningssystem.

Därest för utbetalningarna skulle väljas någon av *kvittenshäftesformerna* bör barnregistret — sedan postverket antecknat namnet å utbetalningspostanstalten eller sifferkod därför å de från nämnderna erhålla registerkorten — kunna användas även som utbetalningsregister. Enligt alternativen II a) och II b) överföres dessutom varje barns identitetsnummer från barnregisterkortet till ett hålkort. Dessa för revisionsändamål behövliga hålkort ordnas i ett särskilt register på samma sätt som korten i barnregistret.

Vid utbetalning medelst i hålkortsmaskiner tillverkade barnbidragsanvisningar — alternativ III a — blir behovet av särskilda utbetalningsregister och deras antal i viss mån beroende av maskinvalet. Denna fråga beröres närmare här nedan i anslutning till redogörelsen för de detaljförslag, som utarbetats efter samråd med leverantörerna av hålkortsmaskiner.

Skulle anvisningsförfarandet enligt alternativ III b) tillämpas måste man ur bland annat kontrollsynpunkt räkna med behovet av två med varandra överensstämmande utbetalningsregister, sammanställda, *det ena* av bidragsanmälningarna och *det andra* — avsett att användas vid maskinell tillverkning av barnbidragsanvisningar — av adressplåtar stansade med ledning av uppgifterna i bidragsanmälningarna. Inom dessa register ordnas handlingarna efter å dem angiven adresspostanstalt och inom sådan postanstalt i nummerföljd efter bidragstagarnas identitetsnummer. För att underlätta distributionen av anvisningar adresserade till vissa större orter — förslagsvis städer med minst c:a 20 000 innevånare — skulle bidragsanmälningar och adressplåtar inom dessa postanstalter dessutom uppdelas på s. k. fördelningsenheter (inom brevbäringsdistrikt ingående distriktsdelar m. fl. enheter).

Vid decentraliserad utanordning — alternativ IV — erfordras ett utbetalningsregister uppställt i huvudsaklig överensstämmelse med det utbetalningsregister, som skulle användas vid centraliserad utbetalning enligt alternativ III b.

III. Behovet av bevis om rätt att utkvittera barnbidrag.

Såväl enligt det för närvarande tillämpade häftessystemet som enligt det nya anvisningsförfarandet för utbetalning av folkpension utbetalas pensionsbeloppet till den, som med företeende av pensionsbrev styrker sin rätt att utkvittera beloppet. I detta sammanhang bör dock uppmärksammas, att i allmänhet ingen särskild legitimering erfordras vid uttagning av belopp om högst 50 kronor i postsparbanken, varvid innehavet av postsparbanksboken anses utgöra tillräcklig legitimering. Att

pensionsbrev utfärdas torde väl närmast ha sin orsak i den prövning från fall till fall av ansökan om folkpension, som föregår pensionsbeloppets fastställande. I och med att pensionsbrev utfärdats, ligger det också nära till hands att begagna pensionsbrevet som legitimationsbevis vid utkvitteringen av folkpension. Värdet av pensionsbrevet som legitimationsbevis är dock problematiskt. Pensionsbrev och kvittenshäfte förvaras nämligen i regel i samma pärm. Även förvaringspärmen för pensionsbrev är avsedd att vara tillfällig förvaringsplats för folkpensionsanvisning. Borttappas förvaringspärmen eller kommer densamma på annat sätt i orätta händer, får upphittaren alltså ofta tillgång till både legitimations- och utbetalningshandling. Enligt uppgift kan emellertid generalpoststyrelsens folkpensionsavdelning icke erinra sig något fall, där förfalskare utbekommit folkpensionsbelopp. Detta förhållande är nog att i ej ringa mån tillskriva de möjligheter, som förefinnas att »spärra» utbetalningarna, som få göras endast av viss bestämd postanstalt.

En kontroll av samstämmigheten mellan uppgifterna å särskild legitimationshandling och kvittens förtynger tvivelsutan själva utbetalningsproceduren. Utredningen har därför undersökt, huruvida behovet av särskilt legitimationsbevis för utbekommande av barnbidrag vid ett eventuellt tillämpande av något kvittenshäftessystem skulle kunna elimineras genom att kvittenshäftena — tillställda bidragstagarna i värdeförsändelse, för vilkens utbekommande skulle fordras vanlig legitimering — på insidan av omslaget innehölle uppgift om både fastställd utbetalningspostanstalt och bidragstagarens fullständiga namn.

Dessa undersökningar ha emellertid visat, att det är förenat med tekniska svårigheter särskilt vid en masstillverkning av häften, att anbringa identitetsuppgifterna i häftet. Vidare får man nog räkna med att ett relativt stort antal häften kan förkomma eller komma i orätta händer, varigenom risk för obehöriga uttag av barnbidrag uppstår. En anordning med separata legitimationsbevis skulle avsevärt minska riskerna härför i synnerhet om man kunde räkna med att kvittenshäfte och legitimationsbevis höllos åtskilda. Vidare skulle då också vid ändring av utbetalningspostanstalt endast legitimationsbeviset behöva insändas till barnbidragsavdelningen för ändringar av i beviset angiven uppgift om utbetalningspostanstalt. Den största olägenheten med separata legitimationsbevis bleve, att kassatjänstemännen vid de närmare 6 000 000 årliga utbetalningarna skulle bli nödsakade att jämföra å dylikt bevis och häfte angivet nummer. För att i någon mån eliminera denna olägenhet bör det legitimationsbevis, som utredningen funnit erforderligt vid utbetalning enligt kvittenshäftessystemen, givas sådan uppställning, att jämförandet av numren å bevis och kvittenshäfte underlättas.

Om valet skulle falla på utbetalning medelst barnbidragsanvisningar är det ofrånkomligt att legitimering måste påfordras. Erfarenheten har nämligen visat, att en massdistribution av detta slag är förenad med åtskilliga osäkerhetsmoment. Det torde sålunda icke kunna undvikas att en hel del av de många anvisningar, varom här är fråga, kommer i händerna på obehöriga personer på grund av otydlig adressbeteckning, otillfredsställande anordningar för postens mottagande, stöld ur brevlådor och andra omständigheter. Behovet av en särskild legitimationshandling framträder följaktligen här med betydligt större skärpa än i fråga om kvittenshäftena. Vid angivet förhållande anses utbetalning av barnbidrag enligt alternativen III a)—IV böra få göras endast om bidragstagaren företer godkänd legitimationshandling. Såsom dylik handling anses dock kunna godtagas det s. k. medborgarkortet, som är avsett att tilldelas alla personer över 15 år och enligt uppgift kommer att förses med vederbörandes identitetsnummer. Enligt efterföljande förslag skulle bidragstagarens identitetsnummer återfinnas å barnbidragsanvisningen.

IV. Utbetalningsperioder.

Det blir nödvändigt att tillse, att utbetalningsterminerna för barnbidrag infalla, då arbetsbelastningen i postkassorna är som minst. Dagarna kring månadsskiftena, då ständig köbildning förekommer i kassorna, lämpa sig icke för utbetalning av barnbidrag. Det är vidare avsett, att uppbörd av preliminär skatt i regel skall äga rum under tiden 6—13 i månaderna januari, mars, maj, juli, september och november. Slutligen får man räkna med att utbetalningstiden för folkpensionsanvisningar kommer att fastställas till tiden från och med den 15 i förfallomånaden eller — om den 15 infaller å sön- eller helgdag — närmaste efterföljande vardag, till och med den 25 i den därpå följande månaden.

Utbetalningen av barnbidrag torde därför vanligen böra påbörjas först den 21 i tredje kvartalsmånaden, d. v. s. sedan det stora flertalet folkpensionärer lyftat sin under månaden förfallande pension. Med beaktande av högtrafiken å postanstalterna under dagarna före julhelgen synes det dock angeläget, att utbetalningarna i december påbörjas tidigare, förslagsvis den sjätte. Att förlägga utbetalningarna till varje kvartals sista månad är motiverat av arbetstekniska skäl. Därigenom skulle längsta möjliga tid stå utbetalningsmyndigheten till buds för vidtagande av de ändringar i olika register, som föranledas av de under närmast föregående kvartal inträffade förändringarna i fråga om exempelvis nytillkomna eller avlidna barn.

Under åberopande av det anförda föreslås, att utbetalning av barnbidrag skall äga rum från och med den 21 i månaderna mars, juni och september samt den 6 december eller — om den 21 resp. 6 infaller å sön- eller helgdag — närmast efterföljande vardag, till och med den 20 respektive 5 i efterföljande månad.

V. Redogörelse för den tänkta arbetsgången enligt de olika alternativa förslagen.

Av helt naturliga skäl är det synnerligen vanskligt för att icke säga nästan ogörligt att lämna en för praktisk tillämpning fullt hållbar teoretisk beskrivning och kostnadsberäkning av arbetsförloppet enligt de olika förslagen i synnerhet som åtskilliga väsentliga detaljer, som kunna påverka arbetsgången, ännu icke äro klarlagda.

Innan utredningen ingår på en närmare redogörelse för arbetsgången enligt de olika förslagen, har den ansett sig böra omnämna de möjligheter till maskinell tillverkning av kvittoblanketter eller barnbidragsanvisningar, som äro för handen.

Kvittenshäftestillverkningen kan grundas på användning av kvittoblanketter antingen helt och hållet försedda med boktryck eller bestående av på mekanisk väg framställda s. k. hålkort.

De möjligheter till maskinell framställning av barnbidragsanvisningar, som stå till buds, kunna skiljas i två huvudgrupper. Till den ena gruppen kan hänföras den metod, som baseras på användning av hålkortsmaskiner, till den andra gruppen sådana system, där adressmaskiner användas.

Av hålkortsmaskiner finnas två olika fabrikat, Hollerith och Powers. Maskiner av förstnämnda fabrikat tillverkas i USA och kunna endast förhyras. Powersmaskiner för den svenska marknaden tillverkas i England och kunna köpas eller förhyras. Korten för de olika maskinerna skilja sig från varandra såtillvida, att Hollerithkortet innehåller 80 kolumner, under det att Powerskort finnas med 21, 36 och 65 kolumner. Det kort, som innehåller 65 kolumner, kan dock genom stansning även i ett nedre stansningsläge ersätta ett kort med 130 kolumner.

Ett kvittenshäfte bör vara litet och behändigt. Eftersom 36-kolumnerskort — för själva hålkortsbearbetningen perforerade till 21-kolumnerskort — skulle bliva fullt tillräckliga som kvittoblanketter i form av hålkort enligt det alternativa förslaget II, har utredningen vid en förberedande undersökning som denna ansett sig icke behöva upptaga tiden med att utreda huru det skulle ställa sig med hålkortshäften tillverkade av Hollerithkort. Det nedan framlagda alternativa förslaget II a bygger sålunda på användning av Powersmetoden ehuruväl även Hollerithmetoden skulle kunna komma till användning. Däremot har det ansetts erforderligt att utreda alternativ III a enligt bägge hålkortssystemen.

Av de adressmaskiner, med vilka plåtar användas för tryckning, torde i marknaden för närvarande finnas fyra fabrikat: Adressograph, Adrema, Citograf och Ellioth. Dessa maskinsystem äro närmare berörda i Folkbokföringskommitténs betänkande med förslag till omorganisation av folkbokföringen (SOU 1944: 52, sid. 205 och följande). Då arbetsgången i stort torde komma att bli densamma vid användning av den ena eller andra adressmaskintypen, har utredningen ansett sig i frågans nuvarande läge behöva träda i förbindelse med endast en av maskinleverantörerna och därvid hänvänt sig till leverantören av folkbokföringens adressmaskiner, i samråd med vilken arbetsgången enligt det alternativa förslaget III b närmare dryftats.

A. Utbetalning av barnbidrag enligt något av de alternativa kvittenshäftessystemen I a—II b.

1. Allmänna synpunkter.

Därest något av häftessystemen — i huvudsak upplagt liksom nuvarande system för utbetalning av folkpensioner — skulle komma till användning, har man i första hand att taga ställning till frågan, om samtliga bidrag till en och samma bidragstagare skola sammanföras i ett kvittenshäfte eller särskilt kvittenshäfte skall utfärdas för varje barn. Förstnämnda system är otvivelaktigt ur såväl psykologisk som de utbetalande postanstalternas synpunkt mera tilltalande än det sistnämnda, enligt vilket i cirka halva antalet fall bidragstagare skulle komma att tilldelas mer än ett kvittenshäfte.

Tillverkningen av kvittenshäften blir givetvis betydligt enklare, om *ett* häfte anordnas för varje barn än om »gemensamhetshäften» anordnas. Då man i förstnämnda fallet endast har att räkna med kvitton å samma belopp (kronor 50: —), behöver man vid tillverkningen endast tillse, att rätt antal kvittoblanketter sammanföres i häftena. Tillverkningen av »gemensamhetshäften» däremot blir mycket komplicerad. Därest under år 1947 räknas med 800 000 barnhushåll, komma c:a 450 000 hushåll omedelbart att få häften med kvitton å kronor 50: —, medan man för övriga

350 000 hushåll måste iordningställa häften med kvittoblanketter, som allt efter barnantalet upptaga växlande belopp. För en moder med exempelvis 5 barn, födda i respektive maj 1933, september 1934, juli 1945, augusti 1946 och september 1947, skulle således iordningställas ett kvittenshäfte, som — under förutsättning, att barnbidraget skall utgå från och med kvartalet näst efter det, då barnet fötts, till och med det kvartal, varunder barnet uppnår 16 år eller avlider — skulle komma att innehålla kvitton med följande belopp,

under	tiden	1	kv	1948—2	kv	1949	.....	kronor	250: —
»	»	3	»	1949—3	»	1950	.....	»	200: —
»	»	4	»	1950—3	»	1961	.....	»	150: —
»	»	4	»	1961—3	»	1962	.....	»	100: —
»	»	4	»	1962—3	»	1963	.....	»	50: —

Enligt från tryckerisakkunnigt håll erhållen upplysning skulle tillverkningen av dylika häften väl vara genomförbar men bli mycket tidsödande och dyrbar.

Systemet med gemensamhetskvitton medför även, att vid varje förändring av barnantalet inom familj, som tidigare uppbär barnbidrag, nytt häfte måste utfärdas, och det förutvarande häftet införskaffas av den centrala utbetalningsmyndigheten. Under de närmaste åren beräknas nyfödda barn årligen uppgå till c:a 135 000, varav c:a 55 000 torde falla på familjer, som tidigare ha ett eller flera barn och följaktligen tidigare inneha kvittenshäften. Därest jämväl beräknas, att c:a 20 000 häften årligen måste indragas på grund av dödsfall hos barn och ändring i dispositionsrätten över barnbidrag skulle årligen c:a 75 000 häften komma att makuleras. Då härtill kommer, att den centrala utbetalningsmyndigheten måste få mycket arbete med att infordra äldre häften och säkerligen nödgas spärra ett avsevärt antal icke återbekomna dylika häften ävensom med att ändra kontokort och register, har utredningen vid valet mellan de olika häftessystemen funnit olägenheterna med »gemensamhetshäften» så avsevärda, att den för sin del anser sig böra räkna endast med systemet med ett häfte för varje barn, ehuru vissa olägenheter onekligen äro förknippade även med detta.

Såsom i det föregående nämnts skall nämndens beslut om utbetalning av barnbidrag anmälas till avdelning inom generalpoststyrelsen (förslagsvis benämnd barnbidragsavdelningen). De till avdelningen inkomna bidragsanmälningar, som angiva — förutom barnets identitetsnummer — bidragstagarens namn och adress samt utbetalningspostanstalt, bilda ett inom barnbidragsavdelningen upplagt kombinerat namn- och utbetalningsregister, i fortsättningen benämnt barnregistret. Med ledning av förenämnda anmälan utfärdar avdelningen dels ett legitimationsbevis, angivande barnets identitetsnummer, bidragstagarens namn ävensom utbetalningspostanstalt, dels ett kvittenshäfte, omfattande kvittoblanketter för 16 år. Utredningen har även undersökt möjligheten att iordningställa kvittohäften omfattande 5-årsperiod. Då emellertid i dylikt fall för varje barn i regel måste tillverkas 3 häften (2 femårssamt 1 sexårshäfte) och då med tillverkningen och utsändningen av dylika häften äro förknippade synnerligen stora kostnader, har utredningen ansett det lämpligast, att häften iordningställas för hela bidragsperioden.

Förutom det tidigare omnämnda barnregistret borde å avdelningen jämväl uppläggas ett kontrollregister för att man skall kunna övervaka sådana utbetalningar, som icke vidare få äga rum. Kontrollregistret, som bör korrespondera med utbetalningsregistret, behöver enligt alternativ I (vanliga häften), som närmast avses här nedan, bestå endast av kort, å vilka respektive barns identitetsnummer äro angivna. I detta kortsystem och med förenämnda kort såsom ledkort förvaras även samtliga

under viss tid (förslagsvis 3 år) utbetalade kvitton. Vid inplockning i detta system kontrolleras jämväl, att bidrag icke utbetalts å identitetsnummer, som spärrats för vidare utbetalning. I alternativ II (hålkortshäften) upplägges kontrollen på annat sätt.

Under förutsättning att en sträng kontroll utövas över att ingen obehörig framställning av kvittenshäften äger rum och att kontrollregistret föres på sådant sätt, att eventuella obehöriga utbetalningar kunna uppmärksammas, blir den fortlöpande arbetsrutinen å avdelningen förhållandevis enkel. Från postanstalterna inkomna kvitton skulle nämligen behöva räknas endast till antalet (manuellt vid alternativ I och maskinellt vid alternativ II), varefter det krediterade beloppets riktighet kan kontrolleras genom en enkel räkneoperation. Därefter sorteras kvittona i nummerordning (efter identitetsnumret). Då detta i regel innehåller 9 siffror måste sorteringen enligt alternativ I företagas i icke mindre än 6 etapper. Sorteringen blir därför synnerligen tidskrävande. Efter det sorteringen verkställts, insorteras kvittona i kontrollregistret, i samband varmed tidigare omnämnd kontroll verkställes. Enligt alternativ II utföres sorteringen av inkomna kvitton, kontrollen av att inga obehöriga kvitton inlösts samt inplockning i systemet av tidigare inlösta kvitton maskinellt.

Såsom redan inledningsvis omnämnts blir utbetalningen av barnbidrag medelst häfteskvitto knuten till viss postanstalt. Vid varje förflyttning av bidragstagare, som innebär ändring av utbetalningspostanstalt, måste därför anmälan härom göras till barnbidragsavdelningen. Detta sker på det sättet, att bidragstagaren inlämnar adressanmälan och legitimationsbeviset å närmaste postanstalt. Denna insänder ifrågavarande handlingar till barnbidragsavdelningen. Där ändras dels vederbörligt kort i barnregistret, dels legitimationsbeviset, varefter det sistnämnda återställes till bidragstagaren. Såsom redan nämnts kan antalet adressanmälningar beräknas uppgå till c:a 95 000 per år.

En annan även tidskrävande arbetsoperation innebär spärrningar av häften, varå av olika anledningar utbetalning icke vidare får äga rum.

Generalpoststyrelsens folkpensionsavdelning, som har sitt spärrsystem för c:a 660 000 pensionärer i stort sett upplagt enligt ovan uppdragna riktlinjer, expedierar årligen ett mycket stort antal spärrkort (c:a 37 000) till de olika utbetalningspostanstalterna. De vanligaste anledningarna härtill äro, att pensionstagaren avlidit, att jämkning eller indragning av folkpension vidtagits, att kvittenshäfte förkommit eller att pensionstagaren omhändertagits till varaktig försörjning av kommunal myndighet. Arbetet å folkpensionsavdelningen i samband med utfärdandet av spärrar är mycket tidskrävande. Förekomsten av ett större antal spärrkort å en postanstalt förtynger jämväl utbetalningen av folkpensionsbelopp. Orsaken härtill är, att varje utbetalning måste föregås av en kontroll av att förbud mot utbetalningen icke föreligger. Vid angivna förhållanden har utredningen ansett sig böra undersöka, huruvida icke arbetet med spärrningar av barnbidragsutbetalningar borde kunna förenklas. Utredningen förutsätter därvid, att vederbörliga åtgärder till förhindrande av felutbetalning alltjämt skulle vidtagas å barnbidragsavdelningen men att spärrkort icke omedelbart skulle utsändas till utbetalningspostanstalterna. I sådant syfte har utredningen räknat med att spärr mot utbetalning skulle behöva utfärdas endast, när kvittenshäfte anmäles stulet eller förkommet under sådana omständigheter, att försök till obehörig utkvittering icke kan uteslutas. Vidare synes spärr erfordras, när häftesinnehavare, som av kommunal myndighet av någon anledning fråntagits rätten att disponera över häftet, vägrar att återställa detsamma till postverket eller överlämna det till rätt vederbörande. I övriga fall skulle spärrkort behöva utfärdas endast i de fall där det konstaterats, att obehörigt uttag verkligen föreligger. Detta

beräknas inträffa endast undantagsvis. Utredningen förutsätter givetvis, att föreskrifter utfärdas om den ovillkorliga skyldigheten för kvittenshäftesinnehavare att inom viss stadgad tid efter barns frånfälle återställa kvittenshäftet till postverket. Helt naturligt måste man räkna med att av obehörig utkvitterat bidragsbelopp icke alltid kan återvinnas. Det finns dock grundad anledning antaga, att förenklingen av arbetet med utfärdandet av spärrkort skall medföra en kostnadsminskning, som betydligt överstiger den utgift, som kan uppkomma för statsverket genom att till obehöriga personer utbetalat belopp icke kan återbekommas.

Barnbidrag för barn, som av barnavårdsnämnd omhändertagits för skyddsuppfostran och samhällsvård, ävensom sådana barnbidrag, över vilka barnavårdsnämnd beslutar om användningen, anses böra över postgiro utbetalas direkt från barnbidragsavdelningen till vederbörlig nämnd. För ändamålet erfordras att barnavårdsnämnd till avdelningen insänder meddelande om sådana fall.

Av det anförda torde framgå bland annat, att utredningen funnit *dels* olägenheterna med s. k. gemensamhetshäften bliva så avsevärda, att den i fortsättningen ansett sig kunna utgå från att vid användning av häftessystemet ett häfte måste utfärdas för varje barn, *dels* själva häftestillverkningen och distributionen av häftena vara förenad med sådana svårigheter och kostnader att de alternativa förslagen I b och II b helt torde kunna lämnas ur räkningen.

2. Arbetsgången i stort vid utanordning av barnbidrag enligt kvittenshäftessystemet alternativ I a.

Åtgärder vid systemets uppläggning.

Barnbidragsavdelningen organiseras i stort sett på samma sätt som den för närvarande i verksamhet varande folkpensionsavdelningen inom generalpoststyrelsen. Tillverkningen och utsändningen av kvittenshäften äger likaledes rum enligt i huvudsak samma metoder som tillämpas i fråga om folkpensionshäftena. Även nedanstående beskrivning och kostnadsberäkning har utredningen utarbetat med stöd av de erfarenheter, som folkpensionsavdelningen gjort i olika hänseenden under sin verksamhet.

a) Barnbidragsanmälningarnas behandling.

Det förutsättes, att nämnds beslut om utbetalning av barnbidrag anmäles till barnbidragsavdelningen å en blankett, som i huvudsak överensstämmer med bilagda förslag (bil. 1). Ifrågavarande blankett, som upptager avtryck av i folkbokföringens länsregister ingående s. k. barnplåt, kompletterar nämnden med uppgift om bidragstagarens namn och adress. Slutligen daterar, underskriver och stämplar nämnden dylik anmälan. Anmälningskorten insändas därefter — från nämnd å ort med två eller flera postanstalter *över* huvudpostanstalten å orten — till barnbidragsavdelningen, där de efter bearbetning insorteras i ett kombinerat barn- och utbetalningsregister.

Därest det anses erforderligt, att även nämnd upplägger register, översänder folkregistret dubbla uppgifter (bil. 1)[1] till nämnden.

[1] Här ej medtagen. På sid. 95 och följande återgivas endast formulären till de kvittensblanketter eller bidragsanvisningar, som i de olika alternativen skulle komma till användning (betecknade som bil. 4, 11, 19, 23, 29 och 32).

b) Fastställande av utbetalningspostanstalt.

Såsom tidigare omnämnts måste vid användandet av häftessystemet utbetalningen vara knuten till viss postanstalt. Barnbidragsavdelningens första åtgärd blir därför att fastställa utbetalningspostanstalt och komplettera anmälningskortet med uppgift härom. För att underlätta den utsändning av häften, som sedermera skall äga rum, förses varje anmälan med ett sorteringsnummer. Avser anmälan orter med endast en postanstalt numreras den å barnbidragsavdelningen, medan anmälan från orter med mer än en postanstalt numreras av ortens huvudpostanstalt. Sedan samtliga anmälningsblanketter sålunda blivit »adressbetecknade», ordnas desamma efter barnens identitetsnummer.

c) Beställning, tryckning och utsändning av häften.

Med ledning av anmälningarna upprättas beställningslistor till postverkets tryckeri, som trycker och paginerar häftena. Såsom tidigare omnämnts skall varje häfte omfatta kvittoblanketter för hela den tid bidrag utgår (= högst 64 blanketter). Å häftesomslagets framsida (bil. 2) angives barnets identitetsnummer, som samtidigt blir häftesnummer. Å omslaget lämnas även vissa allmänna upplysningar till bidragstagaren. Å omslagets andra sida angives i tablåform (bil. 3) inlösningstiden för respektive kvittoblanketter, som uppställas i huvudsaklig överensstämmelse med bilagda förslag (bil. 4). Tillverkningskostnaden belöper sig vid nuvarande prisläge till c:a 15 öre per häfte jämte 1/2 öre för varje kvittoblankett.

d) Utfärdande av legitimationsbevis m. m.

För varje bidragstagare utfärdas ett legitimationsbevis (bil. 5), som — förutom vissa tryckta allmänna upplysningar — skall innehålla uppgift om barnets identitetsnummer (= häftets nummer), bidragstagarens namn och utbetalningspostanstalt. I samband därmed utskrives kuvert, i vilket legitimationsbeviset och häftet under rekommendation översändas till vederbörande.

e) Erforderliga lokalutrymmen m. m.

Med utgångspunkt från de erfarenheter, som vunnits vid tidigare tillverkningar och utsändningar av folkpensionshäften, har utredningen funnit att för här ifrågavarande ändamål — iordningställandet och utsändningen av häften m. m. vid systemets uppläggning — erfordras lokaler med en sammanlagd golvyta av c:a 2 000 m². Lokaler av denna storlek finnas för närvarande icke att uppbringa inom postverkets fastigheter, varför det torde bli nödvändigt att förhyra dem i den öppna hyresmarknaden. Med hänsyn till rådande stora arbetsbelastning inom postverkets tryckeri kan tillverkningstiden för häftena icke sättas lägre än till 7 månader. Då utredningen icke ansett sig kunna räkna med kortare tid än 5 månader för upprättandet av beställningslistor samt expediering av häften till bidragsmottagarna, skulle det således komma att åtgå minst ett år för att utföra samtliga de med färdigställandet av häften sammanhängande arbetsuppgifterna. Därest emellertid beslut skulle komma att fattas om användning av häftessystemet enligt alternativ I a, torde böra närmare undersökas möjligheterna av att anförtro häftestillverkningen eller vissa delar av densamma åt andra tryckerier än postverkets tryckeri. Förutsättningen för sistnämnda anordning är dock att särskilda kontrollåtgärder vidtagas.

Det löpande arbetet inom barnbidragsavdelningen.

Redan i det föregående har lämnats en redogörelse i stort för arbetsgången å barnbidragsavdelningen. På grund härav kommer här nedan att närmare beröras endast de ytterligare arbetsuppgifter, som beräknas komma att åvila avdelningen, och de därav föranledda kostnaderna.

f) Förändringar i det kombinerade barn- och utbetalningsregistret

kunna föranledas av:

a) inkomna anmälningar om nyfödda barn, om från utlandet inflyttade barn med svenskt medborgarskap och om i riket skrivna barn, som undfått svenskt medborgarskap,

b) inkomna anmälningar om dödsfall bland barn, avflyttning till utlandet eller övergång till annan nationalitet,

c) avgång i anledning av uppnådda 16 år,

d) ändrad bidragstagare (från modern till fadern, från föräldrar till kommun etc.),

e) ändrad utbetalningspostanstalt,

f) ändrat namn (å barn eller bidragstagare) och

g) förkommet häfte.

Förestående föranleder följande åtgärder å barnbidragsavdelningen:

a) Med ledning av de från nämnd inkomna anmälningarna färdigställas och distribueras legitimationsbevis och häften på sätt ovan sagts. Anmälningsblanketten insorteras i barnregistret.

b) När anmälan om dödsfall åtföljs av kvittenshäftet, avlägsnas korten i utbetalningsregistret respektive kontrollregistret, förses med påteckning om datum för dödsfallet och insorteras i ett »annulleringssystem» efter barnens identitetsnummer. Genom att motsvarande kort i det tidigare beskrivna konrollregistret samtidigt bortplockas, kan, om i något undantagsfall en utbetalning ägt rum å icke återställt häfte, spärrkort tillställas utbetalningspostanstalten med förbud mot vidare utbetalning. Som en ytterligare kontrollåtgärd inlägges ett spärrkort även i kontrollregistret.

c) Efter slutrevision av varje kvartalsredovisning utplockas korten ur såväl barnsom kontrollregistret för de barn, som fyllt 16 år. Korten insorteras i annulleringssystemet.

d) Anmälan om att ny bidragstagare fastställts för visst barn avlåter nämnd å en därför avsedd blankett (bil. 6) med bifogande av det tidigare utfärdade, från vederbörande bidragstagare införskaffade legitimationsbevis, som avser barnet i fråga. Barnbidragsavdelningen förser anmälan med uppgift om utbetalningspostanstalt, sedan vid behov uppgift om eventuellt ändrad sådan postanstalt inhämtats från huvudpostanstalten å utbetalningsorten. Därefter utskriver barnbidragsavdelningen ett legitimationsbevis för den nya bidragstagaren och översänder det till honom. Slutligen insorteras anmälan i barnregistret, varvid där förvarad anmälan rörande den förutvarande bidragstagaren utplockas och arkiveras.

Överflyttas utbetalningen till barnavårdsnämnd behöver nytt legitimationsbevis icke utskrivas.

e) Om bidragstagare önskar ombyte av utbetalningspostanstalt avlåter han anmälan härom å fastställd blankett (bil. 7) med bifogande av legitimationsbeviset. Barnbidragsavdelningen ändrar beviset och återställer det till bidragstagaren, sedan även avdelningens barnregister ändrats.

f) Anmälan från bidragstagare om namnförändring, för vilken näppeligen erford-

ras särskild blankett, föranleder motsvarande ändring på legitimationsbeviset, vilket skall bifogas dylik anmälan, och i barnavdelningens register.

g) Bidragstagares anmälan om att kvittenshäfte förkommit bör åtföljas av legitimationsbeviset. På korten i utbetalnings- och kontrollregistren tillföres bokstaven D (= duplett) omedelbart framför identitetsnumret, med vilken beteckning jämväl legitimationsbeviset kompletteras. Har jämväl legitimationsbeviset förkommit, utfärdas nytt sådant, varå tillföres bokstaven D. I systemet för inlösta kvitton (= kontrollregistret) undersökes därefter vilka kvitton som inlösts. Nytt häfte med det gamla identitetsnumret föregått av bokstaven D tillverkas och utsändes. Kvittona för till utbetalning förfallna belopp i det nya häftet förses med ett stämpelavtryck som utvisar att utbetalning får ske på annan tid än den å kvittot angivna. Även i förevarande fall utfärdas spärrkort först sedan det konstaterats att en obehörig utbetalning föreligger.

Anm. Därest endast legitimationsbeviset förkommit bör anmälan härom åtföljas av kvittenshäfte. Barnbidragsavdelningen utfärdar nytt legitimationsbevis och förser detta med beteckningen »Duplett», varefter häfte och bevis tillställas bidragstagaren.

g) Utbetalning till barnavårdsnämnd.

Barnavårdsnämnd, som skall uppbära barnbidrag, insänder kvittenshäftet direkt till barnbidragsavdelningen. En förteckning, å vilken kvittenshäftesnumren därvid specificeras, bör bifogas. Barnbidragsavdelningen, som ordnar häften och förteckningar nämndvis, avskiljer varje kvartal förfallande kvitton ur häftena. Det nämnd, enligt upprättad specifikation över kvittenshäftesnumren, tillkommande totalbeloppet utbetalas därefter genom girering till nämndens postgirokonto. Utbetalningen synes icke behöva föregås av spärrgranskning. I förevarande fall torde den kontroll vara tillräcklig, som äger rum vid dessa med särskilt stämpelavtryck försedda kvittons insortering under vederbörligt ledkort i kontrollregistret. En därvid uppmärksammad felutbetalning kan säkerligen regleras efter hänvändelse till vederbörlig barnavårdsnämnd.

h) Redovisning och revision.

Postkontor (även för underlydande poststationer) och postexpeditioner upprätta för varje tiodagarsperiod ett sammandrag (bil. 8) över utbetalade barnbidragsbelopp. Sammandraget och tillhörande verifikationer — kvitton från postkontor och poststation var för sig — insändas under rekommendation till barnbidragsavdelningen efter utgången av varje tiodagarsperiod. För varje månad upprätta postkontor och postexpedition barnbidragsredogörelse (bil. 9), vilken åtföljer postmedelsräkningen såsom lösgående bilaga.

Inom barnbidragsavdelningen räknas antalet verifikationer, varefter slutsummans riktighet kontrolleras mot sammandraget. I samband med kontrollräkningen tillses, att kvittona äro avstämplade av utbetalningspostanstalten, kvitterade samt inlösta inom behörig tid. Krediterat kvitto, som är felaktigt, blir föremål för särskild åtgärd. Det felaktiga kvittot ersättes under tiden för utredningen av en ersättningsverifikation. Stämmer icke det krediterade beloppet utredes anledningen till skiljaktigheten och vidtages därav erforderlig åtgärd. Sedan barnbidragsredogörelserna efter månadens utgång inkommit till barnbidragsavdelningen, avprickas tidigare under månaden inkomna sammandrag mot summorna i förenämnda redogörelse. Ifrågavarande redogörelsers slutsummor jämte antalet utbetalade belopp införas därefter

i en liggare med ett uppslag (bil. 10) för varje redovisande postanstalt (postkontor och postexpedition). När månadssummorna för respektive postanstalter införts, summeras de på räknemaskin. De därvid erhållna slutsummorna ange totalantalet och totalbeloppen för hela landet. Summan av beloppen skall stämma med motsvarande summa enligt postmedelsräkningarna, vilken summa erhållits från medelsbokhållarekontoret.

När verifikationerna avstämts mot vederbörligt sammandrag verkställes sortering efter identitetsnumren å kvittona. Då i dylikt nummer ingå 9 siffror, måste sorteringen verkställas i 6 etapper. Härefter inplockas kvittona i kontrollregistret, varvid särskilt aktgives på att spärr mot utbetalning icke förefinnes.

3. Arbetsgången i stort vid utanordning av barnbidrag enligt kvittenshäftessystemet alternativ II a.

Åtgärder vid systemets uppläggning.

a) Barnbidragsanmälningarnas behandling.

Tillvägagångssättet blir här detsamma som enligt alternativ I a.

b) Uppläggning av register.

Med ledning av de från respektive nämnder inkomna anmälningarna uppstansas matriskort på 36-kolumners hålkort. Hålkorten behöva innehålla endast barnens identitetsnummer i hålskrift. Genom att anmälningarna äro sorterade på nummer kunna vid stansningen av matriskorten de sex första siffrorna i identitetsnumret inställas för automatisk stansning. I varje kort skulle alltså förekomma högst tre variabla kolumner.

Korten kontrollstansas, stansningen kontrolleras och felstansade kort rättas. Korten översättas.

c) Tillverkning och utsändning av häften.

Kvittenserna (bil. 11) i häftet skola innehålla följande sakuppgifter:
barnets identitetsnummer,
kvittots giltighetstid,
kvartal, för vilket bidraget utgår, samt
ett löpande nummer per kvitto (t. ex. nr 1 för första kvartalet 1948, nr 2 för andra kvartalet 1948 etc.)

Man får vid häftestillverkningen vid systemets uppläggning beräkna antalet blanketter av olika typer, som behövs för alla häften, som skola tillverkas vid uppläggningen. Likaså får vid den fortsatta löpande tillverkningen upplagans storlek för de olika kvartalen beräknas.

Blanketterna till kvittenshäften tryckas på 36-kolumners hålkort, som perforeras på tvären så, att delen till höger om perforeringen får samma format som 21-kolumners hålkort. Endast denna del av kortet utnyttjas vid tryckningen. Den andra delen är avsedd för häftningen i block. När ett kvitto inlöses, avrives det vid perfore-

ringen och behandlas vid den fortsatta maskinella bearbetningen i 21-kolumners hålkortsmaskiner. På korten tryckes all text utom identitetsnumret. Man får då vid systemets uppläggning minst 4 × 16 = 64 olika korttyper.

I reproducerande stansmaskiner stansas i hela upplagan av varje korttyp det å korten tryckta löpande numret. Denna stansning skall sedermera användas vid kontroll, att förtidsinlösta eller förverkade kvitton ej förekomma i redovisningen.

Korten hopplockas manuellt till häften (minst 1 och högst 64, i medeltal 37 kvittenser per häfte vid uppläggningen). Eventuellt prövas en metod att genom en särskild anordning plocka 10 kort av varje korttyp på samma gång och sedan i en sorteringsmaskin sortera t. ex. 10 × 64 = 640 kort så att i vart och ett av maskinens 10 fack faller kort för

a) 1 kvartalet 1948

b) 2 » 1948

o. s. v.

Man skulle på detta sätt få 10 häften maskinplockade.

Efter matriskorten instansas på ett antal reproducer identitetsnumret i alla kort, tillhörande ett och samma häfte. Kvittoblanketterna pagineras (i klarskrift) antingen i ett särskilt moment genom översättning av hålskriften eller samtidigt med stansningen genom en i de reproducerande stansmaskinerna inbyggd pagineringsstämpel, som omställes manuellt för varje nytt häfte.

Stansningen kontrolleras.

Häftesomslag av hållfast kartong och i något större format än kvittoblanketterna tillverkas.

Korten blockas och förses med omslag. Häftena distribueras.

Matriskorten, som efter häftestillverkningen skola användas vid kontrollen av att obehöriga kvitton ej inkommit, kunna antingen dessförinnan nedskäras till 21-kolumners formatet eller användas i sitt ursprungliga format. I första fallet användas vid revisionen interpolatorer av standardmodell (för 21-kolumners kort), medan maskinerna i senare fallet måste byggas med ett matningsfack för 21-kolumners och ett för 36-kolumners hålkort.

d) Utfärdande av legitimationsbevis.

Se alternativ I a.

e) Erforderliga lokalutrymmen.

Lokalutrymmet och tillverkningstiden för detta alternativ beräknas liksom i alternativ I a till 2 000 m² respektive ett år.

Det löpande arbetet inom barnbidragsavdelningen.

Beträffande

f) Förändringar i det kombinerade barn- och utbetalningsregistret

och

g) Utbetalning till barnavårdsnämnd

blir arbetsrutinen här praktiskt taget densamma som enligt alternativ I a.

h) Redovisning och revision.

När redovisning inkommer kontrolleras denna genom att *antalet* kort per redovisande postanstalt räknas (räkneverk på sorteringsmaskin) och multipliceras med 50. Någon stansning av korten erfordras ej. Att förtidsinlösta eller förverkade kvitton ej ingå i redovisningen kontrolleras med genomlysning eller genom nålning på den vid häftestillverkningen stansade uppgiften om kvittensernas löpande nummer.

Kvittona sorteras i nummerordning efter identitetsnumret.

Som kontroll, att inga obehöriga kvitton förekomma, jämföras inkomna kvitton mot hålkorten i kontrollregistret med avseende på identitetsnumret. Härför användes en interpolator. Kvitton, som ej motsvaras av kort i registret, bli därvid automatiskt utsorterade. Dessa häften få då spärras.

Inlösta kvitton insorteras i nummerordning bland tidigare inlösta. Härför användes interpolator. Insorteringen kan ske enligt följande system.

1 kvartalet } 1:a halvåret }
2 » } } hela året
3 » } 2:a » }
4 » } }

B. Central utbetalning av barnbidrag medelst särskilda anvisningar (alternativen III a och III b).

1. Allmänna synpunkter.

Alternativen i fråga innebära, att barnbidragen utanordnas av ett för hela landet centralt organ, inordnat som en särskild avdelning, här nedan kallad barnbidragsavdelningen, i generalpoststyrelsen. Utbetalning av bidragsbelopp till bidragstagarna sker medelst ett nytt försändelseslag, förslagsvis kallat *barnbidragsanvisning*. Anvisningen tillverkas maskinellt med tillhjälp av hålkort eller adressplåtar och förses på så sätt med erforderliga nummer-, belopps- och adressuppgifter. Anvisningarna för visst kvartal expedieras av barnbidragsavdelningen i slutna försändelser direkt till respektive adresspostanstalter i så god tid, att de äro respektive adresspostanstalter tillhanda senast den 18 i förfallomånaden (i december senast den tredje). Utbetalningssystemet ordnas så att anvisningarna till orter med minst c:a 20 000 innevånare dessutom bli sorterade direkt på fördelningsenhet.

Barnbidragsanvisning anses icke behöva vare sig ingångs- eller skyddsstämplas vid adresspostanstalten. Det torde vidare kunna ifrågasättas, om till poststation adresserade anvisningar där skola behöva införas i ankomstbok. Anvisning utbäres i vanlig ordning av lokal- och lådbrevbärare, utdelas i lösväska, med löspostutdelare eller avhämtas å postanstalt. Om adressaten i vanliga fall erhåller sin post med lantbrevbärare eller genom postombud utsändes anvisningen jämte medel med lantbrevbäraren respektive till postombudet, som redovisar betalningsuppdraget i vanlig ordning. Utbetalningen anknytes icke till viss postanstalt. Den äger sålunda rum i samma ordning, som gäller för vanlig postanvisning. Eftersändning av barnbidragsanvisning skall likaledes kunna begäras på vanligt sätt. Barnbidragsanvisning kvitteras i allmänhet av bidragstagaren personligen. Har barnbidragsanvisning icke kommit bidragstagare tillhanda i behörig tid eller efter mottagandet förkommit, insändes anmälan till barnbidragsavdelningen, som utskriver duplettanvisning. Inlösta bidragsanvisningar insändas av postkontor och postexpeditioner till barnbidragsavdelningen.

Utbetalning av barnbidrag till kommunala myndigheter (barnavårdsnämnder) sker över postgiro.

a) För- och nackdelar med anvisningsformen.

Häftessystemets nackdelar äro utförligt beskrivna i socialvårdskommitténs betänkande XIII (SOU 1946: 37). En del av de synpunkter, som däri framförts mot kvittenshäftessystemet för folkpensionsutbetalningar, kunna visserligen icke åberopas som skäl för att man skall frångå detta system vid utbetalning av barnbidrag. Enligt anvisningsformen skulle dock olägenheterna med bland annat spärranordningar och möjligheterna till pantförskrivning av kvittenshäfte bortfalla även för barnbidragens del. Den stora fördelen med ett anvisningsförfarande ligger emellertid däri, att flera barnbidrag till en och samma bidragstagare kunna sammanföras på en utbetalningshandling. Härigenom blir också själva proceduren vid utbetalningstillfället förenklad. Denna förenkling framträder särskilt, när bidragsbelopp skall lyftas genom förmedling av lantbrevbärare. Vidare uppstår vid beloppens sammanförande en icke oväsentlig blankettbesparing, som icke kan nås vid häftessystem, där ett häfte måste utställas för varje bidragsberättigat barn. Tages därjämte hänsyn till den för närvarande kännbara pappersbristen, blir anvisningssystemet, där det vid starten aktuella behovet av blanketter är betydligt mindre än vid häftessystemet, avsevärt lättare att genomföra. Slutligen förtjänar framhållas, att kostnaderna för tillverkningen av bidragsanvisningarna bli mindre vid ett centralt organ, där arbetet kan mekaniseras genom användning av kontorsmaskiner, än vid decentralisering till respektive kommuner, som ofta icke ha tillgång till mekaniska hjälpmedel.

En nackdel med anvisningsförfarande i förhållande till häftessystemet är den fyra gånger årligen återkommande utskrivningen och distributionen av anvisningarna. Vid anvisningsförfarandet bortfaller vidare det värde för bidragstagaren, som ligger i häftessystemet och som hänger samman med känslan av trygghet att i sin ägo ha en handling, som framdeles å fastställda tider kan omsättas i kontant valuta.

b) Utbetalningar.

Barnbidragsanvisning är icke knuten till viss fixerad utbetalningsanstalt utan utbetalning av denna kan äga rum på samma sätt som på vanlig postanvisning. Giltighetstiden är som redan framhållits från och med den 21 i sista kvartalsmånaden till och med den 20 i påföljande månad utom beträffande fjärde kvartalet, då giltighetstiden blir från och med den 6 december till och med den 5 nästa januari. Anvisning kvitteras av adressaten personligen. För beloppets utfående skall bidragstagarens medborgarkort obligatoriskt företes. Anlitas bud för medlens avhämtning, skall budet på därför avsedd plats på barnbidragsanvisningen jämväl teckna sitt namn och adress.

c) Eftersändning.

Barnbidragsanvisning skall kunna eftersändas i samma ordning som vanlig postanvisning. Begäres eftersändning för flera anvisningar i följd till en och samma bidragstagare, skall förhållandet anmälas till barnbidragsavdelningen.

d) Förkomna anvisningar.

Skulle adresspostanstalten den 19 i förfallomånaden ännu icke ha mottagit väntad barnbidragsanvisningsförsändelse från barnbidragsavdelningen, skall anmälan härom omedelbart göras till sistnämnda avdelning (i förekommande fall per telefon eller telegraf). Poststation gör dylik anmälan över det överordnade postkontoret. Barnbidragsavdelningen utfärdar omedelbart nya bidragsanvisningar till vederbörande

postanstalt. Kommer den ursprungliga försändelsen till rätta, skall denna eller i förekommande fall den sista försändelsen omgående återställas till barnbidragsavdelningen.

Anmäler bidragstagare, att han icke mottagit anvisning för visst kvartal eller att anvisning efter mottagandet förkommit och att han för den skull önskar duplett av anvisningen, har han att på särskild av postverket tillhandahållen blankett (bil. 12) inlämna framställning härom till den postanstalt, som han vanligen anlitar för utbekommande av barnbidrag. Härvid uppgives i förekommande fall de närmare omständigheter, under vilka anvisningen förkommit. I framställningen bör han förbinda sig dels att, om anvisningen kommer till rätta, omedelbart återställa den till vederbörande postanstalt, dels ock att återbetala beloppet, om detta skulle råka utbetalas till honom två gånger.

Sedan postanstalten förvissat sig om att anvisningen icke blivit antecknad som eftersänd, insändes anmälan till barnbidragsavdelningen, som skyndsammast har att taga ställning till frågan och i förekommande fall utfärda duplettanvisning.

e) Utbetalning av bidrag, om bidragstagaren avlidit.

Företes anvisning, och uppges därvid att adressaten avlidit, skall vederbörande hänvisas till nämnden, genom vars försorg anmälan om ändring av bidragstagare (bil. 13) avlåtes till barnbidragsavdelningen. Den gamla anvisningen bifogas lämpligen sagda anmälan, försedd med anteckning om att den tidigare bidragstagaren avlidit. Från barnbidragsavdelningen expedieras ny anvisning, utställd på den nya bidragstagaren.

f) Anvisningar, som icke företes under giltighetstiden.

Har bidrag icke utkvitterats före giltighetstidens utgång, har bidragstagaren, därest han önskar lyfta bidraget, att med bifogande av anvisningen inge framställning (bil. 14) till barnbidragsavdelningen om att beloppet måtte utanordnas på nytt. Utbetalning bör då ske över postgiro.

2. Arbetsgången i stort vid användning av barnbidragsanvisningar tillverkade enligt hålkortsmetod A (alternativ III a).

a) Register.

Underlaget för utbetalning av barnbidrag bildas av en anmälan i 2 exemplar från folkregistret till nämnd om varje fött eller från utlandet inflyttat barn. Dessa anmälningar, registerkort (bil. 15—16), insändas till barnbidragsavdelningen, varvid vederbörande nämnd å bilaga 15 lämnar uppgift om fastställd bidragstagare, dennes identitetsnummer, namn och adress samt daterar, underskriver och stämplar anmälan.

Därest det anses erforderligt att även nämnd upplägger register, översänder folkregistret även ett plåtavtryck på formulär 15 till nämnden.

Barnbidragsavdelningen inordnar det ena registerkortet (bil. 16) i *barnregister* efter identitetsnummer och det andra (bil. 15) i ett *bidragstagarregister* efter bidrags-

tagarens identitetsnummer. Innan korten inordnas i dessa register, behandlas de på sätt, som beskrives i det efterföljande.

Utöver dessa tvenne korresponderande register upplägges i hålkortsform ett *namnregister* (bil. 17) och ett *adressregister* (bil. 18) bestående av kort för varje bidragstagare. Vidare erfordras en *tillkomst-* och en *avgångsjournal,* i vilka varje dags förändringar i registren antecknas.

Hålkortsregistren ha till huvuduppgift att tjäna som underlag vid utfärdandet av anvisningarna. Journalerna erfordras för kontroll av att rätt antal bidrag vid varje särskilt tillfälle utanordnas.

b) Åtgärder i anledning av nytillkomna barn.

Daglig rutin.

1. Barn- och bidragstagarregisterkorten granskas allteftersom de inkomma till barnbidragsavdelningen, varefter de datumstämplas och förses med ett för varje dag löpande kontrollnummer. Nummerseriens slutnummer för dag införes i tillkomstjournalens summakolumn för dagen i fråga.

2. Koden för bidragstagarens adresspostanstalt utsättes å registerkorten, sedan vid behov uppgift om fördelningsenhet inhämtats från adresspostanstalten.

3. I registerkorten instansas kontrollnumret, barnets och bidragstagarens identitetsnummer samt koden för adresspostanstalten. Kontroll av stansningen erhålles genom jämförelse av korten i s. k. reproducer. För att man skall kunna skilja de båda registerkorten åt, stansas i barnkorten ett X i kolumn 48 och i bidragstagarkorten ett O i nämnda kolumn.

4. De X-märkta korten sorteras maskinellt efter barnens födelsemånad och antalet kort räknas för varje månad. Månadssummorna införas i vederbörlig födelsemånads kolumn i tillkomstjournalen och deras total avstämmes med den tidigare däri antecknade dagstotalen.

Kvartalsvis.

5. Sedan samtliga barn- och bidragstagarkort för ett kvartal inkommit (cirka en månad efter kvartalets slut), fördelas de nytillkomna bidragstagarkorten i sorteringsmaskin på respektive adresspostanstalter, inom vilka de ordnas efter bidragstagarnas identitetsnummer. I en s. k. collator undersökes, om två eller flera kort finnas för en och samma bidragstagare, varvid alla kort utom ett för varje bidragstagare automatiskt frånskiljas. Kort, som icke frånskiljas automatiskt, utplockas manuellt.

I collatorn utsorteras därefter — med hjälp av de nya bidragstagarkorten — ur namnkorts- och adresskortskartoteken de kort, vilkas identitetsnummer motsvara respektive nummer å de nya korten till bidragstagarregistret. De därvid utsorterade namnkorten och adresskorten, vilka alltså alla avse bidragstagare, som skola ha bidrag för ytterligare *ett* barn — dessa kort utgöra det stora flertalet av alla namn- och adresskort, som skola ändras av ifrågavarande anledning — ändras på mekanisk väg såtillvida, att uppgiften om antalet barn ökas med 1 och uppgiften om beloppet med 50 kronor. Denna operation tillgår så, att korten maskinellt sorteras efter antalet barn, varefter de reproduceras med iakttagande av att barnantalet och beloppet justeras under hänsynstagande till tidigare antal och belopp. Härefter annulleras de namnkort och adresskort, som ersatts med nya sådana.

Från de registerkort, som avse helt nya bidragstagare med ett barn, stansas ma-

nuellt namnkort och adresskort var för sig. Kontrollstansning erfordras ej i fall som detta. Siffrorna för barnantal och belopp, vilka i samtliga fall skola vara 1 respektive 50, ävensom identitets- och adresspostanstaltsnummer kontrolleras nämligen mot de nya registerkorten i en s. k. reproducer.

Med ledning av sådana nya bidragstagarkort, som avse utbetalning av bidrag för två eller flera barn till en och samma bidragstagare, utsökas och ändras manuellt motsvarande i namnkorts- och adresskortsregistren befintliga kort med samma identitetsnummer eller stansas helt nya namnkort och adresskort.

6. De justerade namn- och adresskorten ordnas i sorteringsmaskin postanstaltsvis och därinom i identitetsnummerföljd. De insorteras slutligen med hjälp av s. k. collator i respektive register.

Till bidragstagarregistret hänförliga nytillverkade kort sorteras maskinellt i en följd efter bidragstagarnas identitetsnummer. De insorteras därefter med hjälp av collatorn i själva registret.

Barnregisterkorten sorteras maskinellt i en följd efter barnens identitetsnummer, varefter de inplockas i barnregistret.

c) *Åtgärder i anledning av avgångna barn.*

Daglig rutin.

1. Genom dödsfall eller avflyttning till utlandet avgånget barn anmäler folkregistret å avgångskort (hålkort) till barnbidragsavdelningen. Denna granskar och datumstämplar anmälan samt förser den med ett löpande kontrollnummer. Totala antalet antecknas dagligen i avgångsjournalen.

2. Koden för bidragstagarens adresspostanstalt utsättes å anmälan.

3. Kontrollnumret, barnets och bidragstagarens identitetsnummer, datum, kod för orsak till avgången och kod för adresspostanstalt instansas i anmälan.

Kvartalsvis.

4. De stansade avgångskorten (anmälningarna) ordnas i sorteringsmaskin efter barnens identitetsnummer. Ur barnregistret utplockas manuellt motsvarande barnkort. I reproducern kontrolleras utplockningens riktighet. Barnens namn kontrolläsas från barnkorten mot avgångskorten. Slutligen förses de utplockade barnkorten med annulleringsstansning och arkiveras.

5. Med ledning av avgångskorten tabuleras en kontrollista, som utvisar antalet under olika månader avgångna barn. Antalet för varje månad antecknas i avgångsjournalen. Kvartalssumman avstämmes mot summan av de tidigare i journalen införda dagliga avgångssiffrorna under kvartalet.

6. Avgångskorten sorteras i maskin efter bidragstagarnas identitetsnummer. Ur bidragstagarregistret utplockas manuellt motsvarande kort. Även här kontrolleras i reproducern att rätt kort utplockats. Stansningen kontrolleras genom läsning av bidragstagarnas namn från bidragstagarkorten mot avgångskorten. Slutligen förses de utplockade bidragstagarkorten med annulleringsstansning och arkiveras.

7. Med bibehållen ordning efter bidragstagarnas identitetsnummer ordnas avgångskorten postanstaltsvis i sorteringsmaskin och ur vederbörliga register utplockas manuellt motsvarande namn- och adresskort. I collator undersökes, om två eller flera avgångskort finnas för samma bidragstagare, varvid alla kort utom ett för varje sådan person automatiskt frånskiljas. Ej maskinellt framplockade kort frånskiljas manuellt.

De namnkort och adresskort, som motsvaras av ett avgångskort, sorteras i grupper

efter antalet barn, varefter de av dessa namnkort och adresskort, som avse två eller flera barn, reproduceras till nya kort, upptagande ett barn mindre och ett med 50 kronor minskat belopp. De namnkort och adresskort, som avse två eller flera samtidigt avgående barn, ersättas i förekommande fall med nya kort, där uppgifterna om barnantal och belopp instansas från fall till fall. De utplockade namnkorten och adresskorten förses med annulleringsstansning och arkiveras. Avgångskorten arkiveras, sedan de eventuellt sorterats efter barnens identitetsnummer.

De nya namnkorten och adresskorten inplockas i respektive register. Detta kan eventuellt ske i collatorn samtidigt med den insortering av nya kort, som beskrivits under b) 6 här ovan.

8. De barnkort, som hänföra sig till nästa kvartal överåriga barn, avskiljas ur barnregistret och antalet per födelsemånad räknas och införes i avgångsjournalen.

9. Sistnämnda kort sorteras och behandlas analogt med vad som angivits för övriga avgångskort under c) 6—7. Under 7 omhandlade operationer böra möjligen utföras för samtliga avgångskort gemensamt med utnyttjande av collatorn.

d) Åtgärder vid ändring i fråga om bidragstagare.

Daglig rutin.

1. Dylik ändring kan avse enbart adressändring eller ombyte av bidragstagare. Adressanmälan gör bidragstagaren själv å därför avsedd hålkortsblankett. Anmälan om att ny bidragstagare fastställts för visst barn avlåter nämnd enligt särskilt formulär å hålkort.

2. Till barnbidragsavdelningen inkommen adressanmälan datumstämplas och stansas med bidragstagarens identitetsnummer. Vidare stansas ett nytt adresskort.

3. Anmälan, som avser ombyte av bidragstagare, datumstämplas och stansas med bidragstagarens och barnets identitetsnummer ävensom med kod för adresspostanstalten. Ur barnregistret framplockas motsvarande barnkort och ur bidragstagarregistret motsvarande bidragstagarkort.

Ett nytt barnkort stansas. Till detta överföres manuellt uppgiften om barnets namn. De gamla barn- och bidragstagarkorten förses med annulleringsstämpel och arkiveras. Det nya barnkortet insorteras på sin plats i barnregistret.

Slutligen stansas ett nytt namnkort och ett nytt adresskort.

Kvartalsvis.

4. Under d) 1 här ovan omförmälda anmälningar uppsorteras maskinellt efter bidragstagarens identitetsnummer och insorteras i bidragstagarregistret. Denna insortering bör möjligen göras samtidigt med insorteringen av de nya kort, som avhandlats under b) 6 här ovan.

5. Nystansade namnkort och adresskort — enligt d) 2—3 — sorteras postanstaltsvis och därinom i nummerföljd efter bidragstagarens identitetsnummer. De insorteras därefter i respektive register, varvid adressanmälningar motsvarande tidigare adresskort samtidigt utsorteras. Även denna operation kan ske samtidigt med insorteringen enligt b) 6.

Den utsortering av icke längre giltiga namnkort och adresskort, som erfordras på grund av ombyte av bidragstagare, sker i collatorn med hjälp av de enligt operation d) 3 utplockade bidragstagarkorten.

Anm. Alla kort, som utsorteras (utplockas) eller insorteras (inplockas) i namn- och adresskartoteken, tabuleras per adresspostanstalt. Därvid tagas s. k. summakort

och användas saldokort, varigenom erhålles en fortlöpande kontroll av dels det antal bidragsberättigade barn, dels det totalbelopp, som registrerats på varje adresspostanstalt. Totalerna härav ävensom totalerna för varje utsortering och insortering avstämmas mot de i tillkomst- och avgångsjournalerna angivna värdena.

e) Tillverkning av barnbidragsanvisningar, dessas distribution.

Sedan de namnkort och adresskort, som bilda utbetalningsregistret, varje kvartal justerats med hänsyn till nytillkomna och avgångna barn samt ändrade uppgifter, tillverkas barnbidragsanvisningar (bil. 19).

Arbetsgången skulle därvid bliva i stort följande.

1. Erforderliga sifferuppgifter, omfattande adresspostanstaltsnummer, bidragstagarens identitetsnummer och belopp, reproduceras i hålskrift från namnkorten till anvisningskort.

2. I en s. k. interpreter överföres hålskriften till klarskrift å anvisningskorten.

3. Slutligen överföras i tabulator namn och adress från namnkorten och adresskorten till anvisningskorten (i klarskrift), varvid automatiskt stansas ett summakort per adresspostanstalt. Sådant summakort utvisar antalet anvisningar och totalbeloppet för postanstalten.

4. Med hjälp av summakorten tabuleras en kontrollista, från vilken beloppen avstämmas mot de i anmärkningen under d) 5 angivna värdena.

5. För att underlätta distributionen av de anvisningar, som äro adresserade till orter med minst c:a 20 000 innevånare, uppdelas dylika anvisningar i sorteringsmaskin och med ledning av postanstaltsnumren på fördelningsenheter, varmed avses varje inom ett brevbärardistrikt ingående distriktsdel, varje låd- eller lantbrevbärare eller varje annan förekommande enhet.

f) Redovisning och revision.

1. Postkontor (även för underlydande poststationer) och postexpeditioner upprätta för varje tiodagarsperiod ett sammandrag (bil. 20) över inlösta barnbidragsanvisningar. Sammandraget och tillhörande verifikationer — verifikationerna från postkontor och poststationer buntade var för sig — insändas till barnbidragsavdelningen efter utgången av varje tiodag. För varje månad upprätta postkontor och postexpeditioner barnbidragsredogörelse (bil. 9), vilken insändes till generalpoststyrelsen såsom lösgående bilaga till postmedelsräkningen.

2. Med ledning av de till barnbidragsavdelningen inkomna krediterade anvisningarna tabuleras en kontrollista, varvid automatiskt erhålles ett summakort för varje redovisande postanstalt. Dylikt summakort avstämmes mot vederbörligt sammandrag, varefter i kortet instansas sammandragets antalsuppgifter. När ett summakort föreligger för samtliga postanstalter och tiodagar i redovisningsmånaden, tabuleras de postanstaltsvis ordnade tiodagssummakorten, varvid automatiskt framställes ett månadssummakort per postanstalt. Med ledning av dessa månadssummakort tabuleras ett månadssammandrag för hela landet, vilkets slutsumma avstämmes mot motsvarande summa enligt medelsbokhållarkontorets månadssammandrag. Slutligen kan med användning av månadssummakorten i tabulator utskrivas ett för statistiskt ändamål erforderligt årssammandrag för varje postanstalt.

3. När alla ett kvartal tillhörande anvisningar inkommit, sorteras de maskinellt efter den ursprungliga adresspostanstalten tillsammans med de under e) 3 omnämnda summakorten. Därefter tabuleras en lista per postanstalt. Genom att anvis-

ningarnas totalbelopp subtraheras från summakortets totalbelopp, erhålles 0-saldokontroll för sådana postanstalter, varifrån alla anvisningar återkommit kvitterade.

4. För de postanstalter, för vilka 0-saldo icke erhållits, sorteras anvisningarna i identitetsnummerföljd och kontrolleras i collatorn mot namn- och adresskartoteket. Därvid frånskiljas automatiskt de namnkort och adresskort, som svara mot oinlösta anvisningar. I anslutning därtill kan lätt kontrolleras om beloppet obehörigen ändrats å någon anvisning.

5. Därest det skulle anses behövligt att av nämnderna lämnade uppgifter om bidragsberättigade barn kontrolleras mot folkregistret, kan detta ske antingen genom att barnkort dupliceras och stickprovsvis jämföras med folkbokföringens riksregister eller genom att barnkorten tabuleras till en kontrollista, vilkens uppgifter sedan avprickas mot förenämnda riksregister.

6. Även i anledning av dödsfall annullerade barnkort kunna på liknande sätt revideras mot folkregistret.

Sedan förestående redogörelse utarbetats, har firman under hand meddelat, att den erhållit underrättelse från fabriken om en teknisk förbättring på maskinerna, som i vissa avseenden skulle inverka förenklande på systemet. Man skulle således icke behöva skilda namnkort och adresskort utan endast ett kort för framställning av varje anvisning. Någon omarbetning av förslaget i anledning därav har emellertid icke ansetts möjlig att göra nu och torde ej heller vara erforderlig. Ändringen synes nämligen icke vara så genomgripande, att den kan inverka på valet av alternativ. Vid ett eventuellt val mellan olika hålkortssystem få givetvis dessa system ytterligare utredas och vägas mot varandra.

3. Arbetsgången i stort vid användning av barnbidragsanvisningar tillverkade enligt hålkortsmetod B (alternativ III a).

a) Register.

Vid systemets uppläggning erhåller barnbidragsavdelningen från respektive nämnder en anmälan på s. k. dualkort i 1 exemplar (bil. 21) om varje bidragsberättigat barn. På ett särskilt dualkort (bil. 22) uppger nämnden bidragstagarens identitetsnummer, namn och adress samt identitetsnummer för alla barn, för vilka bidragstagaren skall uppbära bidrag. Dessa båda slag av kort benämnas i fortsättningen barnkort respektive bidragstagarkort. Bidragstagarkorten äro daterade, underskrivna och stämplade samt lagda intill motsvarande barnkort.

När korten inkomma från nämnderna stansas de och översättas samt inordnas, barnkorten i ett *barnregister* efter barnens identitetsnummer och de andra korten i ett *bidragstagarregister* efter bidragstagarnas identitetsnummer. Det senare registret skall tjäna som underlag vid utfärdandet av barnbidragsanvisningar.

I fortsättningen avlåter folkregistret till respektive nämnder en anmälan på dualkort i 1 exemplar (eventuellt 2) om varje fött eller från utlandet inflyttat barn. Dessa anmälningar kompletteras med bidragstagarens identitetsnummer, namn och adress och insändas till barnbidragsavdelningen. På samma sätt anmäles till barnbidragsavdelningen även inträffade dödsfall bland barn och bidragstagare samt ombyte av bidragstagare av annan anledning.

Anmälda förändringar av utanordningsbesluten föranleda ändringar i barnbidragsavdelningens båda register på sätt nedan beskrives samt i en *tillkomst-* och *avgångsjournal,* som erfordras för kontroll av att rätt antal bidrag utanordnas vid varje särskilt tillfälle (kvartal).

b) Åtgärder i anledning av nytillkomna barn.

Daglig rutin.

1. Barnkorten granskas allteftersom de inkomma till barnbidragsavdelningen, varefter de datumstämplas och förses med ett för varje dag löpande kontrollnummer. Nummerseriens slutnummer för dag införes i tillkomstjournalens summakolumn för dagen i fråga.

2. Koden för bidragstagarens adresspostanstalt utsättes å barnkorten, sedan vid behov uppgift om fördelningsenhet inhämtats från adresspostanstalten.

3. I barnkorten instansas barnets och bidragstagarens identitetsnummer. Stansningen kontrolleras.

4. Korten sorteras maskinellt på barnens födelsemånad och antalet kort räknas för varje månad. Månadssummorna införas i vederbörlig födelsemånads kolumn i tillkomstjournalen och deras total avstämmes mot den tidigare däri antecknade dagstotalen.

Kvartalsvis.

5. Sedan alla barnkort för ett kvartal inkommit sorteras de på bidragstagarnas identitetsnummer. I en s. k. interpolator undersökes om två eller flera kort (= tvillingar och trillingar) finnas med en och samma bidragstagare, varvid alla kort utöver ett med samma identitetsnummer för bidragstagare automatiskt utsorteras. Motsvarande kort, som icke utsorterats, utplockas manuellt.

Övriga nya barnkort jämföras i interpolatorn med korten i bidragstagarregistret. Interpolatorn arbetar på bidragstagarens identitetsnummer. Härvid utplockas de bidragstagarkort, vars identitetsnummer motsvara numret i de nya barnkorten. Från dessa utsorterade bidragstagarkort, som alltså alla avse bidragstagare, som skola ha bidrag för ytterligare *ett* barn, reproduceras nya bidragstagarkort med samma stansade uppgifter som i de gamla korten men med antalet barn genomgående ökat med 1. Korten översättas och uppgifterna om barnens identitetsnummer påföras manuellt efter de gamla bidragstagarkorten och de nya barnkorten. De gamla bidragstagarkorten makuleras.

Efter barnkorten för nytillkomna förstfödda barn — dessa kort avse alltså helt nya bidragstagare med 1 barn — stansas nya bidragstagarkort med bidragstagarens identitetsnummer, namn och adress, antalet barn (= 1), postanstaltsnummer samt barnets identitetsnummer. De manuellt stansade uppgifterna kontrolleras, en del genom kontrollstansning och en del (namn och adress) genom läsning mot barnkorten. Korten översättas.

För nya bidragstagare, som skola ha bidrag för mer än ett barn och för förutvarande bidragstagare, vars bidrag skola ökas för mer än ett nytillkommande barn, uppläggas manuellt nya kort.

6. Barnkorten sorteras på barnens identitetsnummer och inplockas sist i barnregistret. Bidragstagarkorten sorteras per postanstalt och antalet barn inom varje postanstalt räknas för avstämning mot tillkomst- och avgångsjournalen. Korten sorteras därefter på bidragstagarnas identitetsnummer och insorteras med interpolatorn i registret.

c) Åtgärder i anledning av avgångna barn.

Daglig rutin.

1. Genom dödsfall eller avflyttning till utlandet avgånget barn anmäler folkregistret å ett avgångskort (ej hålkort) till barnbidragsavdelningen. Denna granskar och datumstämplar anmälan samt förser den med ett löpande kontrollnummer. Totala antalet antecknas dagligen i avgångsjournalen.

Kvartalsvis.

2. Anmälningarna sorteras manuellt på barnens identitetsnummer. Ur barnregistret utplockas manuellt motsvarande barnkort. Utplockningens riktighet kontrolleras genom att barnens namn läsas mot anmälningarna.

3. Barnkorten sorteras på uppgifterna om födelseår och -månad i identitetsnumret, och antalet under olika månader avgående barn räknas. Antalet för varje månad antecknas i avgångsjournalen. Kvartalssumman avstämmes mot summan av de tidigare i journalen införda dagliga avgångssiffrorna under kvartalet.

4. Barnkorten sorteras på bidragstagarnas identitetsnummer samtidigt med barnkorten för nytillkomna barn enligt b) 5 ovan. Även utplockning av barnkort med samma bidragstagarnummer samt interpolering mot korten i bidragstagarregistret sker samtidigt med motsvarande arbeten i anledning av nytillkomna barn.

5. Utplockade bidragstagarkort sorteras på antalet barn i två grupper, nämligen 1 respektive flera barn. Från korten i den senare gruppen reproduceras nya bidragstagarkort med samma stansade uppgifter som de gamla korten men med antalet barn genomgående minskat med 1. Korten översättas och uppgifterna om kvarstående barns identitetsnummer påföras manuellt efter de gamla bidragstagarkorten och de nya barnkorten.

I de fall, där antalet barn för en och samma bidragstagare minskat med mer än 1, uppläggas manuellt nya bidragstagarkort.

6. Barnkorten arkiveras. Bidragstagarkorten sorteras och behandlas i övrigt på sätt ovan sagts under b) 6.

7. De barnkort, som hänföra sig till nästa kvartal överåriga barn, utplockas ur barnregistret, och antalet per födelsemånad räknas och införes i avgångsjournalen.

8. Korten sorteras och behandlas även i övriga avseenden analogt med vad som ovan angivits under c) 3—6. Sortering, utplockning av bidragstagarkort i interpolatorn, tillverkning av nya bidragstagarkort o. s. v. utföres sålunda samtidigt för bägge kategorierna kort.

d) Åtgärder vid ändring i fråga om bidragstagare.

Dylik ändring kan avse enbart adressändring eller ombyte av bidragstagare. Adressanmälan gör bidragstagaren själv å därför avsedd blankett. Anmälan om att nya bidragstagare fastställts för visst barn avlåter nämnd å särskilt formulär.

Daglig rutin.

Till barnbidragsavdelningen inkommen adressanmälan, som skall innehålla uppgift om bidragstagarens identitetsnummer och namn samt gamla och nya adress, datumstämplas. Efter anmälan stansas matriskort med bidragstagarens identitetsnummer. Matriskorten kontrollstansas och översättas.

Anmälan, som avser ombyte av bidragstagare och som skall innehålla uppgift om

identitetsnummer och namn för såväl den gamla som den nya bidragstagaren samt namn och identitetsnummer för alla barn, som beröras av ombytet, datumstämplas. Anmälningarna sorteras manuellt på äldsta barnets identitetsnummer. Motsvarande barnkort utplockas manuellt ur barnregistret och urplockningens riktighet kontrolleras genom läsning av barnkort mot anmälningar med avseende på barnens namn.

Från de utplockade barnkorten reproduceras nya barnkort med nya identitetsnummer för bidragstagarna. Barnens namn överföras manuellt. De nya barnkorten översättas och insorteras i barnregistret.

Kvartalsvis.

De i anledning av adressändringar upplagda matriskorten samt utplockade barnkort, som ersatts med nya med nytt bidragstagarnummer, sorteras på bidragstagarnas identitetsnummer och interpoleras mot bidragstagarregistret. Detta sker samtidigt med motsvarande operationer enligt b) 5 och c) 4 ovan.

Från de utsorterade bidragstagarkort, vari adressen skall ändras, reproduceras nya kort. Vid reproduceringen överföras alla uppgifter utom adress och postanstaltsnummer, som stansas manuellt efter anmälningarna. Korten översättas och stansningen kontrolleras. Korten kompletteras manuellt med uppgift om barnets eller barnens identitetsnummer och insorteras sedermera i bidragstagarregistret.

Efter anmälningarna om ombyte av bidragstagare stansas nya bidragstagarkort. Stansningen kontrolleras och korten översättas. Uppgifterna om barnens identitetsnummer påföras manuellt. Korten insorteras sedermera i bidragstagarregistret.

e) Tillverkning av barnbidragsanvisningar och distribution av dessa.

Sedan registret över bidragstagare varje kvartal justerats med hänsyn till nytillkomna och avgångna barn samt ändringar av annat slag, tillverkas barnbidragsanvisningar (bil. 23), varvid arbetsgången i stort sett skulle bli följande.

För tillverkningen användes en s. k. reprinter, en hopbyggnad av en reproducerande stansmaskin och en översättningsmaskin. Från bidragstagarkortet överföres hålskriften av bidragstagarens identitetsnummer, postanstalt och antalet barn till ett blankt kort för barnbidragsanvisning. I följande arbetstempon översättas dessa uppgifter ävensom bidragstagarens namn och adress samt belopp genom impulser från bidragstagarkortet. När anvisningarna lämnat reprintern, avskäres en del av korten så att dessa få samma längd som blanketter i A 6-formatet.

Anvisningarna sorteras per postanstalt och därinom på antalet barn. Antalet kort på ett barn, två barn etc. avläses i sorteringsmaskinens räkneverk. Med ledning av dessa antalsuppgifter uträknas antalet barn per postanstalt och avstämmes mot en kontrolljournal. Denna föres med ett upplägg för varje postanstalt och underhålles med hänsyn till inträffade förändringar.

Anvisningar till orter med minst c:a 20 000 innevånare sorteras med ledning av postanstaltsnumren på fördelningsenheter. Därefter distribueras anvisningarna.

f) Redovisning och revision.

När redovisning över kvitterade barnbidragsanvisningar inkommer till barnbidragsavdelningen — jämför hålkortsmetod A, alternativ III a avdelning f) 1 — äro anvisningarna för varje redovisande postanstalt sorterade på antalet barn. Antalet anvisningar inom varje beloppsgrupp räknas. Med hjälp av tabeller omräknas detta antal i belopp, som avstämmes mot redovisningen. Därvid upptäckes, om beloppet obehörigen ändrats på en anvisning.

Erforderliga redovisningssammandrag för hela landet för avstämning mot medelsbokhållarekontorets månadssammandrag och eventuellt för statistiskt ändamål upprättas manuellt med ledning av postanstalternas redovisningshandlingar.

Anvisningarna sorteras därefter på bidragstagarnas identitetsnummer och interpoleras mot bidragstagarregistret. Härvid utsorteras de bidragstagarkort, vars motsvarande anvisning ej inkommit krediterad. Likaledes erhålles kontroll över att ej mer än en anvisning förekommer med samma identitetsnummer.

Bidragsanvisningar för ett visst kvartal hopsorteras slutligen per bidragstagares identitetsnummer med anvisningar från tidigare kvartal.

4. Arbetsgången i stort vid användandet av adressplåtar för utskrivning av barnbidragsanvisningar (alternativ III b).

a) Register.

De från vederbörande nämnd överlämnade beslutshandlingarna tjäna som registerkort i två av de register, som måste upprättas inom barnbidragsavdelningen, nämligen *barnregistret* och *utbetalningsregistret*. Själva nämndbeslutet tecknas på en blankett för barnbidragsanmälan (formulär enligt bil. 24 vid starten och enligt bil. 25 i fortsättningen). Detta beslut åtföljes av avtryck av folkbokföringsplåtarna för det eller de barn, vilka äro upptagna i anmälan. För avtrycken, som gjorts av länsregistren och översänts till respektive nämnder, användes fastställt formulär (bil. 26). Därest det anses lämpligt att jämväl nämnd upprättar register med tillhjälp av antingen ettdera eller bägge dessa formulär, översändas dubbla avtryck av folkbokföringsplåtarna från länsregistren respektive utskrives barnbidragsanmälan i två exemplar med kopieringssystem.

Nämnden meddelar i anmälan uppgift om bidragstagarens identitetsnummer, namn, bostadsadress och adresspostanstalt ävensom identitetsnummer för det eller de barn, för vilka bidrag skall utgå. Anmälan dateras, underskrives och förses med nämndens stämpel. Med avtrycken från länsregistren har nämnden icke att taga annan befattning än att förse dem med bidragstagarens identitetsnummer och bifoga dem till respektive anmälningar.

Till barnbidragsavdelningen inkomna avtryck av barnens folkbokföringsplåtar (bil. 26) inordnas i ett *barnregister* över samtliga barn i landet, för vilka bidrag utgå. Korten i detta register ordnas efter barnens identitetsnummer, som återfinnas överst till höger på avtrycken av barnplåtarna. Barn med samma födelsetid sorteras i födelsenummerordning. På så sätt kan vid behov visst barn lätt återfinnas i registret. Före insorteringen i registret granskas avtrycken mot anmälan (bil. 24 eller 25) och förses med numret på bidragstagarens adresspostanstalt samt, i vissa fall, med ett fördelningsnummer (se nedan beträffande utbetalningsregistret).

De till barnbidragsavdelningen inkomna anmälningarna (bil. 24 respektive 25) granskas med avseende på beslutets riktiga avfattning och barnens identitetsnummer jämföras med de bifogade avtryckskorten. Eventuellt ofullständiga anmälningar återsändas för komplettering. Anmälningskorten förses därefter med sifferkod för adresspostanstalten och kort, som hänföra sig till ort med c:a 20 000 innevånare eller flera, utplockas. Dessa senare översändas till respektive adresspostanstalter för att genom deras försorg åsättas sifferkod för fördelningsenhet. Antalet barn till en och samma bidragstagare antecknas i särskild kolumn på anmälan. Anmälningarna

inordnas i ett *utbetalningsregister,* där korten äro uppställda efter adresspostanstalt och eventuellt fördelningsenhet samt inom denna efter bidragstagarnas identitetsnummer.

Förutom dessa båda korresponderande register upplägges ett s. k. *tryckande register* av adressplåtar. I dylik plåt instansas uppgifter om det sammanlagda bidragsbeloppet till bidragstagaren, dennes namn och adress samt identitetsnummer ävensom sifferuppgifterna om adresspostanstalt, fördelningsenhet (i förekommande fall) och antalet barn. Detta tryckande register, vari plåtarna ordnas på samma sätt som korten i utbetalningsregistret, har till uppgift att tjäna som underlag vid utfärdandet av barnbidragsanvisningarna.

Avtryck tagas av samtliga aktuella plåtar i det tryckande registret och ordnas efter bidragstagarnas identitetsnummer till ett *kontrollregister,* efter vilket de krediterade bidragsanvisningarna insorteras kvartal för kvartal.

För kontroll av att rätt antal bidrag utanordnas vid varje utskrivning av anvisningarna upplägges slutligen en *journal över tillkomna och avgångna barn,* i vilken förändringarna i antalet barn inom de olika adresspostanstalterna (respektive enheterna inom dessa) antecknas. Anteckningar verkställas lämpligen en gång per vecka. Journalen, som anordnas i kortsystem med synliga rubriker, föres per kvartal i och för avstämning med de kvartalsvis utgående barnbidragsanvisningarna.

b) Åtgärder i anledning av nytillkomna barn.

1. Allteftersom anmälningar om nytillkomna barn med vidfogade avtryck av folkbokföringsplåtarna ingå till barnbidragsavdelningen förses dessa i överensstämmelse med det ovan relaterade med sifferkod för adresspostanstalt och fördelningsenhet.
2. Barnkorten överlämnas till den tjänsteman, som handhar tillkomst- och avgångsjournalen, för anteckning i denna innan de insorteras i barnregistret.
3. Anmälan insorteras i utbetalningsregistret efter postanstalt och bidragstagarnas identitetsnummer. Uppbär bidragstagare tidigare bidrag, ändras uppgiften om antalet barn på det tidigare kortet och det nya kortet lägges bakom detta.
4. Med ledning av anmälan och innan denna insorteras i utbetalningsregistret upplägges ny plåt i det tryckande registret respektive ändras en tidigare med avseende på belopp och barnantal.
5. Avtryck tages av den nya eller ändrade plåten, vilket avtryck insorteras respektive utbytes mot ett tidigare avtryck i kontrollregistret.

c) Åtgärder i anledning av avgångna barn.

1. Genom dödsfall eller på grund av övergång till annan nationalitet avgångna barn rapporteras på fastställt formulär (bil. 27) från länsregistren direkt till barnbidragsavdelningen.
2. Sedan kortet inkommit till barnbidragsavdelningen, framtages motsvarande kort ur barnregistret, vilket förses med uppgift om anledningen till avgången och överlämnas för anteckning i tillkomst- och avgångsjournalen.
3. Kortet med anmälan om avgången förses med sifferuppgifterna på barnkortet (bidragstagarens identitetsnummer, adresspostanstalt och fördelningsenhet) och överlämnas till utbetalningsregistret, där motsvarande kort utplockas respektive ändring av barnantalet verkställes.
4. Plåten i det tryckande registret utplockas respektive ändras till belopp och antal barn.
5. I kontrollregistret utplockas avtrycket av från plåtregistret helt borttagen plåt respektive utbytes ett äldre avtryck mot avtryck av den enligt punkt 4 ändrade plåten.

6. De kort i barnregistret, vilka nästa kvartal hänföra sig till överåriga barn, avskiljas och förses med anteckning (stämpelavtryck) om anledningen till avgången samt överlämnas för anteckning i tillkomst- och avgångsjournalen. Nämnd gör motsvarande transaktion i sitt eventuella register utan särskild anmodan från barnbidragsavdelningen.

7. Korten överlämnas till utbetalningsregistret och behandlas i fortsättningen i analogi med vad som angivits ovan under c punkterna 3, 4 och 5.

8. Samtliga ur de olika registren utplockade kort arkiveras.

d) Åtgärder vid ändring i fråga om bidragstagare.

1. Anmälan om att ny bidragstagare fastställts för visst barn avlåtes från nämnd på blankett enligt formulär (bil. 13). Anmälan om adressförändring beträffande bidragstagare avlåtes från denne senare på blankett (bil. 28).

2. När dylika anmälningar inkomma till barnbidragsavdelningen åsättas de sifferkod för adresspostanstalt och fördelningsenhet såväl för den gamla som för den nya adressen.

3. Registerkorten ur barnregistret och utbetalningsregistret framtagas och ändras i erforderlig mån med hänsyn till den ändrade bidragstagaren och/eller den ändrade adressen.

4. Innan korten i barnregistret ånyo insorteras, passera de den tjänsteman, som handhar tillkomst- och avgångsjournalen, för eventuell anteckning i denna.

5. Plåten i det tryckande registret ändras efter utbetalningsregistret.

6. Avtryck av den nya plåten tages för kontrollregistret, i vilket det utbytes mot motsvarande tidigare avtryck.

7. Anmälningarna och uttagna kort arkiveras. Det kan dock visa sig erforderligt att adressanmälan överlämnas till vederbörande nämnd.

e) Tillverkning av barnbidragsanvisningar, dessas distribution.

Sedan det tryckande registret justerats i enlighet med ovanstående, utskrivas barnbidragsanvisningar för visst kvartal. Ett i adresseringsmaskinen inmonterat räkneverk anger postanstaltsvis (eventuellt för fördelningsenhet inom postanstalten) summan över antalet barn, för vilka bidrag utgår vid utanordningstillfället. Dessa summor jämföras med de för respektive postanstalter bekomna summorna i tillkomst- och avgångsjournalen, som förs per kvartal.

Genom det sätt, på vilket det tryckande registret är upplagt, äro anvisningarna vid utskrivandet sorterade på adresspostanstalter och inom de större av dessa på fördelningsenheter. Anvisningarna kunna följaktligen allteftersom de utskrivas kuverteras eller buntas direkt på adressort eller fördelningsenhet inom adressorten, varigenom distributionen avsevärt underlättas.

Utskriften verkställes på blankett till barnbidragsanvisning (formulär enligt bil. 29). Den tryckta texten på denna upptager giltighetstid, det kvartal, för vilket beloppet utgår, en tydlig siffra i övre högra hörnet, som utvisar nummerordningen på kvartalet (exempel: 1 för första kvartalet 1948, 8 för sista kvartalet 1949 etc.), plats för påtryckning av adressplåten, plats för kvittomening, utbetalningsstämpel och utbetalande tjänstemannens signatur. Anses anvisningarna icke behöva ankomststämplas på adresspostanstalten (i stämplingen ligger dock en icke oväsentlig kontroll), erfordras plats för ytterligare stämpelavtryck endast beträffande efter- eller återsändning.

f) Redovisning och revision.

Postkontor (även för underlydande poststationer) och postexpeditioner upprätta för varje tiodagarsperiod ett sammandrag (bil. 20) över inlösta barnbidragsanvisningar. Sammandraget och tillhörande verifikationer — anvisningar från postkontor och poststationer buntade var för sig — insändas under rekommendation till barnbidragsavdelningen efter utgången av varje tiodagarsperiod. För varje månad upprätta postkontor och postexpeditioner barnbidragsredogörelse (bil. 9), vilken åtföljer postmedelsräkningen såsom lösgående bilaga.

Inom barnbidragsavdelningen räknas antalet verifikationer av olika valör och avprickas å vederbörligt sammandrag. Därefter kontrolleras riktigheten av i kolumn 5 å sammandraget angivna belopp. I samband med förenämnda kontrollräkning tillses, att anvisningarna äro datumstämplade, kvitterade och ej för tidigt inlösta eller förverkade. Felaktig anvisning, som uttages ur bunten och fästes vid sammandraget, blir föremål för särskild undersökning. En ersättningsverifikation utskrives och inlägges på anvisningens plats i bunten. Stämmer icke slutsumman för beloppet utredes anledningen till skiljaktigheten och vidtages därav erforderlig åtgärd.

När verifikationerna avstämts mot vederbörligt sammandrag ordnas de senare postanstaltsvis för redovisningsmånad och inom postanstalt i tiodagarsföljd. Sedan barnbidragsredogörelserna för månaden inkommit avprickas antal och slutsumma från sammandragen mot redogörelserna och vidtagas erforderliga åtgärder för rättelse av eventuella felaktigheter.

Barnbidragsredogörelsernas slutsummor för redovisningsmånad införas i en liggare (bil. 10) med ett uppslag för varje redovisande postanstalt (postkontor och postexpedition). När månadssummorna för respektive postanstalter införts, hopslås de på räknemaskin. De därvid erhållna slutsummorna ange totalantalet och totalbeloppen för månaden för hela landet. Summan av beloppen skall stämma med motsvarande summa enligt postmedelsräkningarna, vilken summa erhålles från medelsbokhållarekontoret. Sedan alla för samma kvartal gällande anvisningar inkommit till barnbidragsavdelningen (alltså efter andra tiodagarsperioden i det nya kvartalets första månad), sorteras desssa på bidragstagarnas identitetsnummer och inläggas i kontrollregistret, varvid granskning sker mot kontrollkorten. Härigenom erhålles kontroll över att inga obehöriga anvisningar krediterats.

Nämndernas barnbidragsbeslut torde böra stickprovsvis kontrolleras mot folkregistrets barnplåtar med avseende på förekomsten av bidragsberättigade barn. Detta kan ske antingen genom att barnens identitetsnummer kontrolläsas från barnregistret mot folkbokföringens riksregister eller genom att barnbidragsavdelningen upprättar och till folkbokföringen — i och för avprickning mot därvarande register — översänder förteckningar, som upptaga identitetsnumren för bidragsberättigade barn.

C. Decentraliserad utbetalning av barnbidrag från respektive nämnder (alternativ IV).

a) Allmänna synpunkter.

Av socialvårdskommittén tillkallade sakkunniga för utredning av frågan om lämpligaste sättet för utbetalning av folkpensioner anförde i sitt den 30 mars 1946 avgivna yttrande (SOU 1946: 37, Bilaga A, sid. 90) bland annat följande.

»Vid användande av särskilt betalningsbemyndigande för varje pensionsbelopp torde man ha att välja mellan utbetalning per postgiro, d. v. s. medelst utbetalningskort, och ett helt nytt, för folkpensionsutbetalningarna speciellt tillskapat system. Postgirot anlitas redan nu av pensionsstyrelsen för utbetalning av barnbidrag ävensom för utbetalning av folkpensionsbelopp till fattigvårdssamhällen och vissa sinnesslöanstalter. Utbetalning av statliga tjänste- och familjepensioner sker även över postgiro. Det kan därför förefalla naturligt, att postgirot tages i anspråk för utbetalning av samtliga folkpensioner. Mot ett sådant förfarande kunna emellertid anföras vissa vägande invändningar. I första hand bör framhållas, att behandlingen av pensionsutbetalningarna måste ske på ett från giroutbetalningar i allmänhet i flera hänseenden avvikande sätt. Särskilda föreskrifter skulle sålunda krävas i fråga om utbetalningstid, förfarande vid adressändring och reklamation, rätt för annan än pensionstagare att lyfta pension m. m. Pensionsstyrelsens behov av att snabbt erhålla uppgift å icke utbetalda pensionsbelopp m. m. torde även förutsätta en särbehandling av pensionsutbetalningskorten vid postgirorevisionen. Vidare skulle en anhopning av mer än 3/4 miljon utbetalningskort under någon eller några få dagar otvivelaktigt bereda postgirokontorets bokföringsavdelning väsentliga svårigheter. Av detta och även av andra skäl vore det av stort värde, därest omgången över postgirokontoret vid pensionsutbetalningskortens utsändande kunde undvikas genom att korten expedierades från pensionsstyrelsen direkt till postanstalterna. En dylik anordning skulle emellertid även den innebära ett väsentligt avsteg från postgirots normala arbetssätt. Mot pensionsutbetalningarnas verkställande över postgiro kan även anföras, att det med hänsyn till postgirorörelsens egentliga uppgift torde få anses mindre lämpligt att rörelsen anlitas för kontanta utbetalningar i den omfattning här skulle bli fråga om. Slutligen bör beaktas, att postverket för handläggningen av folkpensionsutbetalningarna självfallet måste beredas en ersättning som täcker dess kostnader för nämnda bestyr. Enär postverket icke komme att erhålla någon ränteinkomst av de av pensionsstyrelsen till postgirot inbetalda medlen och då den vanliga utbetalningsavgiften, 15 öre per utbetalningskort, icke skulle förslå till täckandet av ifrågavarande kostnader, finge en särskild avgift eller ersättning för folkpensionsutbetalningarna fastställas.

Anförda förhållanden tala enligt de sakkunnigas mening för att folkpensionsutbetalningarna icke böra inkapslas i postgirorörelsen och att sålunda handläggningen av desamma bör ordnas enligt ett för ändamålet speciellt lämpat och utformat system.»

Att den vanliga avgiften för utbetalningskort, 15 öre, bleve otillräcklig för att täcka självkostnaderna för barnbidragsutbetalning över postgiro bestyrkes av en av generalpoststyrelsen år 1942 verkställd kostnadsberäkning. Enligt denna, som avsåg kostnaderna enligt prisförhållandena under andra kvartalet 1942 vid den omfattning, poströrelsen hade under år 1941, beräknades medelkostnaden (à-priset) för handläggningen av ett utbetalningskort till 27,78 öre. Denna kostnad fördelades på

1) postanstalterna, postdirektionerna och generalpoststyrelsens I—IV byråer med ..... 14,96 öre
2) befordring och distribution enligt självkostnadsprincipen med ..... 2,65 » och
3) generalpoststyrelsens bankavdelning med ..... 10,17 »

Det sålunda anförda, som i allt väsentligt äger tillämpning även på barnbidragsutbetalningar över postgiro, har föranlett utredningen att undersöka, huruvida en decentraliserad utanordning av barnbidrag från respektive nämnder skulle kunna

organiseras utan att postgiroröreIsen behövde anlitas. Denna undersökning har givit vid handen, att inga egentliga svårigheter av teknisk eller administrativ art borde lägga hinder i vägen för utbetalning av barnbidragsbelopp medelst av nämnderna utställda barnbidragsanvisningar.

Nackdelarna äro huvudsakligen av arbetsekonomisk och revisionsteknisk natur. Det är självfallet, att den jämna arbetsbelastning, som bör eftersträvas, är svårare att åstadkomma vid utspridning på c:a 2 500 nämnder av det fyra gånger årligen återkommande arbetet med att utskriva barnbidragsanvisningar och sammanställa dem än vid centraliserad och mekaniserad handläggning av anvisningarna. En decentraliserad utbetalning bygger också på den förutsättningen, att funktionär (även poststationsföreståndare) å den postanstalt, till vilken anvisningarna inlämnas för postbehandling, skall granska anvisningarna mot sammandrag samt stämpla och signera anvisningarna. I de fall, då fråga är om ett stort antal anvisningar, erfordras nog att för detta extra arbete, som ligger vid sidan av den egentliga posttjänsten, anlitas tillfällig personalförstärkning. Vad slutligen angår den revisionstekniska sidan av frågan, är det ofrånkomligt, att riskerna för att barnbidragsanvisningar obehörigen utfärdas i väsentlig mån ökas vid decentraliserad utanordning.

Enligt det förslag till decentraliserad utanordning av barnbidrag som utarbetats, skulle arbetsgången i stora drag bli den följande.

b) I fråga om utbetalningssätt, eftersändning och förlängning av giltighetstid

anses kunna tillämpas samma förfaringssätt, som föreslagits beträffande centralt utfärdade anvisningar.

Anmäler bidragstagare, att han *icke mottagit anvisning* för visst kvartal eller att *anvisning efter mottagandet förkommit* och att han fördenskull önskar duplett av anvisningen, har han att på särskilt av postverket tillhandahållen blankett inlämna framställning härom till den postanstalt, som han vanligen anlitar för utbekommande av barnbidrag, med uppgivande i förekommande fall av de närmare omständigheter, under vilka anvisningen förkommit. I framställningen bör han förbinda sig dels att, om anvisningen kommer till rätta, omedelbart återställa den till postverket, dels att återbetala beloppet, om detta skulle råka utbetalas till honom två gånger. När postanstalten förvissat sig om att anvisningen icke blivit antecknad såsom eftersänd, översändes anmälan till vederbörande nämnd, som bestyrker uppgiften om bidragstagarens namn och adress. Framställningen vidaresändes därefter till barnbidragsavdelningen, som utfärdar duplettanvisning.

Företes anvisning och uppges därvid att *adressaten avlidit,* tar postanstalten hand om anvisningen och översänder den till vederbörande nämnd. Denna ändrar sitt register, förser anvisningen med uppgift om fastställd ny bidragstagare och bestyrker ändringen med stämpelavtryck och namnunderskrift.

c) Register.

Varje nämnd upplägger ett *barnregister* och ett *utbetalningsregister.*

Med tanke på icke minst de många årliga flyttningarna från en kommun till en annan bland bidragstagarna måste man räkna med nödvändigheten av att enhetliga formulär till registerkort fastställas för alla nämnder. För att förhindra dubbelutbetalningar torde vidare barnbidrag böra få utanordnas av nämnden i den kom-

mun, dit bidragstagare inflyttat från annan kommun, först sedan nämnden i den förstnämnda kommunen från nämnden i den förutvarande bostadskommunen mottagit registerkorten jämte uppgift om det kvartal, till och med vilket bidrag därifrån utanordnats.

Som barnregisterkort utnyttjas från folkbokföringens länsregister överlämnat avtryck (bil. 30) av plåten för bidragsberättigat barn. Å dylikt kort antecknar nämnd bidragstagarens identitetsnummer. Utbetalningsregistret bildas av kort (bil. 31), som påföras bidragstagarens identitetsnummer, namn och adress. Å därför avsedd plats på sådant kort antecknar nämnd även identitetsnumren för de (det) barn, för vilka bidragstagaren äger uppbära bidrag. Korten i barnregistret ordnas efter barnens identitetsnummer medan korten i utbetalningsregistret uppställas efter bidragstagarnas identitetsnummer.

Vid registrens vidmakthållande följes i tillämpliga delar den här ovan under alternativ III b skisserade arbetsrutinen. Om exempelvis bidrag icke längre skall utgå för visst barn, utplockas barnkortet, varefter barnets identitetsnummer överkorsas och uppgiften om barnantalet ändras å motsvarande kort i utbetalningsregistret. Skulle bidragstagaren uppbära bidrag endast för detta barn utplockas även kortet ur utbetalningsregistret.

d) Utfärdande av barnbidragsanvisningar.

Blanketter till barnbidragsanvisning (bil. 32) och förteckning (bil. 33) tryckas och tillhandahållas av postverket. För varje kvartal nytryckta blanketter till barnbidragsanvisningar med däråa angivna kvartals- och kommunnummer utsändas till respektive nämnder utan rekvisition.

Nämnd utskriver en barnbidragsanvisning å det varje bidragstagare tillkommande bidragsbeloppet med ledning av uppgifterna i utbetalningsregistret.

Detta arbete, som avser angivande å anvisning av bidragsbeloppet med siffror och bokstäver, bidragstagarens namn och adress, för kvartalet löpande redovisningsnummer inom nämnden, bidragstagarens identitetsnummer samt utfärdande tjänstemans signatur, påbörjas i så god tid, att anvisningarna med tillhörande förteckning kunna inlämnas å ortens huvudpostanstalt minst tre dagar före första utbetalningsdagen.

Å den förteckning i 2 exemplar (bil. 33), som åtföljer anvisningarna, när dessa överlämnas till postverket, införas anvisningarna ordnade efter utbetalningsregistret. Löpande redovisningsnummer påstämplas följaktligen anvisningarna först sedan samtliga anvisningar utskrivits.

Inlämningspostanstalten avstämmer anvisningarna mot förteckningen samt datumstämplar och signerar anvisningarna, vilka därefter postbehandlas i vanlig ordning.

Det ena exemplaret (kopian) av förteckningen återställer postanstalten till nämnden. Det andra exemplaret översändes till barnbidragsavdelningen.

e) Redovisning och revision.

För postanstalternas redovisning av inlösta barnbidragsanvisningar och den centrala kreditrevisionen i anslutning därtill anses kunna tillämpas samma system som enligt alternativ III b skulle användas vid redovisning och kreditrevision av i adressmaskin centralt tillverkade barnbidragsanvisningar.

Utredningen har förutsatt, att — oberoende av utbetalningsformen — postverket

för varje kvartal skall äga att från statskontoret utbekomma ett förskottsbelopp, som ungefärligen motsvarar det beräknade totalbeloppet för samtliga barnbidragsutbetalningar under kvartalet och att regleringen av detta mellanhavande (avräkningen) skall i anslutning till *kreditrevisionen* grundas på i postverkets huvudräkenskaper under en ny titel, barnbidragsmedel, bokförda belopp. Under dessa förutsättningar har utredningen i de olika alternativa förslagen räknat med att totalbeloppet för utfärdade barnbidragsanvisningar icke skall debiteras i räkenskaperna. Detta innebär, att debetrevisionen endast behöver avse dels ett konstaterande av att varje utanordning grundas på en utbetalningshandling i dennas ursprungliga skick, dels en stickprovskontroll av att utanordning hänför sig till bidragsberättigat barn.

Denna debetrevisions första avsnitt, avstämningen av inlösta barnbidragsanvisningar mot de till barnbidragsavdelningen inkomna debetförteckningarna (bil. 33), organiseras på i stort sett följande sätt.

1. Förteckningarna ordnas efter kommunnumren.

2. De vid kreditrevisionen mot postanstalternas redovisningshandlingar avstämda verifikationerna (inlösta anvisningarna), som i fortsättningen betraktas såsom debetverifikationer, bläddras. Därvid avskiljas sådana möjligen förekommande verifikationer, som egentligen skulle ha inlösts under tidigare kvartal.

3. Vid bläddringen utsorteras även förekommande verifikationer med annat kommunnummer än det, som hänför sig till den kommun, inom vilken den redovisande postanstalten är belägen.

4. De därefter kommunvis sammanförda verifikationerna från operation 3 ordnas efter redovisningsnummer inom kommunen.

5. Vid denna nummerläggning utskrives ett balanskort — upptagande kvartalsnummer, kommunnummer och redovisningsnummer — för varje glugg (avbrott) i redovisningsnumren. Balanskorten kompletteras vidare från förteckningen med uppgift om anvisningsbeloppet.

6. Beloppen enligt varje kommuns verifikationer (från op 4) och balanskort (från op 5) adderas på maskin var för sig. De båda slagremsornas slutsumma skall sammanlagd motsvara totalbeloppet enligt kommunens förteckning. Att så är förhållandet kontrolleras. Vid bristande överensstämmelse avkråkas varje verifikation å förteckningen och vidtagas andra möjligen erforderliga kontrollåtgärder.

7. Efter avstämning insorteras balanskorten (från op 5) i ett balansregister. Verifikationer uppställas i förvaringsskåp enligt särskild plan.

8. Med ledning av enligt op 2 avskilda verifikationer framplockas motsvarande kort i balansregistret. Om uppgifterna å verifikation och kort överensstämma, makuleras balanskortet medan verifikationen insorteras på sin plats i kartoteket över debetverifikationerna.

Debetrevisionens andra avsnitt, stickprovskontrollen av att utanordnat bidragsbelopp hänför sig till bidragsberättigat barn, kräver onekligen en vidlyftigare organisation vid decentraliserad utskrivning av barnbidragsanvisningar än om dessa utfärdas centralt. Det förefaller som om denna fråga enklast skulle kunna lösas så, att nämnd från fall till fall ålägges att, som komplement till den av postverket efter granskning till nämnden återställda förteckningen över utfärdade barnbidragsanvisningar (bil. 33) för visst kvartal, bifoga en uppgift å identitetsnumren för de barn, som utanordningen avsett. Dessa handlingar skulle därefter översändas till folkbokföringen, åt vilken skulle uppdragas att genom avprickning av barnens identitetsnummer mot därvarande register konstatera förekomsten av barn med uppgivna identitetsnummer.

VI. Kostnadsberäkningar.

Utredningen vill inledningsvis framhålla, att praktiskt underlag saknats för vissa av de här nedan gjorda beräkningarna. I de fall tidsåtgången för en arbetsoperation icke varit känd, bygger utredningen följaktligen på teoretiska kalkyler, som dock likformigt tillämpats vid kostnadsberäkning av de olika alternativen. Vidare har utredningen ansett sig icke kunna beräkna de kostnader — fördelade på alla folkbokföringens länscentraler och alla nämnder — vilka uppkomma för länscentralerna och nämnderna för själva arbetet med uppläggningen av erforderliga registerkort. Portokostnaderna för andra försändelser än barnbidragsanvisningar ha beräknats enligt de för försändelser i allmänhet gällande taxebestämmelserna. Slutligen har uträkningen av avlöningskostnaderna för postverkets personal grundats på slutavlöningen i respektive lönegrader enligt de löneplaner, som föreslagits skola tillämpas fr. o. m. den 1 juli 1947.

Huru omsorgsfullt den teoretiska kartläggningen av de olika arbetsoperationerna än utförts, är det helt naturligt, att alla de arbetsmoment, som ingå i en arbetsuppgift av den omfattning, varom här är fråga, aldrig kunna exakt planläggas och kostnadsberäknas i förväg. Den praktiska tillämpningen av en dylik arbetsplan och därvid gjorda erfarenheter påkalla i regel vissa justeringar i arbetsgången. Jämväl i förevarande fall måste man räkna med vissa avvikelser i praktiken från den skisserade arbetsplanen. Trots detta och trots att storleken av den personal, som skulle arbeta vid erforderliga kontorsmaskiner, grundats på respektive maskinleverantörers beräkningar, anser utredningen efterföljande kostnadsberäkningar vara tillräckligt hållfasta för ett bedömande av de alternativa förslagen I a, II a, III a, III b och IV ur kostnadssynpunkt. Däremot torde, om anvisningsförfarandet alternativ III a skulle komma till användning, valet av hålkortsmaskiner böra föregås av fortsatta förhandlingar med International Business Machines Svenska AB och L. M. Ericssons Driftkontroll AB. Skulle anvisningsförfarandet alternativ III b föredragas torde böra undersökas förutsättningarna även för användning av adressmaskin av annat fabrikat än Citograf.

A. Sammandrag av kostnaderna enligt alt. I a.[1]

		Kronor
1. Vid uppläggningen.		
I. *Personalkostnader:*		
a) Inom barnbidragsavdelningen	385 980	
b) På postanstalterna	2 820	388 800
II. *Distributions- och portokostnader*		845 000
III. *Lokalkostnader m.m.*		75 000
IV. *Blankettkostnader m.m.*		510 000
Summa		**1 818 800**
2. Fortlöpande årliga kostnader.		
I. *Personalkostnader:*		
a) Inom barnbidragsavdelningen	251 770	
b) På postanstalterna	9 0	252 710
II. *Portokostnader*		1 024 800
III. *Lokalkostnader m.m.*		18 150
IV. *Blankettkostnader m.m.*		73 250
V. *Kontorsinredning*		8 500
Summa		**1 377 410**

[1] Beträffande alt. I a och II a ha här av utrymmesskäl endast medtagits sammandragen. Den detaljerade kostnadsberäkningen återfinnes i en duplicerad upplaga av utredningen i socialdepartementet.

B. Sammandrag av kostnaderna enligt alternativ II a.

1. Vid uppläggningen.		Kronor
I. *Personalkostnader:*		
a) Inom barnbidragsavdelningen	532 224	
b) På postanstalterna	2 820	
c) För häftning	30 000	565 044
II. *Maskinkostnader*		47 480
III. *Distributions- och portokostnader*		845 000
IV. *Lokalkostnader*		75 000
V. *Blankettkostnader*		215 250
	Summa	**1 747 774**

2. Fortlöpande årliga kostnader.		
I. *Personalkostnader:*		
a) Inom barnbidragsavdelningen	154 726	
b) På postanstalterna	940	
c) För häftning	3 000	158 666
II. *Maskinkostnader*		11 769
III. *Portokostnader*		1 024 800
IV. *Lokalkostnader*		18 150
V. *Blankettkostnader*		37 225
VI. *Kontorsinredning*		7 830
	Summa	**1 258 440**

C. Alternativ III a enligt hålkortsmetoden A.

1. Vid uppläggningen.		Kronor
I. *Personalkostnader:*		
Enligt gjorda beräkningar erfordras för uppläggning av erforderliga register ävensom av namn- och adresskort 30 000 arbetstimmar = 4 286 dagsverken (+ 10 % spilltid). Om uppläggningsarbetet forceras fram under 3 månader (i likhet med alternativ III b) erfordras följaktligen c:a 63 personer, nämligen:		
7 kanslibiträden	11 277	
1 postiljon (nuv. A 6)	1 542	
5 expeditionsvakter	7 365	
50 kontorsbiträden	69 900	90 080
	Transport	90 080

		Kronor
	Transport	90 080
Personalkostnad på adresspostanstalterna för påstämpling av fördelningsenhet:		
40 dagsverken av brevbärarförmän	600	
143 dagsverken av kontorsbiträden	1 716	2 320
Kostnad för ledningspersonalen:		
Jämför alternativ III b		7 800
II. *Maskinhyra*		17 000
III. *Lokaler m.m. (se alternativ III b)*		10 525
IV. *Blankett- och klichékostnad:*		
a) C:a 5 000 000 hålkort	30 000	
b) Andra, ej särskilt nämnda blanketter	1 000	
c) Klichékostnad (enligt offert)	720	31 720
V. *Porto- och distributionskostnader:*		
a) C:a 3 000 000 dualkort till 25 ställen (sammanlagd vikt 9 000 kg) som fraktgods	625	
b) Från länsregistren till 2 500 nämnder i paket (à 1,20)	3 000	
c) Från nämnderna till barnbidragsavdelningen i paket (à 1,20)	3 000	6 625
	Summa	**166 070**

2. Årliga kostnader.

I. *Personalkostnader:*		
a) Enligt gjorda beräkningar erfordras förutom ledningspersonalen 16 biträden (lönekostnaderna för dessa ha av firman upptagits till 80 000 kr.). Om dessa biträden placeras i kansliskrivar- (1), kanslibiträdes- (5) och kontorsbiträdes- (10) graderna bli lönekostnaderna enligt de från och med den 1/7 1947 föreslagna löneplanerna:		
1 kansliskrivare = 7 572		
5 kanslibiträden = 32 220		
10 kontorsbiträden = 55 920	95 712	
b) Övrig personalkostnad:		
Föreståndare i nuvarande lönegrad A 26 = 15 888		
Souschef i nuvarande lönegrad A 20 = 12 060		
Kontorsvakt = 3 300	31 248	
c) Ungefärlig semester-, sjukledighets-, pensions- och sjukvårdskostnad för ovanstående personal (20 % av kr. 126 960)	25 392	
d) Personalkostnader på postanstalterna för påstämpling av fördelningsnummer:		
12 dagsverken av brevbärarförmän	180	
40 dagsverken av kontorsbiträden	480 660	153 010
II. *Maskinhyra (enligt firmans beräkningar)*		72 575
III. *Lokalkostnader m.m. (jämför beräkningar under alternativ III b)*		18 150
	Transport	243 735

		Kronor
	Transport	243 735
IV. *Utrustning m.m. (förvaringsskåp, möbler etc.)*		
Engångskostnader för installation av maskiner	24 000	
Förvaringsskåp för hålkortsregistret	40 000	
Förvaringsskåp för tillkomst- och avgångsjournaler	2 100	
Additions- och skrivmaskiner	1 900	
Övrig möbelutrustning m.m.	6 000	
Summa	74 000	
Vid 10 års amortering och 4 % ränta (12,33 % annuitet) bli årskostnaderna för förenämnda utrustning		9 125
V. *Blankettkostnader:*		
Erforderliga dualkort för barnbidragsanvisningar	3 200 000	
Erforderliga dualkort för aktualiseringsarbetet m.m.	1 800 000	
Summa	5 000 000	
a) Vid ett pris av 6 kr. per 1 000 blir kostnaden	30 000	
b) Blanketter, ej särskilt nämnda	2 000	
c) Kuvert etc.	2 000	34 000
VI. *Portokostnader:*		
a) Utsändning av kort till 37 adresspostanstalter varje vecka för påstämpling av fördelningsnummer. Medelporto 0,40. Retur till barnbidragsavdelningen	1 540	
b) Beslutshandlingarnas insändande	21 600	
c) Porto för övriga anmälningar m.m.	25 000	
d) Utbetalningsavgift för barnbidragsanvisningar	640 000	688 140
Summa		**975 000**

3. Sammandrag av kostnaderna enligt hålkortsmetod A, alternativ III a.

1. Vid uppläggningen.

I. *Personalkostnader:*		
a) Inom barnbidragsavdelningen	97 880	
b) På postanstalterna	2 320	100 200
II. *Maskinhyra*		17 000
III. *Lokalkostnader m.m.*		10 525
IV. *Blankett- och klichékostnader*		31 720
V. *Porto- och distributionskostnader*		6 625
Summa		**166 070**

2. Årliga kostnader.		Kronor
I. *Personalkostnader:*		
a) Inom barnbidragsavdelningen ...	152 350	
b) På postanstalterna	660	153 010
II. *Maskinhyra*		72 575
III. *Lokalkostnader m.m.*		18 150
IV. *Utrustning*		9 125
V. *Blankettkostnader*		34 000
VI. *Portokostnader*		688 140
	Summa	**975 000**

D. Alternativ III a enligt hålkortsmetoden B.

1. Uppläggningskostnader.		Kronor
I. *Personalkostnader:*		
För uppläggningsarbetet torde erfordras c:a 28 000 arbetstimmar = 4 000 dagsverken + 10 % spilltid. Om arbetet skall utföras på tre månader erfordras alltså 59 personer, nämligen:		
7 kanslibiträden	11 277	
1 postiljon (nuv. A 6)	1 542	
5 expeditionsvakter	7 365	
46 kontorsbiträden	64 308	84 490
Personalkostnad på adresspostanstalterna för påstämpling av fördelningsenhet:		
40 dagsverken av brevbärarförmän	600	
143 dagsverken av kontorsbiträden	1 716	2 320
Kostnad för ledningspersonalen:		
Jämför alternativ III b		7 800
II. *Maskinhyra*		23 000
III. *Lokaler m.m. (se alternativ III b)*		10 525
IV. *Blankett- och klichékostnad:*		
a) C:a 2 500 000 hålkort	14 875	
b) Andra, ej särskilt nämnda	1 000	
c) Klichéer	300	16 175
V. *Porto- och distributionskostnader:*		
a) C:a 2 500 000 hålkort till 25 länsregister, 25 kr. per försändelse såsom fraktgods	625	
b) Från länsregistren till 2 500 nämnder i paket à 0,90	2 250	
c) Från nämnderna till barnbidragsavdelningen i paket à 0,90	2 250	5 125
	Summa	**149 435**

2. Fortlöpande årliga kostnader.

			Kronor
I. *Personalkostnader:*			
a) Antalet personer, som erfordras för skötsel av maskiner och för övriga förekommande arbeten, beräknas till högst 14, nämligen:			
1 kansliskrivare	7 572		
4 kanslibiträden	25 776		
9 kontorsbiträden	50 328	83 676	
b) Övrig personalkostnad:			
Föreståndare i lönegrad A 26	15 888		
Souschef i lönegrad A 20	12 060		
Kontorsvakt	3 300	31 248	
c) Ungefärlig semester-, sjukledighets-, pensions- och sjukvårdskostnad för ovanstående personal (20 % av kr. 114 924)		22 985	
d) Personalkostnader på postanstalterna för påstämpling av fördelningsenhet:			
12 dagsverken av brevbärarförmän	180		
40 dagsverken av kontorsbiträden	480	660	138 570
II. *Maskinkostnader (vid köp 341 770):*			
12,33 % annuitet å kronor 341 770		42 140	
Underhåll		9 494	51 635
III. *Lokalkostnader m.m. (jämför alternativ III b)*			18 150
IV. *Utrustning (förvaringsskåp, möbler m.m.):*			
Förvaringsskåp för hålkortsregistren		30 000	
Additions- och skrivmaskiner		2 000	
Övrig möbelutrustning m. m.		6 000	
	Summa	38 000	
12,33 % annuitet			4 685
V. *Blankettkostnader:*			
a) Hålkortsblanketter		22 150	
b) Blanketter till anmälan om dödsfall, ändring av adress m.m.		1 500	
c) Blanketter, ej särskilt nämnda		2 000	
d) Kuvert etc.		2 000	27 650
VI. *Portokostnader:*			
a) Utsändning av kort till 37 adresspostanstalter varje vecka för påstämpling av fördelningsnummer. Retur till barnbidragsavdelningen		1 540	
b) Beslutshandlingarnas insändande		21 600	
c) Porto för övriga anmälningar m.m.		25 000	
d) Utbetalningsavgift för barnbidragsanvisningar		640 000	688 140
		Summa	**928 830**

3. Sammandrag av kostnaderna enligt hålkortsmetod B, alternativ III a.		Kronor
1. Uppläggningskostnader.		
I. *Personalkostnader:*		
a) Inom barnbidragsavdelningen	92 290	
b) På postanstalterna	2 320	94 610
II. *Maskinhyra*		23 000
III. *Lokaler m.m.*		10 525
IV. *Blankett- och klichékostnad*		16 175
V. *Porto- och distributionskostnader*		5 125
Summa		**149 435**
2. Årliga kostnader.		
I. *Personalkostnader:*		
a) Inom barnbidragsavdelningen	137 909	
b) På postanstalterna	660	138 570
II. *Maskinkostnader*		51 635
III. *Lokalkostnader m.m.*		18 150
IV. *Utrustning m.m.*		4 685
V. *Blankettkostnader*		27 650
VI. *Portokostnader*		688 140
Summa		**928 830**

E. Alternativ III b (adressmaskiner).

1. Vid uppläggningen.	Antal dagsverken		Kostnad i kronor
	inom barnbidragsavdelningen	på postanstalterna	
I. *För uppläggning av barn- och utbetalningsregister:*	1	2	3
a) På inkommande beslutshandlingar kontrolläsas 2 × 1 400 000 identitetsnummer ..	1 120		
b) Beslutshandlingarna (såväl anmälningar som barnkort) förses med sifferkod för adresspostanstalt. Av anmälningarna utsändas c:a 300 000 till respektive adresspostanstalter för att förses med kod för fördelningsenhet. Handlingarna ligga i allmänhet postanstaltsvis, varför det förberedande sorteringsarbetet, som blir ringa, uppskattas till	3		
Transport	1 123		

	1	2	3
Transport	1123		
c) Anbringandet av postanstaltssifferkod på 800 000 anmälningar och 1 400 000 barnkort	786		
d) Sortering på adresspostanstalterna av c:a 300 000 anmälningar på fördelningsenheter (utföres av brevbärarförman)		30	
e) Anbringandet av fördelningsnummer på under d) omnämnda anmälningar (utföres av kontorsbiträde på adresspostanstalterna)	—	108	
f) Sorteringsarbete för hopparande av de återkomna anmälningarna med motsvarande barnkort (sorteras på bidragstagarnas identitetsnummer)	450		
g) Påstämpling av fördelningsnummer på c:a 400 000 barnkort, som korrespondera med ovannämnda anmälningar	143		
h) Samtliga barnkort sorteras på barnens identitetsnummer, vilken rutin med hänsyn till det 9-siffriga numret måste ske i 6 etapper	1 050		
i) Barnantalet utsättes på anmälningarna på därför avsedd plats	160		
j) Samtliga anmälningar sorteras på postanstaltsnummer och inom detta på bidragstagarens identitetsnummer. På postanstalterna i allmänhet endast en »bladning», varför räknas med sortering i 7 etapper	700		
II. *Uppläggning av det tryckande registret (enligt offert)*	—	—	230 000
III. *Uppläggning av kontrollregistret:* Avtryck av plåtregistret (tillverkningen inkluderas i ovannämnda offert) sorteras efter bidragstagarnas identitetsnummer	600		
IV. *Uppläggning av tillkomst- och avgångsjournal:* Med en hopräkning per postanstaltsnummer av 10 000 barnkort per dag beräknas för uppläggningen av denna journal åtgå c:a	150		
Summa	**5 162**	**138**	
Sammandrag av antal dagsverken:			
Inom barnbidragsavdelningen: personal av kontorsbiträdes- och kanslibiträdesgrad	5 162		
På adresspostanstalterna: personal av brevbärarförmans grad	—	30	450
På adresspostanstalterna: personal av kontorsbiträdes grad	—	108	1 300
Transport			231 750

		1	2	3
Transport				231 750
Sammanräknad personalkostnad inom barnbidragsavdelningen enligt I—IV.				
Om uppläggningen förslagsvis skall äga rum under augusti—oktober 1947 (präglingsarbetet för plåtarna påbörjas i början av november 1947) erfordras följaktligen c:a 76 personer, nämligen:				
70 kontorsbiträden	97 860			
6 kanslibiträden	9 666	—	—	107 525
V. *Övrig personalkostnad:*				
Föreståndare i nuvarande lönegrad A 26	3 972			
Souschef i nuvarande lönegrad A 20	3 015			
Kontorsvakt	825	—	—	7 800
VI. *Lokaler (hyra, städning m.m.):*				
a) För registerskåp (barn-, utbetalnings-, plåt- och kontrollregister), tryck- och präglingsmaskiner samt för uppställning av tillkomst- och avgångsjournal åtgå 210 m² golvyta övriga utrymmen .. 490 m² golvyta				
eller sammanlagt .. 700 m² golvyta	4 375			
b) Städning	550			
c) Belysning	100			
d) Telefonkostnader	500			
e) Övriga utgifter (extra sorteringsfack m.m.)	5 000	—	—	10 525
VII. *Blankettkostnader:*				
a) Barnkorten (räknat med kort även till nämnderna) c:a	17 000			
b) Anmälningar till utbetalningsregistret c:a	10 000			
c) Kort för avtryck till kontrollregistret c:a	2 500			
d) Registerkort för tillkomst- och avgångsjournal (8 000) c:a	400			
e) Diverse blanketter c:a	600	—	—	30 500
VIII. *Porto- och andra distributionskostnader:*				
a) C:a 3 000 000 blanketter för avtryck av barnplåtar utsändas till 25 ställen som fraktgods. Sammanlagd vikt 6 500 kg (460 st. = 1 kg)	500			
b) Från länsregistren till nämnderna paket med ett medelporto av 90 öre per paket	2 250			
Transport				388 100

		1	2	3
Transport				388 100
c) C:a 2 × 800 000 blanketter (sammanlagd vikt 3 500 kg) till 2 500 nämnder med ett medelporto av 90 öre per paket	2 250			
d) Sammanlagt 2 200 000 beslutshandlingar (vikt c:a 4 780 kg) insändas från 2 500 nämnder	2 250	—	—	7 250
Summa		—	—	**395 350**

2. Fortlöpande årliga kostnader.

I. *Åtgärder beträffande barnregistret och utbetalningsregistret:*

Anmärkning: Följande förändringar årligen:

a) 135 000 nyfödda (varav 80 000 moderns första barn).
b) 90 000 avgångna på grund av uppnådda 16 år (c:a 40 000 enda barn).
c) 5 000 dödsfall bland barn i åldern 1—16 år.
d) 5 000 dödsfall bland bidragstagarna.
e) 95 000 adressförändringar bland bidragstagarna.
f) 10 000 andra ändringar i registren.

a) Nyfödda (135 000).

1. På inkommande beslutshandlingar skola 2 × 135 000 identitetsnummer kontrolläsas	108		
2. Anbringandet av postanstaltssifferkod på 270 000 kort	97		
3. Sortering på adresspostanstalten av c:a 50 000 anmälningskort	—	5	
4. Anbringandet av fördelningssifferkod på under 3. här ovan nämnda kort	—	19	
5. Sorteringsarbete för hopparande av de återkomna anmälningarna mot motsvarande barnkort	76		
6. Påstämpling av fördelningsnummer på c:a 50 000 barnkort, som korrespondera med ovannämnda anmälningar	19		
7. Sortering av barnkort respektive anmälningar på bidragstagarnas identitetsnummer (för anmälningar jämväl på postanstaltsnummer, i allmänhet enbart »bladning») samt inplockning i vederbörande register	332		
Transport	632	24	

	1	2	3
Transport	632	24	
b) Avgångna barn på grund av uppnådda 16 år (90 000).			
1. 90 000 kort frånskiljas barnregistret (samtliga stå i följd i början av registret) för anteckning i tillkomst- och avgångsjournalen (Tid se under IV). Korten sedan till utbetalningsregistret för utplockning av motsvarande kort i detta (40 000 arkiveras och 50 000 ändras). Påstämpling om anledningen till avgången samt sortering av barnkorten på postanstaltsnummer och bidragstagarens identitetsnummer (11 sorteringar)	134		
2. Utplockning ur utbetalningsregistret av 90 000 kort	26		
3. Ändring av barnantalet på 50 000 kort	34		
4. Inplockning av 50 000 kort	21		
c) Dödsfall bland bidragsberättigade barn (5 000).			
1. Sortering av inkommande anmälningar på barnens identitetsnummer	4		
2. Utplockning av 5 000 kort ur barnregistret ...	2		
3. Sifferuppgifter överföras från barnkortet till anmälan	5		
4. Påstämpling om anledningen till avgången ...	1		
5. Sortering av anmälningarna postanstaltsvis på bidragstagarens identitetsnummer	7		
6. Utplockning av 5 000 kort ur utbetalningsregistret	2		
7. Ändring av barnantalet på c:a 3 000 av dessa	2		
8. Inplockning av 3 000 kort i utbetalningsregistret	1		
d) Dödsfall bland bidragstagare (5 000).			
1. Sortering på tidigare adresspostanstalt av 5 000 kort	1		
2. Påstämpling av tidigare postanstaltsnummer på 5 000 kort	2		
3. Från kontrollregistret överföres fördelningsnummer till c:a 2 000 kort	1		
4. Sortering på nya adresspostanstalter (= under 1.)	1		
5. Påstämpling av nya postanstaltsnummer (= under 2.)	2		
6. Sortering inom adresspostanstalter för fastställande av fördelningsnummer på 2 000 kort	—	1	
Transport	878	25	

	1	2	3
Transport	878	25	
7. Påstämpling inom adresspostanstalter av fördelningsnummer	—	1	
8. Sortering av anmälningarna efter barnens identitetsnummer och utplockning ur barnregistret av c:a 7 500 kort, ändring av dessa med avseende på postanstaltsnummer (ev.) och bidragstagares identitetsnummer samt inplockning	17		
9. Sortering av anmälningarna efter gamla postanstaltsnummer och föregående bidragstagares identitetsnummer, utplockning av 5 000 kort ur utbetalningsregistret, ändring av bidragstagare, identitetsnummer och (ev.) postanstalt samt inplockning av dessa kort i utbetalningsregistret	16		
e) Adressförändringar bland bidragstagarna (95 000).			
1. Sortering på tidigare adresspostanstalt av 95 000 anmälningar	25		
2. Påstämpling av tidigare postanstaltsnummer å 95 000 anmälningar	34		
3. Från kontrollregistret överföras fördelningsnummer på c:a 35 000 anmälningar	24		
4. Sortering på nya adresspostanstalter	24		
5. Påstämpling av nya postanstaltsnummer	34		
6. Utsändning (buntning och inslagning) av c:a 35 000 anmälningar till vederbörande postanstalter	1		
7. Sortering inom adresspostanstalter av 35 000 anmälningar	—	4	
8. Påstämpling av fördelningsnummer på dessa inom adresspostanstalter	—	13	
9. Sortering av 95 000 anmälningar på tidigare adresspostanstaltsnummer och därinom på bidragstagarnas identitetsnummer	131		
10. Utplockning ur utbetalningsregistret av c:a 142 000 kort	41		
11. Överkorsning av tidigare adress å 142 000 kort	14		
12. Sortering av 142 000 kort (ur utbetalningsregistret) efter barnens identitetsnummer	107		
13. Utplockning av 142 000 kort ur barnregistret	41		
14. Ändring av postanstaltsnummer på under 13. härovan angivna kort	95		
15. Sortering av barnkorten på postanstaltsnummer för införande i tillkomst- och avgångsjournalen	89		
16. Omsortering av barnkorten på identitetsnummer	107		
Transport	1 678	43	

	1	2	3
Transport	1 678	43	
17. Omsortering av utbetalningsregistrets kort på postanstalt och bidragstagare	196		
18. Inplockning av 284 000 kort i resp. register	118		
f) Andra ändringar i registren (c:a 10 000).			
Härför beräknas samma dagsverken som under c + d =	62		
II. *Åtgärder beträffande det tryckande registret:*			
För aktualiseringsarbetet av plåtregistret åtgår enligt beräkningar gjorda av en maskinfirma	1 328		
III. *Åtgärder beträffande kontrollregistret:*			
Avtryck av 300 000 nya plåtar insorteras årligen, varvid förekommande äldre avtryck avlägsnas	350		
IV. *Åtgärder beträffande tillkomst- och avgångsjournalen:*			
C:a 450 000 ändringar per år (c:a 8 650 anteckningar i veckan) samt avslutning av journalerna anses kräva en hel tjänst	250		
V. *Framställning av barnbidragsanvisningar:*			
1. För påtryckning av 800 000 anvisningar per kvartal erfordras enligt beräkningar gjorda av en maskinfirma	120		
2. Kontroll av utanordnade belopp mot tillkomst- och avgångsjournalen	60		
3. Buntning och inslagning av 800 000 anvisningar per kvartal på c:a 6 500 postanstalter (respektive postanstaltsenheter) sker efter hand som anvisningarna komma fram	60		
VI. *Redovisning och revision:*			
1. Räkning och granskning av 3 200 000 krediterade anvisningar samt avprickning mot sammandrag	200		
2. Granskning av sammandragen och barnbidragsredogörelserna m.m.	214		
3. Sortering av 3 200 000 anvisningar på bidragstagarens identitetsnummer	2 400		
4. Inplockning av 3 200 000 anvisningar i kontrollregistret	800		
Summa	**7 836**	**43**	
Antal dagsverken:			
Inom barnbidragsavdelningen: kanslibiträdes- och kontorsbiträdesgrad	5 864		
10 % spilltid	586		
Inom barnbidragsavdelningen: maskinpersonal	1 448		
10 % spilltid	145		

		1	2	3
Inom barnbidragsavdelningen: kansliskrivargrad ..		464		
10 % spilltid		46		
Inom barnbidragsavdelningen: högre grad		60		
På adresspostanstalten: kontorsbiträdesgrad		—	33	400
På adresspostanstalten: brevbärarförmansgrad ...		—	10	150
Sammanräknad personalkostnad inom barnbidragsavdelningen enligt I—IV.				
Då antalet dagsverken per person och år i ordinarie grad utgöra c:a 250 om hänsyn tages till tid för semester, sjukdom och andra ledigheter, varunder lön utgår, skulle för arbetsrutinen enligt ovan årligen erfordras c:a 28 kvinnliga tjänstemän och minst 6 manliga tjänstemän, nämligen:				
2 kansliskrivare	15 144			
4 kanslibiträden	25 776			
22 kontorsbiträden	123 024			
5 expeditionsvakter	29 460			
1 postiljon (nuv. A 6)	6 168			199 570
VII. *Övrig personalkostnad:*				
Föreståndare i nuvarande lönegrad A 26 .	15 888			
Souschef i nuvarande lönegrad A 20	12 060			
Kontorsvakt	3 300			
Ungefärlig semester, sjukledighets-, pensions- och sjukvårdskostnad för denna personal (20 % av kronor 31 248)	6 250			37 500
VIII. *Lokalhyra m.m.:*				
a) Hyreskostnad 500 m² à 25: — ..	12 500			
b) Städning	3 150			
c) Belysning	500			
d) Telefonkostnader	1 000			
e) Övriga utgifter (diverse förbrukningsartiklar etc.)	1 000	—	—	18 150
IX. *Utrustning (kontorsmaskiner, förvaringsskåp m.m.)*				
Anskaffningskostnaden för nedanstående specialutrustning har beräknats till:				
Präglingsmaskiner, 3 st.				
Tryckmaskiner med specialutrustning, 2 st				
Handstansmaskiner, 2 st.	96 500			
Förvaringsskåp för lådor med tryckplåtar				
Förvaringslådor för tryckplåtar				
Förvaringsskåp för tillkomst- och avgångsjournal	2 100			
Förvaringsskåp för barnregistret	18 750			
Förvaringsskåp för utbetalningsregistret	18 750			
Transport				255 770

		1	2	3
Transport	136 100			255 770
Förvaringsskåp för kontrollregistret	35 000			
Övrig möbelutrustning m.m.	10 000			
Additions- och skrivmaskiner	2 900			
Summa	184 000			
Vid 10 års amortering och 4 % ränta (12,33 % annuitet) bli årskostnaderna för förenämnda utrustning 22 687 kr.				22 700
Hyra för 3 extra maskiner under 2 månader (150: — per månad; 5 % rabatt)				850
X. *Plåt- och blankettkostnader:*				
a) 80 000 adressplåtar, modell Ls 3, med spår för s.k. barnsiffror à 155: — per 1 000 (5 % rabatt)				11 780
b) Barnkort årlig åtgång c:a 300 000	1 700			
c) Anmälningar till utbetalningsregistret (åtgång c:a 300 000)	1 700			
d) Kort för avtryck till kontrollregistret (åtgång c:a 300 000)	1 000			
e) Kort för anmälan om avgångna barn (c:a 6 000)	100			
f) Kort för anmälan om ändring av bidragstagare (cirka 10 000)	120			
g) Adressanmälningar (c:a 120 000)	1 000			
h) Barnbidragsanvisningar (c:a 3 200 000)	22 000			
i) Anmälan om förkommen anvisning (c:a 10 000)	120			
j) Framställning om förlängd giltighetstid	120			
k) Sammandrag över inlösta barnbidragsanvisningar (c:a 20 000)	300			
l) Barnbidragsredogörelser (c:a 6 000)	150			
m) Liggare på barnbidragsavdelningen (1 st.)	10			
n) Blanketter ej särskilt nämnda (kuvert etc.)	1 680			30 000
XI. *Portokostnader:*				
a) Utsändandet av kort till 37 adresspostanstalter varje vecka för påstämpling av fördelningsenhet. Medelporto 0,40. Retur till barnbidragsavdelningen	1 540			
Transport	1 540			321 100

		1	2	3
Transport	1 540			321 100
b) Beslutshandlingarnas insändande (jämför X b + c). Räknas med 5 registerkort i varje försändelse från länsregister till nämnd och 10 kort från nämnd till barnbidragsavdelningen blir kostnaden	16 200			
c) Porto för övriga anmälningar m.m.	12 500			
d) Beräknas postverkets kostnader för utbetalning, befordran och distribution till 20 öre per anvisning (3 200 000 anvisningar) blir årskostnaden	640 000			670 240
Summa				**991 340**

Anmärkning: På grund av de till omkring den 1 oktober koncentrerade flyttningarna blir arbetet med adressförändringar under sista kvartalet betydligt större än under de tre föregående kvartalen. Personalbehovet under de olika kvartalen måste avvägas med hänsyn härtill.

3. Sammandrag av kostnaderna enligt alternativ III b.

1. Vid uppläggningen.

I. *Personalkostnader:*				
a) Inom barnbidragsavdelningen	115 325			
b) På postanstalterna	1 750			117 075
II. *Kostnad för uppläggning av tryckande register* ...				230 000
III. *Lokaler m.m.*				10 525
IV. *Blanketter m.m.*				30 500
V. *Porto- och distributionskostnader*				7 250
Summa				**395 350**

2. Fortlöpande årliga kostnader.

I. *Personalkostnader:*				
a) Inom barnbidragsavdelningen	237 070			
b) På postanstalterna	550			237 620
II. *Lokaler m.m.*				18 150
III. *Utrustning (kontorsmaskiner, förvaringsskåp, möbler etc.)*				23 550
IV. *Adressplåt- och blankettkostnader m.m.*				41 780
V. *Portokostnader*				670 240
Summa				**991 340**

F. Alternativ IV (decentraliserad utbetalning).

Fortlöpande årliga kostnader.	Antal dagsverken inom barnbidragsavdelningen	Antal dagsverken på postanstalt
I. *Personalkostnader:*		
a) Vid inlämningen på resp. postanstalter:		
1. 3 200 000 anvisningar skola kontrolläsas, signeras, stämplas och avstämmas på inlämningspostanstalterna. Tidsåtgång: kontrolläsning 3 000 per dag ..... signering 12 000 per dag ..... stämpling 15 000 per dag ..... avstämning 14 000 per dag		1 776
2. Övriga kostnader på postanstalterna (distribution, utbetalning, kreditering och översändande av kreditverifikationer till barnbidragsavdelningen) inkluderas i portot, 20 öre för anvisning (se nedan).		
b) Inom barnbidragsavdelningen:		
1. Räkning och granskning av 3 200 000 krediterade anvisningar mot sammandrag (= alt. III b)	200	
2. Granskning av sammandragen mot barnbidragsredogörelserna (= alt. III b)	215	
3. Debetförteckningarna ordnas kommunvis (sortering på 4-siffrigt nummer, tidsåtgång 7 500 per dag)	6	
4. För avskiljande av anvisningar från tidigare kvartal och olika kommuner (16 000 per dag)	200	
5. Sortering på redovisningsnummer inom kommunerna (hälften sorteras på 3-siffriga och hälften på 4-siffriga nummer)	1 400	
6. Utskrivande av balanskort (beräknas till c:a 10 000 om året). Tidsåtgång 420 per dag	24	
7. Maskinsummering av 3 200 000 belopp med en tidsåtgång av 14 000 per dag	229	
8. Avstämning av slagremsorna mot kommunförteckningarna. Tidsåtgång 2 500 per dag	4	
9. Ordnandet av balansregistret	4	
Antal dagsverken inom barnbidragsavdelningen	**2 282**	— = 10tj
Antal dagsverken på postanstalterna	—	1 776= 7 tj

	Kostnad i kronor
Då antalet dagsverken per person och år i ordinarie grad utgör c:a 250 om hänsyn tages till tid för semester, sjukdom och andra ledigheter, varunder lön utgår, skulle för arbetsrutinen enligt ovan (2 282 dagsverken + 10 % spilltid) årligen erfordras c:a 10 tjänstemän inom barnbidragsavdelningen och c:a 7 funktionärer på postanstalterna, nämligen:	

		Kostnad i kronor
1 kansliskrivare = 7 572 2 kanslibiträden = 12 888 7 kontorsbiträden = 39 144	hos barnbidragsavdelningen	
7 funktionärer = 35 000	på postanstalterna	94 600
Övrig personalkostnad inom barnbidragsavdelningen:		
Föreståndare (nuvarande lönegrad A 21)	12 708	
Kontorsvakt	3 300	
20 % tillägg på 16 008	3 202	19 210
II. *Lokalkostnader m.m. inom barnbidragsavdelningen:*		
a) 70 m² à 25 kr. per m²	1 750	
b) Städning	500	
c) Belysning	100	
d) Telefon	100	
e) Förbrukningsartiklar	500	2 950
III. *Utrustning m.m. (sorteringsfack, förvaringslådor, möbler m.m.)*		
Additions- och skrivmaskiner	4 000	
Övrig möbelutrustning m.m.	6 000	
Summa	10 000	
Vid 10 års amortering och 4 % ränta (12,33 % annuitet) bli årskostnaderna för förenämnda utrustning		1 230
IV. *Blankettkostnader:*		
a) C:a 3 500 000 blanketter till barnbidragsanvisningar	24 000	
b) Blanketter ej särskilt nämnda	5 000	29 000
V. *Porto- och distributionskostnader:*		
a) 135 000 nyanmälningar från länsregistren till nämnderna i försändelser, innehållande i medeltal 5 anmälningar	5 400	
b) Adress- m.fl. anmälningar	10 000	
c) Utsändning av blanketter — barnbidragsanvisningar m. fl. — till nämnderna	7 200	
d) Utbetalningsavgift för 3 200 000 barnbidragsanvisningar à 0,20 kr.	640 000	
e) Insändning av 10 000 förteckningar à 0,20 kr. till barnbidragsavdelningen	2 000	664 600
	Summa	**811 590**

Vid beräkningen av förestående på postverket fallande kostnader, kr. 811 590: —, har utredningen utgått från att nämnderna utskriva barnbidragsanvisningar med tillhörande förteckningar med sådan noggrannhet, att det flytande arbetsförloppet icke skall i någon nämnvärd grad störas av felsummeringar eller andra felaktigheter.

Utöver förenämnda kostnader tillkomma utgifterna för det arbete, som skulle komma att åvila folkbokföringens länsregister och nämnderna. I vad dessa arbetskostnader avse uppläggning och underhåll av erforderliga register har utredningen, såsom framhållits i ingressen till kapitlet om kostnadsberäkningarna, ansett sig kunna bortse från dem vid kostnadsberäkning av såväl detta som övriga alternativa förslag. För att ur kostnadssynpunkt kunna ställa detta alternativ mot de övriga erfordras emellertid en beräkning av nämndernas kostnad för arbetet med att iordningställa barnbidragsanvisningar och tillhörande förteckningar. En sådan be-

räkning måste dock bliva mycket approximativ, enär utredningen saknar tillförlitliga uppgifter om dels behövliga och disponibla lokaliteter, kontorsmaskiner och skrivmaterialier m. m., dels den säkerligen mycket varierande löneställningen för den personal, som skulle komma att utföra arbetet.

Enligt gjorda undersökningar torde man få räkna med att för utskrivning på skrivmaskin av barnbidragsanvisningar från utbetalningsregistret, kontrolläsning av anvisningar mot registret, numrering och signering av anvisningar, utskrivning av förteckningar, kontrolläsning av förteckningar mot anvisningar och avslutning av förteckningar åtgår i genomsitt 1 min. 45 sek. per anvisning. Om man vidare utgår från en medelavlöning av 5 000 kronor per år och tjänsteman och i detta liksom övriga fall räknar med 250 effektiva arbetsdagar om 7 timmar per år och tjänsteman skulle enbart själva *arbetskostnaden* för nämndernas iordningställande av 3 200 000 bidragsanvisningar med tillhörande förteckningar uppgå till c:a 267 000 kronor för år.

Såsom framhållits i annat sammanhang kräver stickprovskontrollen av att utanordnade barnbidragsbelopp hänföra sig till bidragsberättigade barn en vidlyftigare organisation vid decentraliserad utskrivning av barnbidragsanvisningar än om dessa utfärdas centralt. När utredningen här ovan kommit fram till en sammanlagd årskostnad av *1 078 590* (811 590 + 267 000) *kronor,* har den icke tagit hänsyn till kostnaderna varken för ovan omhandlade stickprovskontroll eller för nämndernas lokaler och kontorsutrustning.

G. Sammanställning av kostnaderna enligt de olika alternativen.

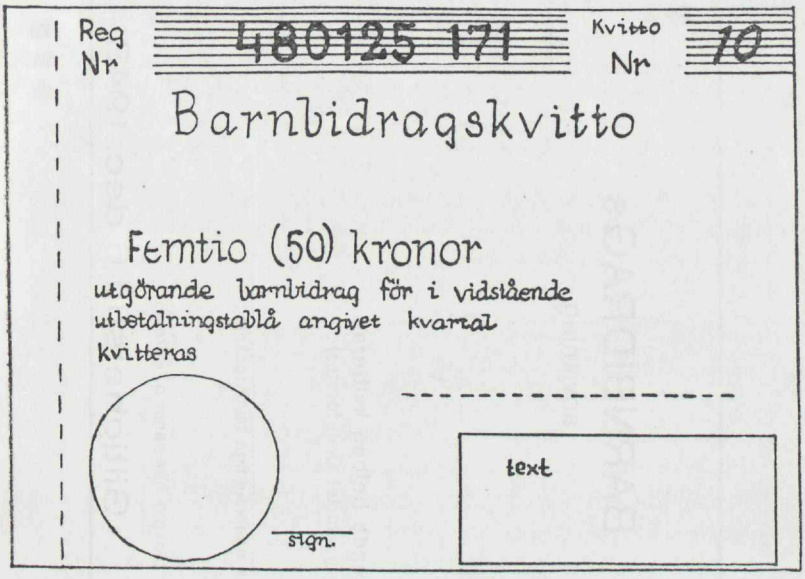
Kostnad	Alternativ I a	Alternativ II a	Alternativ III a A.	Alternativ III a B.	Alternativ III b	Alternativ IV
1. *Vid uppläggningen:*						
Personal	388 800	565 040	100 200	94 610	117 075	
Lokaler m.m.	75 000	75 000	10 525	10 525	10 525	
Blanketter m.m.	510 000	215 250	31 720	16 175	30 500	Ej kostnadsberäknat
Porto m.m.	845 000	845 000	6 625	5 125	7 250	
Maskinhyra	—	47 480	17 000	23 000	—	
Uppläggning av tryckande register	—	—	—	—	230 000	
Summa	**1 818 800**	**1 747 770**	**166 070**	**149 435**	**395 350**	
2. *Årligen fortlöpande:*						
Personal	252 710	158 666	153 010	138 570	237 620	267 000 113 810
Lokaler m.m.	18 150	18 150	18 150	18 150	18 150	2 950
Blanketter m.m.	73 250	37 225	34 000	27 650	41 780	29 000
Porto m.m.	1 024 800	1 024 800	688 140	688 140	670 240	664 600
Kontorsutrustning	8 500	7 830	9 125	4 685	23 550	1 230
Hålkortsmaskiner	—	11 769	72 575	51 635	—	—
Summa	**1 377 410**	**1 258 440**	**975 000**	**928 830**	**991 340**	**1 078 590**

Utöver förenämnda utgifter tillkomma vissa icke beräknade kostnader för arbetet inom folkbokföringens länsregister och nämnderna (jämför redogörelsen för kostnadsberäkningarna).

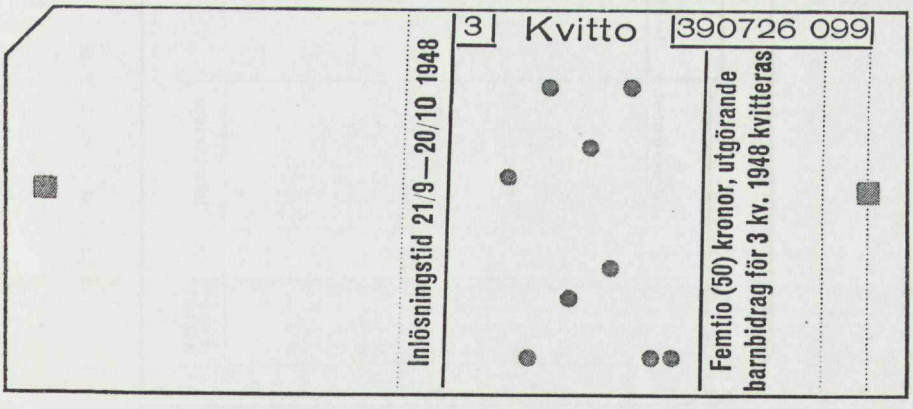
Stockholm i november 1946.

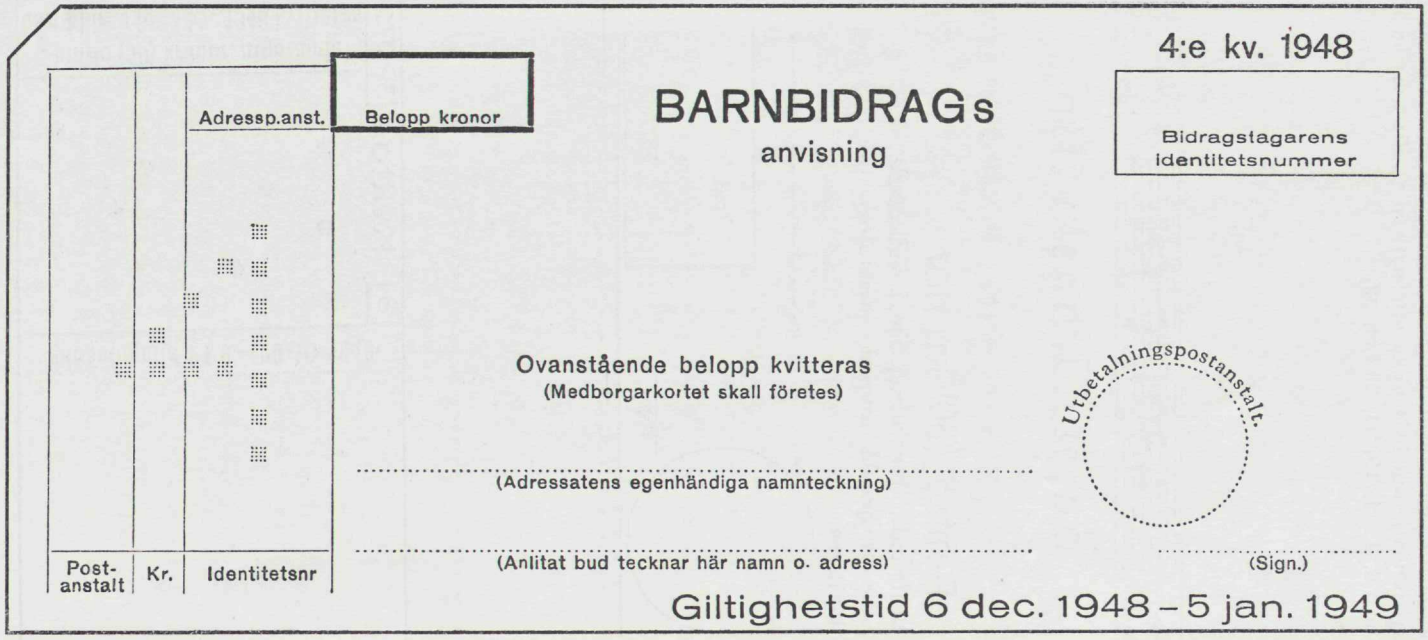
Av de uppgjorda förslagen till formulär återgivas här endast de kvittensblanketter eller bidragsanvisningar, som i de olika alternativen skulle komma till användning (betecknade som bil. 4, 11, 19, 23, 29 och 32).

Bil. 4.

Bil. 11

4:e kv. 1948
Adressp.anst.
Belopp kronor
BARNBIDRAGs
anvisning
Bidragstagarens identitetsnummer
Ovanstående belopp kvitteras
(Medborgarkortet skall företes)
Utbetalningspostanstalt.
(Adressatens egenhändiga namnteckning)
(Anlitat bud tecknar här namn o. adress)
(Sign.)
Post-anstalt
Kr.
Identitetsnr
Giltighetstid 6 dec. 1948 – 5 jan. 1949

Bil. 19.

Bil. 23.

Giltighetstid
1/3—20/4 1948

BARNBIDRAGs-anvisning

avseende 1:sta kvartalet 1948

Kvartal nr
1

Postanstalt	Försörjarens I D-nr	Ant. barn	Belopp
16385	140705-018	3	150:—

A MARGARETA SWENSSON

37 STYRBJÖRNSGATAN LINKÖPING

1
2
4
5
6
7
8
9

Ant. barn

Får ej vikas eller skadas!

Ovanstående belopp kvitteras:
(Medborgarkortet skall företes)

Adressatens egenhändiga namnteckning

Anlitat bud tecknar här namn och adress

Sign.

Bil. 29.

Vid efter- eller återsändning

Efter- el. återsändningsdag | Ankomstdag

Vidstående belopp kvitteras
(Medborgarkortet skall uppvisas)

Adressatens egenhändiga namnteckning

Anlitat ombud tecknar här ovan namn och adress

Sign.

Gäller fr. o. m. 21 mars t. o. m. 20 april 1948

1

Barnbidragsanvisning

Första kvartalet 1948

150 kronor
Ett hundra femtio

K. Margareta Svensson
Styrbjörnsgatan 153
Linköping

080315-338 12219

3

Inget del av anvisningen får frånskiljas

Vidstående belopp kvitteras:
(Medborgarkortet skall uppvisas)

(Adressatens egenhändiga namnteckning)

(Utfärdad ombud tecknar härovan namn och adress)

Utbetalningspostanstalt

Signatur

Barnbidragsanvisning

å 0 kr

Med början längst till vänster skrives kronantalet med bokstäver, omedelbart följt av ordet kronor.

Till

Bostad:

Postanstalt.

Kvartal	Kommun-nummer	Redov.-nummer	Bidragstagarens identitetsnummer	Kämnärsfunktionärs sign.	Postfunktionärs sign.
1	1458				

Giltighetstid 21/3 – 20/4 1948

Innehållsförteckning till bilagan.

Sid.

I. **Utgångsläget** 42

II. **Fastställande av förekomsten av barn, för vilka bidrag skall utgå, och av bidragsberättigade samt deras registrering m.m.** 44

III. **Behovet av bevis om rätt att utkvittera barnbidrag** 45

IV. **Utbetalningsperioder** 47

V. **Redogörelse för den tänkta arbetsgången enligt de olika alternativa förslagen** 47

A. *Utbetalning av barnbidrag enligt något av de alternativa kvittenshäftessystemen I a—II b* 48

1. *Allmänna synpunkter* 48

2. *Arbetsgången i stort vid utanordning av barnbidrag enligt kvittenshäftessystemet alternativ I a* 51

Åtgärder vid systemets uppläggning 51
a) Barnbidragsanmälningarnas behandling 51
b) Fastställande av utbetalningspostanstalt 52
c) Beställning, tryckning och utsändning av häften 52
d) Utfärdande av legitimationsbevis m.m. 52
e) Erforderliga lokalutrymmen m.m. 52

Det löpande arbetet inom barnbidragsavdelningen 53
f) Förändringar i det kombinerade barn- och utbetalningsregistret 53
g) Utbetalning till barnavårdsnämnd 54
h) Redovisning och revision 54

3. *Arbetsgången i stort vid utanordning av barnbidrag enligt kvittenshäftessystemet alternativ II a* 55

Åtgärder vid systemets uppläggning 55
a) Barnbidragsanmälningarnas behandling 55
b) Uppläggning av register 55
c) Tillverkning och utsändning av häften 55
d) Utfärdande av legitimationsbevis 56
e) Erforderliga lokalutrymmen 56

Det löpande arbetet inom barnbidragsavdelningen 56
f) Förändringar i det kombinerade barn- och utbetalningsregistret 56
g) Utbetalning till barnavårdsnämnd 56
h) Redovisning och revision 57

Sid.

B. *Central utbetalning av barnbidrag medelst särskilda anvisningar (alternativen III a och III b)* 57

1. *Allmänna synpunkter* 57

a) För- och nackdelar med anvisningsformen 58
b) Utbetalningar 58
c) Eftersändning 58
d) Förkomna anvisningar 58
e) Utbetalning av bidrag, om bidragstagaren avlidit 59
f) Anvisningar, som icke företes under giltighetstiden 59

2. *Arbetsgången i stort vid användning av barnbidragsanvisningar tillverkade enligt hålkortsmetod A (alternativ III a)* 59

a) Register 59
b) Åtgärder i anledning av nytillkomna barn 60
c) Åtgärder i anledning av avgångna barn 61
d) Åtgärder vid ändring i fråga om bidragstagare 62
e) Tillverkning av barnbidragsanvisningar, dessas distribution 63
f) Redovisning och revision 63

3. *Arbetsgången i stort vid användning av barnbidragsanvisningar tillverkade enligt hålkortsmetod B (alternativ III a)* 64

a) Register 64
b) Åtgärder i anledning av nytillkomna barn 65
c) Åtgärder i anledning av avgångna barn 66
d) Åtgärder vid ändring i fråga om bidragstagare 66
e) Tillverkning av barnbidragsanvisningar och distribution av dessa 67
f) Redovisning och revision 67

4. *Arbetsgången i stort vid användandet av adressplåtar för utskrivning av barnbidragsanvisningar (alternativ III b)* 68

a) Register 68
b) Åtgärder i anledning av nytillkomna barn 69
c) Åtgärder i anledning av avgångna barn 69
d) Åtgärder vid ändring i fråga om bidragstagare 70
e) Tillverkning av barnbidragsanvisningar, dessas distribution 70
f) Redovisning och revision 71

C. *Decentraliserad utbetalning av barnbidrag från respektive nämnder (alternativ IV)* 71

a) Allmänna synpunkter 71
b) Utbetalning, eftersändning m.m. 73
c) Register 73
d) Utfärdande av barnbidragsanvisningar 74
e) Redovisning och revision 74

VI. **Kostnadsberäkningar** 76

A. *Alternativ I a* 76
B. *Alternativ II a* 77
C. *Alternativ III a enligt hålkortsmetoden A* 77
D. *Alternativ III a enligt hålkortsmetoden B* 80
E. *Alternativ III b* 82
F. *Alternativ IV* 92
G. *Sammanställning av kostnaderna enligt de olika alternativen* 94

57. Betänkande angående vissa organisations-, utbildnings- och tjänstgöringsfrågor vid domstolarna. Norstedt. 330 s. **Ju.**
58. Betänkande rörande utbyggnad av civila flygplatser m. m. Idun. 153 s. 1 karta. **K.**
59. Betänkande med förslag angående hemvärnet. Beckman. 157 s. 1 bil. **Fö.**
60. Betänkande med förslag till lag om skydd mot ohälsa och olycksfall i arbete m. m. Almqvist & Wicksell, Uppsala. 867 s. **S.**
61. Riktlinjer för den framtida jordbrukspolitiken. Del 3. Bilagor. Idun. 149 s. **Jo.**
62. Betänkande med förslag till lag om tryggande av byggnadsarbetares lönefordran m. m. Norstedt. iv, 229 s. **Ju.**
63. Betänkande med förslag till lag om virkesmätning m. m. Marcus. iv, 128 s. **Jo.**
64. Betänkande med förslag till ny lagstiftning om uppsikt å jordbruk. Beckman. 160 s. **Jo**
65. Kommitténs för partiellt arbetsföra betänkanden. Bilaga 2. Arbetsterapi, ett led i sjukvården. Statens Reproduktionsanstalt. 54 s. **S.**
66. Betänkande angående reglering av anställningsförhållandena för viss civil personal inom statsförvaltningen. Del 1. Marcus. 138 s. **Fi.**
67. Betänkande med utredning och förslag angående lönestallningen för viss statsanställd sjukvårds- och ekonomipersonal m. m. V. Petterson. 223 s. **Fi.**
68. Betänkande och förslag angående det fria och frivilliga folkbildningsarbetet. Del 1. Beckman. 254 s. **E.**
69. Förvaltningsförfarandet. Förberedande utredning angående reglering av förfarandet hos förvaltningsmyndigheter i ärenden rörande enskild rätt och därmed sammanhängande frågor. Av N. Herlitz. Marcus. 221 s. **Ju.**
70. Utredningen om föreningsjordbruk. Betänkande med förslag till lag om sambruksföreningar. V. Petterson. 198 s. **Jo.**
71. Betänkande om deltidsarbete i allmän tjänst m. m. Marcus. 199 s. **Fi.**
72. 1940 års skolutrednings betänkanden och utredningar. 7. Radio och film i skolundervisningen. Idun. 64 s. **E.**
73. Utlåtande rörande metoder och materiel vid skogsbrandsläckning. Marcus. 142 s. **K.**
74. Betänkande angående socialvetenskapernas ställning vid universitet och högskolor m. m. Hæggström. 180 s. **E.**
75. Betänkande och förslag angående förhållandet mellan befäl och meniga inom krigsmakten m. m. Beckman. 301 s. **Fö.**
76. De medicinska högskolornas organisationskommitté. 1. Organisatoriska åtgärder till främjande av medicinsk forskning. Idun. (2) 235 s. **E.**
77. Naturvetenskapliga forskningskommittén. 2. Förslag till reformer rörande doktorsavhandlingar och annan publiceringsverksamhet inom naturvetenskaperna. Den marinbiologiska forskningen. Utbildningen av laboratoriebiträden. Idun. 114 s. **E.**
78. Jordbruksbefolkningens möjligheter till sysselsättning utom jordbruket. Av S. Grundström. Idun. 192 s. **Jo.**
79. 1945 års statsskatteberedning. Betänkande med förslag till omläggning av den direkta statsbeskattningen samt angående kvarlåtenskapsskatt m. m. Beckman. 456 s. **Fi.**
80. Utredning angående vissa lägenhetsupplåtelser å kronomark i Norrlands fjälltrakter. Marcus. 87 s. **Jo.**
81. 1945 års universitetsberedning. 2. Akademiska lärarbefattningar samt anslag till den vetenskapliga utbildningen m. m. Beckman. 202 s. **E.**
82. Betänkande med förslag angående kommunernas bidrag till folkpensionskostnaderna. Idun. 95 s. **S.**
83. Betänkande med förslag till strafflagstiftning för krigsmakten. Norstedt. 268 s. **Ju.**
84. Betänkande angående vissa åtgärder till förbättrande av transportförhållandena i Norrland. V. Petterson. 200 s. **K.**
85. Betänkande med förslag till en utökad köttkontroll m. m. Idun. 71 s. 1 karta. **Jo.**
86. Den tyska propagandan i Sverige under krigsåren 1939—1945. Norstedt. 270 s. **S.**
87. Betänkande om tandläkarutbildningens ordnande m. m. Del 2. Hjälpkrafterna. Beckman. 94 s. **E.**
88. Betänkande med förslag till organisation av tillsynen å arbetarskyddslagstiftningen m. m. 2. Almqvist & Wiksell, Uppsala. 221 s. **S.**
89. Utredning om utbetalningen av barnbidragen. V. Petterson. 100 s. **S.**

Anm. Om särskild tryckort ej angives, är tryckorten Stockholm. Bokstäverna med fetstil utgöra begynnelsebokstäverna till det departement, under vilket utredningen avgivits, t. ex. **E.** = ecklesiastikdepartementet, **Jo.** = jordbruksdepartementet. Enligt kungörelsen den 3 febr. 1922 ang. statens offentliga utredningars yttre anordning (nr 98) utgivas utredningarna i omslag med enhetlig färg för varje departement

Statens offentliga utredningar 1946

Systematisk förteckning

(Siffrorna inom klammer beteckna utredningarnas nummer i den kronologiska förteckningen.)

Allmän lagstiftning. Rättsskipning. Fångvård.

Arvdabalksakkunnigas förslag till föräldrabalk. [49]
Betänkande ang. vissa organisations-, utbildnings- och tjänstgöringsfrågor vid domstolarna. [57]

Statsförfattning. Allmän statsförvaltning.

Betänkande med förslag till omorganisation av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen m. m. [10]
1945 års lönekommitté. 1. Betänkande med förslag till statliga löneplaner m. m. [48]
Betänkande ang. reglering av anställningsförhållandena för viss civil personal inom statsförvaltningen. Del 1. [66]
Betänkande med utredning och förslag ang. lönestallningen för viss statsanställd sjukvårds- och ekonomipersonal m. m. [67]
Förvaltningsförfarandet. Förberedande utredning ang. reglering av förfarandet hos förvaltningsmyndigheter i ärenden rörande enskild rätt och därmed sammanhängande frågor. [69]
Betänkande om deltidsarbete i allmän tjänst m. m. [71]

Kommunalförvaltning.

Statens och kommunernas finansväsen.

1943 års jordbrukstaxeringssakkunniga. Betänkande med förslag till ändrade bestämmelser i fråga om taxering av inkomst av jordbruksfastighet samt lag om jordbruksbokföring. [29]
1944 års skattesakkunniga. 2. Betänkande ang. idrottssammanslutningars beskattning för inkomst. [56]
1945 års statsskatteberedning. Betänkande med förslag till omläggning av den direkta statsbeskattningen samt ang. kvarlåtenskapsskatt m. m. [79]

Politi.

Parlamentariska undersökningskommissionen ang. flyktingärenden och säkerhetstjänst. 1. Betänkande ang. flyktingars behandling. [36]
Den tyska propagandan i Sverige under krigsåren 1939—1945. [86]

Nationalekonomi och socialpolitik.

Dödföddheten och tidigdödligheten i Sverige. Dess samband med nativitetsminskningen och dess förhållande vid olika former av förlossningsvård samt dess socialmedicinska och befolkningspolitiska betydelse. [2]
Betänkande om barnkostnadernas fördelning med förslag till allmänna barnbidrag m. m. [5] Bilagor. [6]
Investeringsutredningens betänkande med utredning rörande personal- och materielresurser m. m. för genomförande av ett arbetsprogram enligt av utredningen tidigare framlagt förslag. [13]
Den familjevårdande socialpolitiken. [17]

(Forts. å omslagets 4:e sida.)

Betänkande med förslag rörande den ekonomiska försvarsberedskapens framtida organisation. [19]
Socialvårdskommitténs betänkande. 12. Utredning och förslag ang. moderskapsbidrag. [23] 13. Förslag ang. folkpensioneringens administrativa handhavande m. m. [37] 14. Utredning och förslag ang. ålderdomshem m. m. [52]
Kommitténs för partiellt arbetsföra betänkande. 1. Förslag till effektiviserad kurators- och arbetsförmedlingsverksamhet för partiellt arbetsföra m. m. [21] Bilaga 2. Arbetsterapi, ett led i sjukvården. [65]
Betänkande med förslag till investeringsreserv för budgetåret 1946/47 av statliga, kommunala och statsunderstödda anläggningsarbeten. [27] Bilagor. [28]
Statsmakterna och folkhushållningen under den till följd av stormaktskriget 1939 inträdda krisen. Del 6. Tiden juli 1944—juni 1945. [35]
Sakkunniga ang. arbetsförmedlingens organisation. Del 1. Den offentliga arbetsförmedlingen under krigsåren. [44] Del 2. Den offentliga arbetsförmedlingens framtida organisation. Motiv och förslag. [51]
Betänkande om befolkningspolitikens organisation m. m. [53]
Betänkande med förslag till lag om skydd mot ohälsa och olycksfall i arbete m. m. 1. [60]
Betänkande med förslag ang. kommunernas bidrag till folkpensionskostnaderna. [82]
Betänkande med förslag till organisation av tillsynen å arbetarskyddslagstiftningen m. m. 2. [88]
Utredning om utbetalningen av barnbidragen. [89]

Hälso- och sjukvård.

Betänkande ang. den centrala organisationen av det civila medicinal- och veterinärväsendet. [20]

Allmänt näringsväsen.

Betänkande med utredning och förslag ang. rätten till arbetstagares uppfinningar. [21]

Fast egendom. Jordbruk med binäringar.

Betänkande ang. forsknings- och försöksverksamheten på jordbrukets område i Norrland. [16]
PM ang. utvecklingsplanering på jordbrukets område. [18]
Den svenska växtodlingens utvecklingstendenser samt dess inriktande efter kriget. [39]
Riktlinjer för den framtida jordbrukspolitiken. Del 1. [42] Del 2. [46] Del 3. Bilagor. [61]
Betänkande med förslag till åtgärder för främjande av ridhästaveln m. m. [45]
Rationalitetsvariationerna inom det svenska jordbruket. [47]
Betänkande med förslag till ny lagstiftning om uppsikt å jordbruk. [64]
Utredningen om föreningsjordbruk. Betänkande med förslag till lag om sambruksföreningar. [70]
Jordbruksbefolkningens möjligheter till sysselsättning utom jordbruket. [78]
Utredning ang. vissa lägenhetsupplåtelser å kronomark i Norrlands fjälltrakter. [80]
Betänkande med förslag till en utökad köttkontroll m. m. [85]

Vattenväsen. Skogsbruk. Bergsbruk.

Betänkande med förslag till ändrade grunder för flottningslagstiftningen m. m. [3]
Betänkande med förslag till skogsvårdslag m. m. [41]
Betänkande med förslag till lag om virkesmätning m. m. [63]
Utlåtande rörande metoder och materiel vid skogsbrandsläckning. [73]

Industri.

Betänkande med förslag till ordnande av kreditgivnings- och rådgivningsverksamhet för hantverk och småindustri samt bildande av företagarnämnder. [22]
Betänkande ang. hantverkets och småindustriens befrämjande. [40]
Betänkande med förslag till lag om tryggande av byggnadsarbetares lönefordran m. m. [62]

Handel och sjöfart.

Kommunikationsväsen.

Betänkande ang. rundradion i Sverige. Dess aktuella behov och riktlinjer för dess framtida verksamhet. [1]
Betänkande med förslag till verkstadsorganisation för väg- och vattenbyggnadsväsendet. [43]
Betänkande rörande utbyggnad av civila flygplatser m. m. [58]
Betänkande ang. vissa åtgärder till förbättrande av transportförhållandena i Norrland. [84]

Bank-, kredit- och penningväsen.

Försäkringsväsen.

Betänkande ang. tjänstepensionsförsäkringens organisation. [26]
Försäkringsutredningen. Förslag till lag om försäkringsrörelse m. m. 1. Lagtext. [33] 2. Motiv. [34]

Kyrkoväsen. Undervisningsväsen. Andlig odling i övrigt.

1941 års lärarlönesakkunniga. Betänkande med förslag till boställsordning för folkskolans lärare m. m. [8]
1945 års universitetsberedning. 1. Docentinstitutionen. [9] 2. Akademiska lärarbefattningar samt anslag till den vetenskapliga utbildningen m. m. [81]
1940 års skolutrednings betänkanden och utredningar.
IV. Skolpliktstidens skolformer.
2. Folkskolan. A. Allmän del. [11] B. Förslag till undervisningsplaner. [15]
4. Realskolan. Praktiska linjer. [14]
VI. Skolans inre arbete. Synpunkter på fostran och undervisning. [31]
VII. Radio och film i skolundervisningen. [72]
Betänkande om tandläkarutbildningens ordnande m. m. Del 1. [12] Del 2. Hjälpkrafterna. [87]
Socialutbildningssakkunniga. 2. Utredning och förslag rörande statsvetenskapliga examina m. m. [30]
Betänkande med förslag till förordning ang. allmänt kyrkomöte m. m. [32]
Betänkande med förslag till nyorganisation av kyrkomusikerbefattningarna m. m. Del 2. [50]
Utredning ang. reglering av den territoriella församlingsindelningen i Stockholm. [54]
Utredning rörande sexualundervisningen i högre skolor jämte förslag till handledning i sexualundervisning för lärare i högre skolor. [55]
Betänkande och förslag ang. det fria och frivilliga folkbildningsarbetet. Del 1. [68]
Betänkande ang. socialvetenskapernas ställning vid universitet och högskolor m. m. [74]
De medicinska högskolornas organisationskommitté. 1. Organisatoriska åtgärder till främjande av medicinsk forskning. [76]
Naturvetenskapliga forskningskommittén. 2. Förslag till reformer rörande doktorsavhandlingar och annan publiceringsverksamhet inom naturvetenskaperna. Den marinbiologiska forskningen. Utbildningen av laboratoriebiträden. [77]

Försvarsväsen.

Betänkande med förslag ang. uniformspliktens omfattning för viss personal vid försvarsväsendet. [4]
Betänkande och förslag rörande åtgärder för att begränsa antalet kontraktsanställt manskap inom krigsmakten. [7]
Betänkande med förslag till lag med särskilda bestämmelser om uppfinningar m. m. av betydelse för rikets försvar. [25]
Betänkande med förslag rörande officersutbildningen inom armén m. m. [38]
Betänkande med förslag ang. hemvärnet. [59]
Betänkande med förslag ang. förhållandet mellan befäl och meniga inom krigsmakten m. m. [75]
Betänkande och förslag till strafflagstiftning för krigsmakten. [83]

Utrikes ärenden. Internationell rätt.

Stockholm 1946. Victor Pettersons Bokindustriaktiebolag.
22043